

LA SOLIDARITAT... UN BON REMEI!

ENRIC SEGARRA BOSCH

Nº 13

**ELS FANATISMES
DIVERSOS**

LA SOLIDARITAT... UN BON REMEI!

Nº 13

ENRIC SEGARRA BOSCH

Desembre 2019

ÍNDEX

ELS FANATISMES

EL FANATISME

AMOS OZ, L'ESCRITOR DE LA PAU

FANATISME RELIGIÓS

LES CROADES - ORIGEN, HISTÒRIA I CONSEQÜÈNCIES

CATALUNYA, BRESSOL DE LA CAÇA DE BRUIXES A EUROPA

LA CACERA DE BRUIXES DE SALEM

MÉS DE 900 PERSONES SE SUÏCIDEN ALHORA PER FANATISME

EL FANÀTIC VIOLENT AL FUTBOL

MITJANS I XARXES SOCIALS AVIVEN EL FANATISME

PSICOPATOLOGIA DEL FANATISME TRUMPEÀ

FRASES SOBRE EL FANATISME

FANATISME EN ELS COMENTARIS DELS LECTORS DELS PERIÒDICS

LA PROPAGANDA DE LOS NAZIS

GRETA THUNBERG, ACTIVISTA CLIMÀTICA DE 15 ANYS

ELS MISSATGES DE LA GRETA THUNBERG

EL PADRE ÀNGEL I MENSAJEROS DE LA PAZ

VIATGE A BOLÍVIA AMB MANS UNIDES (1a part)

VIATGE A BOLÍVIA AMB MANS UNIDES (2a part)

QUÈ HA PASSAT A BOLÍVIA DESPRÉS D'ANAR-HI?

HEM DE PARLAR DE LA TEVA ADDICCIÓ

DE LA MALDAT A LA BONDAT. FERMESA, CORATGE I COMPASSIÓ

EL FACTOR D I ELS 9 TRETOS QUE DEFINEIXEN LA MALDAT HUMANA

LA VIDA, SI LA COMPARTEIXES, ÉS MOLT MILLOR

UNA QÜESTIÓ DE CAIRE VITAL

CANTAR EN FAMÍLIA

ELS FANATISMES

EL FANATISME

ca.wikipedia.org

El fanatisme és l'apassionament del fanàtic. És una forma d'intolerància extrema que empeny a la repressió de l'alteritat sota totes les seves formes. És una actitud o activitat que es manifesta amb passió exagerada, desmesurada, irracional i tenaç en defensa d'una idea, teoria, cultura, estil de vida, etc.

El terme fanàtic designa també la persona que en nom d'una fe, és capaç de fer qualsevol cosa per fer-la triomfar, i s'entusiasma o es preocupa cegament per alguna cosa.

Psicològicament, la persona fanàtica manifesta una apassionada i incondicional adhesió a una causa, un entusiasme desmesurat i/o monomania persistent cap a determinats temes, de manera obstinada i algunes vegades fins i tot indiscriminada i violenta. El psicòleg de la religió Tonu Lehtsaar ha definit el terme "fanatisme" com la recerca o la defensa d'alguna cosa d'una manera extrema i apassionada que va més enllà de la normalitat.

El fanatisme religiós es defineix per la fe cega, la persecució de la dissidència i l'absència de la realitat.

El fanatisme es refereix a les creences d'una persona o grup. En casos extrems en els quals el fanatisme supera la racionalitat, la ceguesa que produeix aquest apassionament pot portar al fet que la persona fanàtica es comporti, en ocasions, de manera irracional i/o a extrems perillosos, com matar éssers humans o empresonar-los, amb el fi aparent o manifest de mantenir aquesta creença, considerada pel fanàtic o fanàtics com l'única veritat.

ELS PERILLS DEL FANATISME INTRANSIGENT

nuevatribuna.es Alberto Soler Montagut

Podem considerar fanàtics intransigents els qui s'aferren a les seves conviccions (religioses, polítiques, tradicionals, culturals i fins i tot esportives) amb un èmfasi al caire del patològic per la seva sordesa davant el criteri aliè, la seva incapacitat per a dialogar i la seva tendència monotemàtica a parlar sempre de i des del seu credo encara que el tema no ho requereixi. Obstinats fins a l'exasperació, els fanàtics intransigents fan extensiva la seva obsessió a qualsevol faceta de les seves vides, comportant-se com uns personatges insuportables que se senten atacats quan se'ls debat.

El fanàtic intransigent s'adhereix a la seva causa sense oposar traves ni condicions. Acata sense piular les mentides amb les quals és captat i, en casos extrems, és capaç de matar o morir per les idees imbuïdes en el disc dur del seu raciocini.

Sens dubte, els fanatismes més perillosos són el religiós i el polític, dos paradigmes de la intransigència en els quals una suposada moral en el primer cas, i una argumentació racional basada en mentides i promeses en el segon, condueixen a les masses a una ceguesa i una sordesa selectiva que només els permet veure i escoltar el que se'ls imposa com a dogma i única veritat.

Històricament, la religió i la política han estat font freqüent de fanatismes arquetípics capaços de convertir a homes i dones lliures en esclaus de les normes que uns sectaris i intel·ligents capdavaners introjecten en les seves ments. El resultat, en el millor dels casos, són conflictes socials que divideixen la societat (i fins i tot els microcosmos familiars) en dos sectors contraposats, i en el pitjor l'inici d'un conflicte bèl·lic. Les coses es

compliquen quan el fanatisme religiós i polític van units (com és el cas del terrorisme suïcida jihadista) i les conseqüències poden ser esborronadores.

Però, sense necessitat d'arribar a tan dramàtiques confrontacions, quan en una societat regida per unes normes de convivència irromp un fanatisme enarborant la premissa de "estàs amb mi o contra mi", és fàcil que es trenqui l'equilibri entre el racional i l'emocional, i que persones assenyades i intel·ligents es transformin de sobte en trastornats abduïts pels deliris d'un il·luminat (i la seva organitzada cohort) que els contagia els seus deliris i fantasies, i els promet un Nirvana que la seva raó mai admetria, encara que el seu jo emocional el rep amb els braços oberts.

Un signe d'alarma preocupant que una cosa així pugui estar succeint en una col·lectivitat és la proliferació massiva d'individus obsessionats amb una quimera, persones fins llavors raonables que de sobte exigeixen un impossible des de la realitat paral·lela on s'instal·len, subjectes que consideren les seves idees innegociables i que se sentin amenaçats per enemics imaginaris quan se'ls contradiu. Aquesta metamorfosi en la percepció de la realitat és el resultat d'una orquestrada manipulació per part d'uns líders amb ínfulas de grandesa i hegemonia (o bé percepcions paranoiques de ser oprimits en els seus drets) que impulsen a les masses a cometre actes d'insubmissió, fent-los creure que ells (i no els qui sofreixen les conseqüències de la seva bogeria) són les úniques víctimes.

ALGUNES CARACTERÍSTIQUES GENERALS DELS FANÀTICS

monografias.com

- Es creuen amos de la veritat i no accepten qüestionaments.
- No són persones raonables. S'alteren fàcilment. Són obsessius. Són autoritaris. Es tanquen en les seves idees.
- Són radicals o extremistes.
- No escolten opinions diferents de les seves.
- Solen envoltar-se de persones fanàtiques.
- Són discriminants i intolerants davant els qui pensen una cosa oposada a ells.
- En algunes ocasions no mesuren els seus actes quan es tracta de defensar les seves idees.
- Afirmen tenir totes les respostes i no necessitar qüestionament de les mateixes.
- On impera el fanatisme:
 - És difícil que prosperi el coneixement, es deté el curs evolutiu i innovador de la vida.
 - S'estableix un món contrari a la naturalesa humana evolucionant i a vegades propici a la mort. Un món on s'allunya la veritat, perquè per a aprofundir en el coneixement hem d'estar oberts a nous descobriments amb humilitat intel·lectual. Amb una actitud dogmàtica resulta difícil arribar molt lluny intel·lectualment.
 - Són comuns la intolerància, els conflictes socials, les guerres, les massacres, les neteges ètniques i les injustícies.
- Els mals del fanatisme poden evitar-se amb la universalització d'un comportament fraternal que accepti les diferències.

**El fanàtic és algú que
no pot canviar d'opinió
i no vol canviar de tema.**

Winston Churchill

AMOS OZ, L'ESCRITOR DE LA PAU

llegim.ara.cat 28-12-2018 N. Juanico S. Marimon

“Quasi totes les persones caminen per la vida, des que neixen fins que moren, amb els ulls tancats. Si obríssim els ulls, ni que fos un instant, sortiria de nosaltres un crit aterridor”, escrivia Amos Oz (Jerusalem, 1939 - Tel Aviv, 2018) a la seva darrera novel·la, *Judas* (2014). La seva veu crítica, incòmoda i lúcida es va apagar aquest divendres als 79 anys. Autor d'una vintena de títols, Oz era un dels escriptors en hebreu més importants i universals de la segona meitat del segle XX, i també va ser un dels fundadors del moviment israelià Pau Ara (Shalom Ajshav).

“A Oz l'estranyava molt que els seus llibres fossin *bestsellers* a Pequín perquè aparentment parlaven de temes molt locals -explica Anna Bejarano, professora de literatura hebrea moderna a la Universitat de Barcelona-, però en realitat tractaven de la condició humana. Com molts escriptors de la seva generació, parla del jo, se centra en la introspecció”. Oz, que també defensava que cap home no és una illa sinó una península envoltada d'aigües tèrboles però sempre amb un punt de contacte amb els altres, era fill de jueu lituà i jueva polonesa i va néixer com a Amos Klauser. Quan ell tenia 12 anys, i després del suïcidi de la mare (que havia perdut la família a l'Holocaust), es va canviar el nom. Aleshores l'escriptor va anar a viure al quibuts Juba i va escollir Oz, que significa fortalesa. L'experiència de l'autor al quibuts va quedar reflectida en algunes de les seves històries, com el conjunt de relats amb els quals va debutar el 1965, *Tierra de chacales*. Les idees socialdemòcrates i pacifistes també van impregnar una literatura marcada per una mirada crítica i punyent a la realitat social i política d'Israel. Després d'estudiar literatura i filosofia a la Universitat Hebrea de Jerusalem, Oz va publicar el 1968 *El meu Mikhael*. La novel·la, que dona veu a una dona encallada en un matrimoni insuls a Jerusalem, va propulsar-lo com un dels escriptors israelians de referència i des d'aleshores s'ha traduït a una quarantena d'idiomes. Bona part del seu catàleg el va publicar La Magrana en català i Siruela en castellà.

Guanyador del premi Príncep d'Astúries de les lletres el 2007 i etern candidat al Nobel de literatura, Oz va traçar una prolífica carrera literària amb títols remarcables com la novel·la epistolar del 1987 *La caixa negra*, on, a través d'una parella trencada, plasmava les angoixes i les tensions de la societat israeliana. Uns anys més tard va donar llum a la seva primera i única obra autobiogràfica, *Una història d'amor i foscor*, que es va convertir en un *bestseller* i, el 2015, en una pel·lícula. Oz s'endinsa en la història familiar i explica que quan tenia sis anys, el seu pare li va fer un forat a la prestatgeria i va deixar que hi traslladés els seus llibres. “Els vaig portar en braços a la vitrina del meu pare i els vaig posar drets, com cal, d'esquena al món exterior i de cara a la paret”.

La seva capacitat literària per explorar, amb una prosa vívida i sense artificis, les relacions i la condició humana li va valdre nombrosos reconeixements al llarg de la seva vida. Oz va rebre el premi israelià de literatura, el premi Goethe, el premi Franz Kafka, el premi Primo Levi i el Premi Internacional Catalunya, entre d'altres.

La literatura d'Amos Oz no es pot desvincular de la seva lluita pacifista. Va ser un dels primers que va defensar públicament, després de la Guerra dels Sis Dies, la creació de dos estats per resoldre el conflicte entre Israel i Palestina. D'aquesta reivindicació en van sorgir assajos com *Contra el fanatisme*, on analitzava les arrels del fenomen i feia una crida a combatre'l.

Tenir una veu discrepant li va costar moltes crítiques. “El van acusar d'antisemita perquè era un home de pau”, diu Bejarano. Oz insistia sempre que el problema palestí no era de territori sinó de persones, i que tots havien de tenir els mateixos drets. “Amos Oz és una d'aquestes llums incòmodes i necessàries que malauradament s'apaga en una època de foscor -assegura el poeta, escriptor i traductor Arnau Pons-. Ell ja va conèixer una foscor similar en la seva infantesa i per això no es vinculava a l'hora de denunciar les polítiques suïcides de l'Israel actual. Em crida molt l'atenció la seva figura de traïció, que és simplement la de l'escriptor crític que segueix la seva consciència sense claudicar”.

CONTRA EL FANATISME

catorze.cat (Resum)

L'escriptor i periodista Amos Oz va néixer a Jerusalem el 1939 i ha mort el 28 de desembre del 2018. Era un militant del pacifisme. Llegim alguns fragments d'una conferència seva publicada en el llibre *Contra el fanatismo* (Siruela).

Com podem curar un fanàtic? Perseguir-ne un grapat per les muntanyes d'Afganistan és una cosa. Lluitar contra el fanatisme, una altra molt diferent.

El fanatisme és més vell que l'islam, que el cristianisme, que el judaisme. És més vell que qualsevol estat, govern o sistema polític. És més vell que qualsevol ideologia o credo del món. Desgraciadament, el fanatisme és un component sempre present a la naturalesa humana, un gen del mal, per anomenar-lo d'alguna manera. La gent que ha fet volar clíniques on es practicaven avortaments als Estats Units, els que cremaven sinagogues i mesquites a Alemanya només es diferencien de Bin Laden en la magnitud però no en la naturalesa dels seus crims.

La llavor del fanatisme sempre brota en adoptar una actitud de superioritat moral que impedeix arribar a un acord.

El novel·lista israelià Sammy Michael una vegada va tenir una experiència, que de tant en tant la tenim tots, d'anar en taxi durant força estona per la ciutat amb un conductor que li anava fent la típica conferència sobre com d'important és per nosaltres, els jueus, matar els àrabs. Sammy l'escoltava i, en comptes de cridar-li: «Quin home més terrible que és, vostè! És nazi o feixista?», va decidir prendre-s'ho d'una altra manera i li va preguntar: «I qui creu vostè que hauria de matar tots els àrabs?»

El taxista va dir: «Què vol dir? Nosaltres! Els jueus israelians! Hem de fer-ho! No hi ha una altra opció. I si no, miri el que ens estan fent cada dia!». «Però qui pensa exactament que hauria de fer aquesta feina? La policia? O potser l'exèrcit? El cos de bombers o els equips mèdics? Qui ho hauria de fer?» El taxista es va rascar el cap i va dir: «Penso que ens ho hauríem de dividir a parts iguals entre cadascú de nosaltres, cadascú n'hauria de matar alguns». I Sammy Michael, encara amb el mateix joc, va dir: «D'acord, suposi que a vostè li toca un barri residencial a la seva ciutat natal de Haifa i truca a cada porta o timbre i diu: "Disculpi, senyor, o disculpi, senyora. No serà vostè àrab per casualitat?" I si la resposta és afirmativa, dispara. Quan acaba i es disposa a anar-se'n a casa, sent en alguna part del quart pis del bloc com plora un nadó que acaba de néixer. Tornaria per disparar el nadó? Sí o no?» Es va produir un moment de silenci i el taxista va dir a Sammy: «Sap, vostè és molt cruel».

És una història molt significativa, perquè hi ha alguna cosa en la naturalesa del fanàtic que és essencialment sentimental i al mateix temps mancada d'imaginació. I, a vegades, mantinc l'esperança –per descomptat, molt limitada– que injectant una mica d'imaginació en alguns potser els ajudem a reduir el fanàtic que porten a dins i a sentir-se incòmodes.

No puc deixar de pensar tot sovint que, amb una lleu modificació dels meus gens o de les circumstàncies dels meus pares, podria ser un altre, podria ser un habitant de la riba occidental, podria ser un extremista ultraortodox, podria ser un jueu oriental d'un país del tercer món, podria ser algú diferent. Podria ser un dels meus enemics.

EL FANATISME COMENÇA A CASA

ara.cat 31-12-2018 Josep Ramoneda

1. Pel teu bé. La mort de l'escriptor israelià Amos Oz em va portar a una frase seva que tenia anotada des de fa temps: "El fanatisme sovint comença a casa, quan es vol obligar un ser estimat a canviar pel seu propi bé". Cada vegada que un pare o un marit –alguna mare a vegades, encara que les dones són més subtils– es comporta així no està fent un exercici d'autoritat sinó d'autoritarisme. I l'autoritarisme sempre expressa una impotència que fa que l'acció sigui amarga i fanàtica. Per això els fanàtics sempre parlen amb ràbia i mal humor. La inseguretat impedeix reconèixer l'altre com a igual: fa por.

En un temps en què el fanatisme es fa sentir amb força a l'escena pública, la frase d'Amos Oz és la reflexió més antifanàtica que ens podem imaginar. Perquè ens invita a reflexionar sobre el fanatisme començant per nosaltres mateixos, no fos cas que, com els fanàtics, ens penséssim que el mal només pot ser en els altres. I perquè assenyala les arrels de la sensibilitat fanàtica: la creença que nosaltres sabem el que convé als altres i que això ens atorga el dret a imposar-los-hi. És a dir, el fanatisme com a sublimació de la ignorància, d'aquells que només són capaços de veure el món d'una manera i se senten autoritzats a exigir que tots s'acomodin a ella. Aquesta debilitat del fanàtic l'obliga a posar-se tacons molt alts per guanyar estatura i impressionar la ciutadania. Una peanya feta de valors transcendents –els déus, les pàtries, els pobles, les lleis de la història– pretesament irrefutables.

2. Buit. Però Amos Oz ens diu també que el fanatisme és contagiós, per omissió i per acció. El màxim triomf del fanatisme és imposar el silenci. Atemorir tots aquells que amb la seva paraula voldrien posar en evidència les promeses, els discursos i les accions dels fanàtics. Però també és molt fàcil contaminar-se d'ell per la via de l'acció, quan se'l vol combatre, fent-se fanàtic de l'antifanatisme, quan l'únic instrument eficient és la raó crítica, la capacitat de desemmascarar veritats presentades com a absolutes i proposar formes de convivència inclusives basades en el reconeixement mutu, que és allò que per al fanatisme està prohibit perquè no reconeix altra raó que la seva. "Gairebé mai és possible –escriu Amos Oz– acabar amb una idea, ni tan sols una idea molt retorçada, només a cops de bastó".

Per això, el debat obert de les idees és la millor manera de combatre el fanatisme. És quan aquest debat falla, quan la paraula no flueix en la societat, quan la gent no se sent escoltada o no se sent representada, que "el fanatisme progressa per l'espai que ha quedat buit". I aquesta és, en bona part, la situació en què ens trobem ara. I en un escenari en plena mutació i on gran part de la ciutadania se sent perduda, el fanatisme, encarnat en una dreta radicalitzada, fa forat. I ja se sap que l'èxit principal del fanatisme és mantenir la societat en estat infantil, és a dir, reemplaçar les expectatives de futur per l'adhesió a mites i exigències pretesament superiors. Al fanatisme no se'l combat amb l'exclusió sinó amb la inclusió. El fanatisme odia les situacions obertes, perquè en aquestes situacions està condemnat a la dissolució, per això és sempre antidemocràtic i autoritari. Exemple: il·legalitzar independentistes, excloure Podem i els comuns, com a primer objectiu de la dreta radical.

El retorn del fanatisme és una irrupció del passat en el desconcert modern. I per això la pitjor manera de combatre un fanatisme barreja de patriotisme, antifeminisme, xenofòbia i cinisme il·liberal –com el que veiem emergir cada dia– és amb un altre fanatisme, sigui d'esquerres o sigui independentista, que també existeixen. I es fan palesos quan entre els mateixos responsables polítics hi ha por a parlar perquè no et diguin traïdor.

FANATISME RELIGIÓS

es.wikipedia.org

El fanatisme religiós és un dels tipus de fanatisme que més controvèrsia ha generat en el transcurs de la història; sota la seva influència s'han dut a terme conflictes bèl·lics, genocidis, assassinats i actes terroristes.

Durant segles, milers d'homes fanàtics s'han vist influenciats per les grans religions per dur a terme actes que van en contra de la mateixa religió, la qual cosa deixa veure que l'individu està actuant no sota la fe, sinó per pura obsessió.

El fanàtic religiós s'identifica amb un individu de conducta cega amb una religió en particular, la qual cosa li porta a provocar actes contra persones que no creuen en aquesta mitjançant una lògica inflexible.

En els segles XVI i XVII el fanatisme religiós aconsegueix un alt grau, ja que aquests simpatitzants condemnaven les ciències "en condemnar aquestes a la religió mitjançant la raó", els reis "acusats de superficials materialistes que portaven una vida de plaers" i els estudiosos dels astres "als qui s'acusava de servidors de Satanàs". El fanatisme té un principi en part compartit amb la fe, segons el qual qui pensa diferent es converteix en adversari o enemic.

En les religions més influents i esteses mundialment s'han pogut veure actes de fanatisme des de la decadència de l'imperi romà pel qual els cristians van cremar llibres i estàtues per immorals i van fulminar avanços en literatura i art. Per exemple, les croades van ser actes fanàtics i imperialistes que van aprofundir en la disputa centenària entre musulmans i cristians, combatent tots dos en nom de Déu durant l'Edat Mitjana. Altres actes contemporanis a aquestes eren la Santa Inquisició, una de supressió de l'heretgia.

En l'actualitat alguns actes fanàtics s'han pogut veure en accions de grups de la religió islàmica, com els atemptats de l'11 de setembre de 2001, cometent danys cap a altres ciutadans que difereixen de les seves creences.

Generalment es classifica al fanàtic com una persona ignorant i ingènua, amb un raonament a penes suficient per a justificar i defensar les seves creences mitjançant l'agressió o jutjant els altres com a heretges.

Psicològicament el fanàtic presenta quadres de monomanies i comportaments obsessius sense lloc a discussió emparant-se en la veracitat indestructible d'una sola veritat. Els comportaments repetitius es converteixen en la seva forma de vida; lloances, horaris d'assistències a congregació per a repetir els mateixos comportaments deixant de costat la singularitat humana ("cada persona és com és"). Aquest comportament obsessiu arriba a canviar les seves vides i a reemplaçar inclinacions antigues amb noves (inclinacions religioses) fent més complicat el tractament clínic-terapèutic per la seva renúncia a acceptar nous camins que li condueixin a una altra realitat lluny de tota inclinació a congregacions i éssers "sobrenaturals".

El fanàtic no accepta consells ni modificacions, la qual cosa fa extremadament difícil la seva evolució i canvi de mentalitat. Aquesta mentalitat pot a més haver estat reflex d'un nucli social en el qual s'ha exaltat el desig de suprimir els que s'oposen a les seves creences i manera de veure la vida.

És la manera desproporcionada d'entendre i defensar una causa el que els porta a dur a terme una missió, sent capaços de recórrer a tots els mitjans amb la condició de triomfar. Tenen una consciència desmesurada de la seva pròpia grandesa: el fanàtic s'identifica amb la causa que defensa, s'alimenta del zel inquisitorial i actua com a fiscal o jutge de la veritat.

El fanatisme religiós concretament és la incapacitat per a admetre el món en la seva diversitat i per a aprendre dels altres, generant una societat ancorada en un temps i una forma fixa de veure les coses.

S'oposa al moviment que condueix a la realitat i per tant no pot veure canvis en ella, la qual cosa no dóna possibilitat per al desenvolupament de la vida i el descobriment de noves idees.

LES CROADES - ORIGEN, HISTÒRIA I CONSEQÜÈNCIES

sobrehistoria.com Fernando

Les Croades són un dels esdeveniments més representatius de l'Edat mitjana, una de les etapes més fosques de la història d'Europa. Els exèrcits de croats van travessar Europa lluitant en nom del Papa i del cristianisme i buscant recuperar la Terra Santa, deixant al seu pas milers de morts.

Què eren les Croades?

Les Croades van ser una sèrie de campanyes militars que van realitzar els Papes per diversos territoris de l'Europa llatina cristiana, principalment per França i Itàlia, però també per Espanya i altres països d'Europa de l'est. Els exèrcits estaven formats pels croats, ciutadans als quals els eren perdonats els seus pecats a canvi de combatre en les Croades.

L'objectiu d'aquestes Croades era recuperar els territoris de la Terra Santa i restablir el domini de la religió cristiana en ells. D'aquesta manera, les Croades es van lliurar contra pobles amb una ideologia i idiosincràsia que rivalitzava amb el concepte de cristianisme i Terra Santa, principalment contra els musulmans, però també contra molts altres pobles o fins i tot classes socials (esclaus pagans, jueus, cristians ortodoxos grecs i russos, mongols, càtars, hussites, valdenses, prussians) i enemics del cristianisme o del Papa en qüestió. El punt àlgid de les Croades va durar uns 200 anys (entre 1099 i 1291), encara que en alguns països com Espanya o a Europa de l'est es van prolongar fins al segle XV.

Origen i història de les Croades.

Les Croades tenen el seu origen a la fi del segle XI, quan l'emperador bizantí Aleix I va demanar ajuda al Papa Urbà II per a protegir els pobles cristians d'orient davant la dominació musulmana. Aquestes Croades van ser llavors promulgades durant el Concili de Clermont. Després de la predicació de les Croades el poble cristià va assentir en massa i les va aprovar al crit de Deus lo vult ("Déu el vol").

És per això que l'origen de les Croades normalment s'atribueix al fervor religiós i a la necessitat dels cristians de protegir la seva religió i els seus territoris. No obstant això, altres lectures històriques també veuen a les Croades com un símbol de l'ànsia de poder del Papat i de les seves ànsies d'expansió per orient.

La primera de les Croades es va posar en marxa a la fi de 1095. Estava formada per un grup de fidels cristians que anaven comandats pel predicador Pere d'Amiens l'Ermità i se la va anomenar "la croada dels pobres o popular".

En total es van realitzar 9 Croades, de les quals 5 d'elles es consideren Croades menors. Però, quines van ser les seves conseqüències? Va aconseguir el Papat el seu objectiu de reconquerir el que ells consideraven com a Terra Santa?

Conseqüències de les Croades.

Les Croades van portar nombroses conseqüències econòmiques, polítiques i socials. Una de les principals va ser l'enfortiment de les monarquies europees en detriment dels rics senyors feudals, ja que molts d'aquests van perdre gran part de les seves terres i riqueses durant les Croades, això els que no van morir. A més, molts dels servents dels senyors feudals van anar a combatre en les Croades i molts d'ells no van tornar, per la qual cosa es va produir també una important crisi de mà d'obra per a treballar els territoris dels senyors feudals.

Així mateix, també es produeix el desenvolupament d'una nova classe social com és la burgesia. Es tractava de petits artesans o comerciants que eren cada vegada més necessaris per a proveir d'armes i eines a l'exèrcit. Aquesta burgesia encara trigaria temps a adquirir gran importància però començava a apuntar el cap com un nou grup social que guanyava terreny als senyors feudals.

També es van obrir vies a l'expansionisme i al comerç, sobretot entre Europa o orient. D'aquesta manera, ciutats com Gènova o Pisa es van convertir en importants centres comercials, sobretot per al comerç naval en el Mar Mediterrani.

Per descomptat, una altra de les conseqüències de les Croades va ser un enfortiment del cristianisme i dels símbols religiosos. Per altra banda, es va crear entre la població una forta animadversió cap als pobles jueu i musulmà.

Cal dir que els musulmans s'havien mostrat tolerants amb els cristians o practicants d'altres religions en els seus territoris de la Terra Santa. No obstant això, les Croades buscaven eliminar de soca-rel qualsevol creença contrària al cristianisme, per la qual cosa després del restabliment del poder islàmic al final de les Croades,

molts seguidors del profeta no es van mostrar tan tolerants com fins llavors amb els cristians. Això va derivar en persecucions i matances.

En definitiva, les Croades són unes guerres iniciades pel fervor religiós que van canviar en gran manera la societat, la cultura i la ideologia d'Europa i orient.

(L'any 2000, el llavors Papa de l'Església Catòlica Joan Pau II va demanar perdó a la humanitat sencera per les massacres comeses en nom de la fe catòlica i apostòlica durant les croades, i va prometre que un esdeveniment així mai es repetiria.)

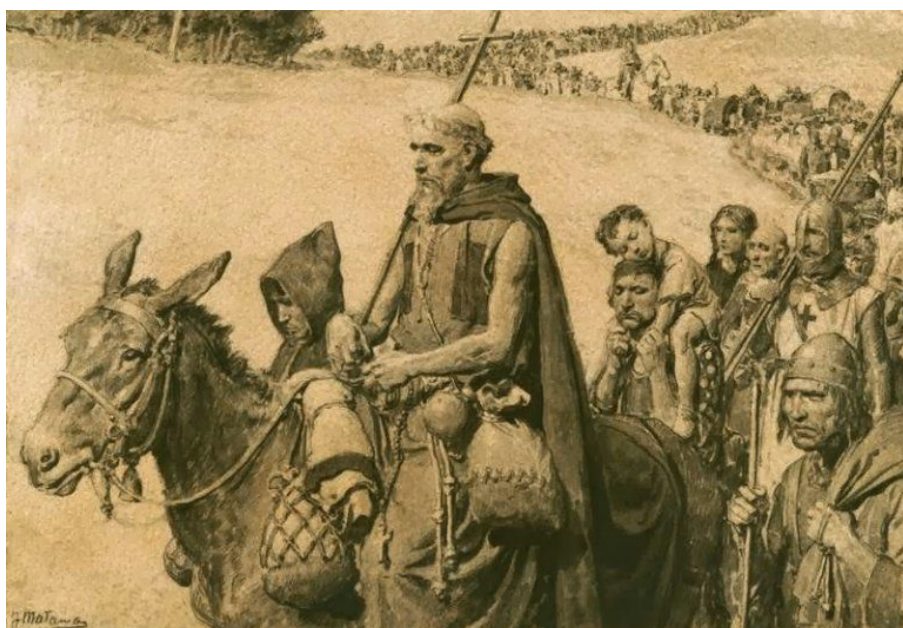
LA CROADA DELS POBRES

es.wikipedia.org

Pere l'Ermità va recórrer els burgs i els camps d'Itàlia i França predicant la Croada als humils. Segons es diu, era un home de petita talla, de faç eixuta, llarga barba i ulls negres plens de passió; la seva senzilla túnica de llana i les sandàlies li donaven un aspecte d'autèntic asceta. Les multituds el veneraven com si fos un sant i es consideraven feliços si podien besar o tocar els seus vestits. Va reunir una bigarrada munió de 100.000 persones, entre homes, dones i nens.

La majoria mancava d'armes, uns altres s'havien emportat les eines, estris de la casa i bestiar, com si es tractés d'un curt viatge. Van travessar Alemanya, Hongria i els Balcans, creient sempre que la ciutat pròxima seria ja Jerusalem. Saquejaven els llogarets i robaven el bestiar pel camí per a alimentar-se, per la qual cosa els governants de les regions per les quals passaven es van veure obligats a donar-los subministraments o a utilitzar la força per a deslliurar-se d'ells. En algunes ciutats van atacar els jueus i les seves propietats. Van arribar a Constantinoble, on l'emperador bizantí Aleix I Comneno els va facilitar bucs per al pas del Bòsfor. A principi d'agost van travessar l'estret i van prosseguir el seu descontrolat avanç. Aleix I havia aconsellat a Pere l'Ermità que acampés i esperés els altres croats que provenien de la resta d'Europa, però els lloctinents de Pere es van impacientar i van decidir seguir la travessia, animats pels botins que aconseguien en el camí. Van marxar cap a Nicea amb un "exèrcit" d'uns 20.000 integrants.

A Nicea van ser emboscats i aniquilats pels turcs seljúcides el 21 d'octubre de 1096. Pere l'Ermità i un reduït nombre de supervivents van tornar a Constantinoble, on van esperar l'arribada dels cavallers croats. Aquesta altra expedició resposta a la mateixa convocatòria del papa Urbà II, però organitzada des del punt de vista militar i social per la noblesa de diverses monarquies europees, rep el nom de Croada dels prínceps i és la que la historiografia sol denominar habitualment com a Primera Croada.

CATALUNYA, BRESSOL DE LA CAÇA DE BRUIXES A EUROPA

ara.cat *Sílvia Marimon*

Catalunya va ser especialment precoç perseguint bruixes a principis del segle XV. Les autoritats locals, sobretot als Pirineus, van treballar amb ganes per enviar a la foguera els membres d'una suposada secta diabòlica que feien servir ungüents fabricats amb greix de voltors, sang de ratpenats i infants lactants; volaven dalt de cavalls i someres; adoraven el Diable o boc de Biterna, i entraven de nit a les cases per ofegar els infants. “La precocitat, intensitat i duresa de la persecució a Catalunya no troba paral·lel en la resta de territoris peninsulars”, assegura l'historiador Pau Castell. “La primera legislació específica documentada a Europa contra el crim de bruixeria és catalana. La van firmar el 1424 els senyors de la vall d'Àneu i el comte de Pallars, Arnau Roger IV”, afegeix.

Aquest historiador ha investigat arxius d'arreu d'Europa durant deu anys per documentar una tesi doctoral, *Orígens i evolució de la cacera de bruixes a Catalunya (segles XV-XVI)*, que aviat es publicarà en forma de llibre. Detalla 300 casos de dones, amb noms i cognoms, jutjades entre el 1400 i 1600. “N'hi ha molts més casos, però aquests són els documentats. A partir del segle XVII la cacera va ser molt més intensa. Només a principis del XVII hi va haver tres mil acusades”, detalla Castell.

Castell argumenta, al llarg de la tesi, que la majoria de judicis no van ser iniciativa de la Inquisició -com durant anys van defensar molts historiadors-, sinó de les autoritats locals instigades per la pressió popular. A la tesi, documenta el canvi de mentalitat que va fer possible la vitalitat de la cacera de fetillers al Principat.

Un complot diabòlic. La població reclamava a l'autoritat “purgar la terra”.

Catalunya va ser precoç perseguint fetillers i ho va ser, en molts casos, perquè així ho demanaven els mateixos veïns després de perdre bestiar, collites o fills. El 1577 van ser els veïns els que van demanar a les autoritats del marquesat de Pallars que castiguessin i “purguessin la terra de tants enormes delinqüents”. Desesperats, asseguraven que les morts de criatures i animals eren causades per gent “malèfica”. Si abans del segle XIII eren esperits malèfics els que entraven de nit a les cases per oprimir el pit dels infants, a partir del 1300 el mal va deixar de ser eteri per convertir-se en una dona real. “En paral·lel als canvis en l'àmbit de la teologia i la pràctica inquisitorial, es va estendre la noció de complot diabòlic entre la població”, explica Castell.

Els pics de persecució coincideixen amb els episodis més durs de fam. Es buscaven responsables i es trobaven. “Molts metges també van contribuir a blasmar i estendre la sospita sobre les dones que tradicionalment havien tingut cura de la salut dels seus veïns”, afegeix l'historiador.

Dones que blasfemen. La fama i els rumors desencadenaven els judicis.

Es parla de bruixes perquè la majoria d'acusades van ser dones: “Només un 10% són homes”, assegura Castell. “La documentació que he trobat també demostra la importància de la fama i la murmuració a l'hora d'identificar una suposada bruixa”, afegeix. Qualsevol dona podia ser assenyalada: hi ha acusades joves, velles, solteres, casades, mares, àvies... Una dona podia començar a tenir fama de bruixa només pel fet de blasfemar, maleir o tenir un comportament considerat conflictiu per la comunitat.

El 1516 en el judici contra Margarida Guitarda de Llagunes, un dels testimonis assegurava que l'acusada havia blasfemat i amenaçat quan els seus veïns havien fet passar els porcs pels seus camps de blat. “Hi va haver nores que van acusar sogres, fills contra madrastrès o criats que van assenyalar els amos”, detalla Castell. Un cop esclatava la psicosi, les acusacions també eren armes que sovint s'utilitzaven en els conflictes entre veïns. “Podia ser una arma de doble tall, perquè sovint a les acusades se'ls preguntava qui eren els seus còmplices i elles assenyalaven als testimonis de l'acusació”, detalla l'historiador.

En el judici del 1499 contra Maria Tomassa d'Encamp, l'acusada va acabar inculpanent na Riba i na Armengoua, veïnes del poble i testimonis clau de l'acusació. El dia de l'execució, però, se'n va retractar i va confessar que ho havia dit amb “mala voluntat”. La paranoia era tan gran que moltes comunitats van renunciar a totes les garanties legals i, per tant, als seus drets per facilitar la repressió contra les bruixes.

Les proves. Tenir marques singulars o no tenir pèl a les aixelles.

Provar la bruixeria, si el principal element de l'acusació era la fama i els rumors, era complicat. “Les irregularitats comeses durant els judicis portarien lletrats com l'inquisidor castellà Francisco Vaca a qualificar

de “burla” els processos per bruixeria incoats per les autoritats seglars catalanes”, destaca Castell. Després dels interrogatoris, es buscaven senyals al cos. La pallaresa Margarida Rugall, que va ser jutjada el 1548, va negar les acusacions però li van trobar dos senyals, un a l’espatlla dreta i l’altre a l’espatlla esquerra, i una altra prova definitiva: no tenia pèl a les aixelles.

Sovint, després d’aquest peritatge judicial, arribaven els interrogatoris amb turment. Les formes més habituals en els judicis per bruixeria a Catalunya eren l’estrep de corda o estrepada -es penjava l’acusada pels canells amb les mans lligades a l’esquena- i el turment de polze -també se l’alçava amb la corda però pel polze-. “Les actes dels judicis posen en relleu l’obstinació del tribunal, que aniria estovant gradualment la resistència de l’acusada amb els turments”, detalla Castell. Les sentències podien ser assots, bandeig i galeres. “Quasi tots els judicis, però, acaben amb una condemna a mort. La persona culpable era ofegada a la força i posteriorment cremada. En alguna ocasió també es troben referències a l’esquarterament”, afegeix.

Nissagues de bruixes. La fama perviu durant més de 400 anys.

La fama i els rumors sobre bruixeria no van morir al segle XVII ni al XVIII. Castell va fer moltes entrevistes en diferents poblacions pirinenques i va constatar que fins al segle passat encara s’assenyalaven algunes cases perquè la dona que hi vivia era bruixa. El més inquietant és que els cognoms coincidien amb les acusades dels segles XV i XVI. “L’estiu del 2009 vaig anar a la vall Fosca i una de les entrevistades, la Mercè, em va parlar de la dona de la casa Rugall de Mont-ros que havia mort durant la primera meitat del segle XX. La Mercè em va dir que sempre s’havia dit que la Rugall era bruixa i que la gent anava a veure-la perquè sabia curar. També em va dir que li deien que no es deixés tocar per la Rugall, perquè si la tocava estaria ben fotuda”, recorda Castell.

Quatre-cents anys abans, entre el 1528 i el 1577, hi va haver tres judicis a Mont-ros. Una de les acusades era una dona de la casa Rugall, Margarida Rugall. Castell creu que segurament va ser penjada -falta el document final de la sentència- però el dictamen del tribunal apuntava "mort natural", per tant, va ser executada a la força. “La pervivència de la fama de bruixeria associada a determinades cases apareix com un fenomen de llarga durada, que s’hauria mantingut vigent en algunes comunitats rurals de l’àrea pirinenca fins fa escassament un segle”, conclou Castell.

Sovint, detalla Castell, no només es tracta de rondalles al voltant de la bruixeria: “Inclouen experiències en primera i segona persona relatives a la intervenció de determinades dones en la mort de bestiar, la malaltia d’infants i la meteorologia de la zona”, diu Castell. Moltes d’aquestes dones -amb els mateixos cognoms que les seves predecessores jutjades segles abans- també són descrites com a coneixedores de remeis curatius. La fama de bruixa, alimentada pels veïns, s’arrossega durant moltes generacions i sobreviu a guerres, revolucions, i canvis de segle.

Vicent Ferrer: “Que no us falti mai la llenya!”.

Les diferents comunitats esperaven l’arribada dels predicadors, que pregonaven la caça i condemna de bruixes, amb ànsia. “Eren autèntics ídols, fins i tot havien de col·locar barreres perquè la gent no se’ls llancés a sobre”, diu Castell. “Eren els Justin Bieber de l’època. El públic fins i tot a vegades entrava en trànsit”, afegeix amb un somriure. Un dels predicadors amb més èxit de l’època va ser el dominic valencià Vicent Ferrer (1350-1419), que va exercir el seu apostolat per la Provença, la Llombardia i el Piemont, Catalunya, València, Múrcia, el Llenguadoc i la Bretanya.

En aquesta llarga gira feia servir el català vulgar i fins i tot l’humor. Alertava que era millor deixar morir els fills que acudir a una fetillera perquè els guarís i avisava de l’arribada imminent d’un anticrist diabòlic. Es conserva un dels primers sermons que va fer durant la Quaresma del 1404 a Friburg: “Quan arribi l’anticrist, Lluçifer i tots els diables el serviran, els que el segueixin li faran reverència i homenatge com un rei. Els dimonis prendran formes humanes transformant-se en incubs i súcubs, i faran creure als homes que posseeixen dones belles”. Reclamava una acció decidida per eliminar els malignes i animava a delatar i executar públicament per donar exemple. “Sovint deia al públic que no els faltés mai la llenya per cremar les bruixes”, diu Castell.

LA CACERA DE BRUIXES DE SALEM

sapiens.cat Agnès Rotger - Javier Laviña

El 1692, en aquesta petita comunitat puritana de Massachusetts 25 persones van morir a la força acusades de fetilleria sense cap garantia judicial.

L'estranya malaltia de les nenes de Samuel Parris.

El febrer de 1692 a Salem Village, una petita comunitat puritana de Massachusetts, només es parlava d'una cosa: la inquietant malaltia que havia afectat les nenes de Samuel Parris, el reverend del poble. La filla del pastor, la Betty, i la cosina que tenien acollida, l'Abigail, que tenia 11 anys, feia uns dies que patien uns atacs que ningú no podia entendre ni curar.

Tot el poble n'anava ple: les nenes a vegades xisclaven i se sacsejaven de manera esgarrifosa com si les estiguessin torturant; de cop es posaven a miolar o lladrar, i de tant en tant entraven en un estat catatònic, entre la son i la vigília, durant hores. No aconseguien fer-les menjar normalment perquè s'ennuegaven, i els pares estaven desesperats. De tant en tant, tot tornava a la normalitat i eren de nou noies que parlaven i es movien amb harmonia, però en qualsevol moment tornaven a contorsionar-se i a patir per aquell mal que no semblava tenir una explicació. Almenys, el metge no la sabia trobar.

El diagnòstic: les nenes estaven embruixades.

Ben aviat algú va pronunciar el que molts pensaven: les nenes estaven embruixades. El diagnòstic era perfectament lògic en una societat com la puritana, en què el diable era tan real com el sol o la pluja. Però, és clar, la certesa de la seva presència al poble va despertar un gran terror. I més encara quan la 'malaltia' es va anar encomanant a moltes altres noietes i fins i tot a alguna adulta. Calia trobar les bruixes, però això no era fàcil perquè, segons creien, sempre actuen de manera invisible als ulls. L'única solució era aconseguir que les "nenes afligides", com les anomenaven, diguessin el nom de les persones que les estaven turmentant. I així van arribar a les primeres acusacions: la Tituba, Sarah Good i Sarah Osburne.

En sentir aquests noms, més d'un devia respirar tranquil: si hi havia d'haver bruixes al poble, no era cap sorpresa que fossin precisament elles. A la Bíblia, que els puritans es prenien al peu de la lletra, deia ben clar que les bruixes no tenien dret a viure. Ara que ja les havien descobertes, no calia patir més. Morta la cuca, mort el verí. No les trobarien pas a faltar gaire.

Les acusades de bruixeria, dones que s'escapaven de les convencions socials.

La Tituba, Sarah Good i Sarah Osburne tenien una cosa en comú: que no formaven part de la bona societat de Salem, perquè eren dones que s'escapaven de les convencions en un sentit o altre. La Tituba tenia la pell fosca i provenia de Barbados, des d'on Parris se l'havia endut com a esclava i serventa a Massachusetts. A les criatures de la casa, la Betty i l'Abigail, les fascinaven, i segurament també les espantaven, les històries sobre el seu país que els explicava.

Sarah Good era una altra víctima perfecta: una captaire malhumorada a qui els veïns consideraven una molèstia. Al moment de l'acusació estava embarassada i tenia una filla de sis anys. I també era menyspreada perquè mentre era vídua, va tenir relacions amb un home abans de casar-s'hi, i perquè pretenia que les terres familiars fossin per a ells dos abans que dels fills. Conducta immoral i problemes de terra feien una combinació perillosa a Salem. La cacera havia començat.

Amenaces: si una de les acusades es confessava culpable i delatava altres dones, salvaria la vida.

El març del 1692 van arribar a Salem dos magistrats per fer els exàmens preliminars previs al judici de Tituba. La sessió era oberta al públic, i no hi podien faltar les "nenes afligides" i qualsevol veí que tingués acusacions per fer. D'advocat defensor, no n'hi havia, perquè no es considerava necessari. La tensió era altíssima; les emocions estaven a flor de pell, i quan va començar l'interrogatori es van desbordar.

Tal com s'esperava, les 'víctimes' van assenyalar la Tituba com a causant de tot el seu patiment, i van patir allà mateix tot el catàleg de moviments espasmòdics, xiscles i mostres d'al·lucinacions. L'acusada al principi va intentar negar que fos una bruixa, però va recordar les amenaces del seu amo, que ja li havia advertit de què anava aquell joc: si es confessava culpable i delatava altres dones, salvaria la vida. Si no, moriria.

Va decidir jugar. Volien bruixes, éssers fantàstics i poders màgics? Ella els en donaria tants com volguessin. Va dir que "el diable se'm va presentar i em va proposar de servir-lo". També va explicar que se li apareixia "a vegades com un marrà, a vegades com un gran gos negre". En aquell moment, la Tituba va fer la seva feina fins al final: va afirmar que hi havia unes nou bruixes al poble que treballaven per destruir la societat puritana. I va esmentar les dues Sarahs. Amb això n'hi va haver prou i de sobres per convocar el judici. Mentrestant, s'estarien a la freda i insalubre presó del poble.

Els dies següents, les acusacions es van disparar. Van augmentar les nenes afligides, i també la gent del poble que, sense patir trastorns com elles, veien la mà de les bruixes arreu. Alguns homes van explicar amb indignació com una bruixa se'ls havia "enfilat al llit" mentre dormien santament amb l'esposa al costat. La presó es va anar omplint de gent allunyada del perfil de dona marginal. Es van acusar homes, i també va arribar el torn d'alguns membres respectats de la comunitat, com la vella senyora Rebecca Nurse i el matrimoni Corey.

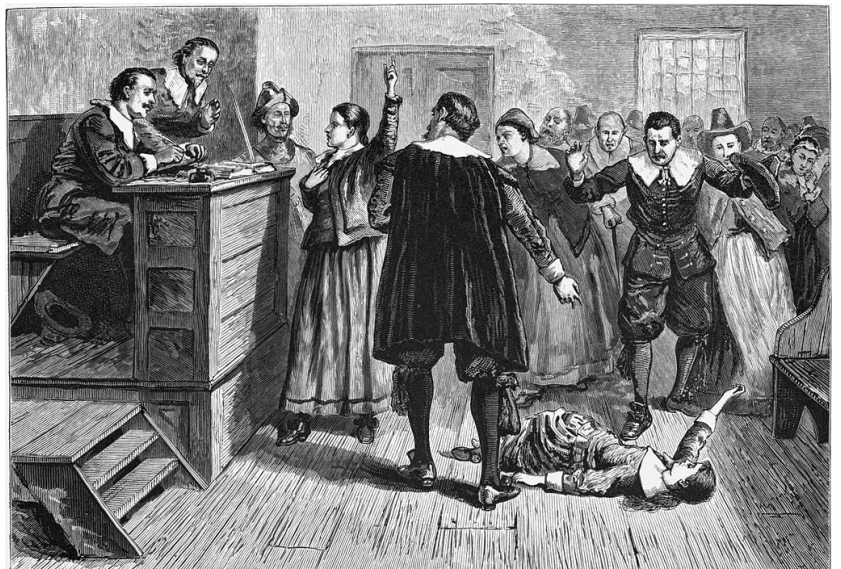
El balanç dels judicis: 19 "bruixes" penjades i el senyor Corey esclafat per les pedres.

Els judicis van ser molt durs. Les proves contra presumptes bruixes eren les acusacions que feien els 'testimonis' dels actes malèfics que havien comès en forma espectral. Les nenes feien el seu espectacle sinistre, expressant dolors insuportables, imitant els gestos dels acusats, repetint les seves paraules... i això també es considerava proves: encara que ningú pogués veure com l'acusada punxava o escanyava les noies, era ben clar que ho feia de manera invisible. I si tot això era difícil de rebatre, tampoc no els hi posaven fàcil als interrogatoris. El de la Bridget Bishop n'és una mostra: "Sóc innocent de bruixeria. No sé què és una bruixa". "Si no saps què és una bruixa, com saps que no ho ets?". Bishop no va voler confessar mai i va ser la primera a qui van penjar, el 10 de juny.

Els jutges no donaven l'abast. Tothom estava sota sospita, i algunes famílies van destacar per ser enormement actives en les acusacions. Després de Bishop es van penjar 18 persones més, i al senyor Corey, que es va negar a reconèixer la legitimitat dels judicis i no es va voler defensar, li van reservar un final en cara més esgarrifós: l'esclafament (li va anar posant pedres damunt del cos, estirat a terra fins que va morir al cap de dos dies).

El Tribunal Superior de Justícia posa fi a la cacera.

Avançant l'estiu va començar a sortir a la llum la preocupació sobre el procés per part d'alguns notables de Boston. L'octubre d'aquell 1692, el governador William Phipps, va ordenar desmantellar el tribunal especial i passar els casos de bruixeria al Tribunal Superior de Justícia. Com que allà no van admetre la validesa de les "proves espectrals", la cacera es va acabar. Al cap de poc es van alliberar la cinquantena de persones que atapeïen les presons. Quan el jutge Stoughton va saber que el governador havia perdonat els condemnats, es va indignar: "Que Déu tingui pietat d'aquest país". Ell creia de debò en el que havia fet. Però per a molts altres va ser com sortir d'un malson que havia arribat a límits inimaginables d'horror.

MÉS DE 900 PERSONES SE SUÏCIDEN ALHORA PER FANATISME

lamenteesmaravillosa.com Edith Sánchez

El 18 de novembre de 1998 el món va quedar atònit enfront d'una notícia que venia de Jonestown, a Guyana: més de 900 persones s'havien suïcidat alhora. Totes elles eren membres d'una secta religiosa anomenada "El Temple del Poble", que aquest mateix dia va assassinar a altres cinc persones, entre les quals hi havia un congressista dels Estats Units. Va ser Jim Jones, el carismàtic líder del grup, qui va portar als seus seguidors fins a aquesta tragèdia.

La secta es va originar a Indiana, als Estats Units. Durant diversos anys Jim Jones va captivar milers de seguidors als quals va portar fins a Guyana, assegurant que allí construirien un veritable paradís a la terra. El que van trobar els fidels del grup va ser una forma de vida severa, on el sacrifici i el càstig eren el pa de cada dia. Tots vivien pràcticament en la misèria, al mateix temps que eren sotmesos a jornades de dotze hores de treball i aterrits amb la idea que hi havia una conspiració per a atacar-los. Finalment, quan la secta va començar a ser qüestionada i vigilada, Jones va obligar als membres de la seva secta, inclosos els nens, a suïcidar-se prenent cianur. Ell es va disparar al cap i d'aquesta manera va posar fi a un capítol aterridor de la història.

L'església Davidiana.

Desafortunadament, el cas del Temple del Poble no és l'únic. David Koresh va liderar una facció de la secta coneguda com a "Davidianos del Setè Dia", i els va conduir a la tragèdia. Com en el cas de Jones, aquest líder va convèncer els seus adeptes perquè establissin una comunitat a part i va inculcar la idea que tenia comunicació directa amb Déu i que la humanitat estava pròxima a desaparèixer.

Els fidels es van congregar en un ranxo, conegut com a "Muntanya Carmelo", a Waco, Texas. Allí es van sotmetre a una forta disciplina que incloïa treballs i càstigs, com en el cas del "Temple del Poble". Els rumors sobre violacions a menors d'edat i tràfic d'armes van començar a circular i el govern estatal va mostrar interès pel que allí hi passava.

El 2 de febrer de 1993 els agents de l'Estat van fer una batuda en aquell lloc. Va començar un combat que va produir 9 morts el primer dia. Així es va iniciar un setge al ranxo, que va durar 51 dies i va concloure el 19 d'abril amb un incendi que va posar fi a la vida de més de 80 persones, la majoria d'ells pertanyents a la secta. Les versions sobre el que va passar no són clares. Alguns asseguren que el líder, David Koresh, va ordenar un suïcidi massiu. Uns altres pensen que va ser la policia la que va originar la conflagració.

Què hi ha darrere del fanatisme?

De vegades el fanatisme religiós no arriba a aquests extrems de mort massiva, però sí que inclou pràctiques summament perilloses per als qui les duen a terme. Autoflagelacions, agressius dejunis o rituals d'expiació són més freqüents del que es pot pensar. I no es donen solament en aquestes petites sectes, sinó que arriben també a membres de les grans religions. Tampoc són infreqüents les figures de líders que "parlen amb Déu", o que són objecte de revelacions sobre la destinació de la humanitat.

En general, el fanatisme és una resposta a la inseguretat i la por de les persones. Es presenta com una "taula de salvació" i propaga conviccions absolutes i inqüestionables enfront de la realitat. Els fanàtics solen ser persones hermètiques, normalment víctimes en el seu passat d'abusos o grans frustracions. La religió es presenta llavors com un espai on ja no hi ha incertesa i tot sembla tenir sentit.

L'amenaça juga un paper fonamental. Tots aquests grups ideològics reiteren constantment l'existència d'un gran perill latent. El món "serà castigat", o els fidels seran víctimes de persecució. És així com aconseguixen que la por els mantingui prop del seu líder, que també es presenta com a salvador. I gràcies al temor accepten ser objecte de pràctiques abusives.

EL FANÀTIC VIOLENT AL FUTBOL

lesportiudecatalunya.cat *Xavier Arranz Albó*

La paraula fanàtic etimològicament prové del llatí *fenem*, un terme que fa referència a un temple o lloc sagrat. La definició de *fanaticum* també té aquest context religiós, ja que es refereix a alguna persona inspirada o exaltada. El terme *fanatisme* en si s'entén com una psicopatologia, una malaltia de l'esperit. Et converteixes en fanàtic d'un equip per raons purament emocionals, per una reacció emocional de la qual ja no et pots desprendre ja que l'afició que es genera és com un vici, una vella infermetat amb què convius i que ja forma part de tu mateix.

A mitjan del segle XX, el desencís de certs grups socials va provocar una transició de valors. L'anomia d'aquests procés, de pèrdua dels vells axiomes socials, i la recerca d'uns altres de diferents, va afectar el panorama social a partir de final dels anys seixanta i principi dels setanta.. La vella Europa, deprimida pel fracàs idealista del maig del 68 (un fet agreujat pel desencant d'una població en plena crisi d'identitat i mancada d'expectatives), va provocar, l'aparició de nous i diferents grups socials. Van ser els anomenats hooligans, fills de l'atur, de la crisi econòmica, nascuts de la desolació urbana, submergits en la decadència social i en la misèria afectiva, semblaven posseïts per un odi incommensurable.

El fanàtic violent queda estancat i submergit dins d'un món tancat; no pot contemplar cap més horitzó, el seu angle de pensament queda engegat i es creu en possessió de la suprema veritat. Aquesta ceguesa és un tret que el converteix en un subjecte perillós i sobretot dependent de l'odi i del rebuig envers altres institucions futbolístiques, altres cultures i identitats. Així, acaba convertint-se en un ésser sectari, però que curiosament necessita contínuament l'aprovació de grups afins al seu ideal. Aquest fanàtic té fam de grup, alguna cosa troba dins del grup que satisfà profundes necessitats emocionals. La necessitat d'un cap o líder, la fascinació d'una personalitat catalitzadora poden conduir a actes que sovint culminen en grans crueltats col·lectives. Els fanàtics violents són hordes anònimes, una multitud rebel, es produeix una substitució de la raó per part d'aquests subjectes.

El futbol mobilitza sentiments profunds fins al punt que, els fanàtics han utilitzat els temples esportius simbolitzats en els estadis, i s'han convertit en una massa de feligresos que difonen un discurs emprat en la violència i en comportaments antidemocràtics, un atemptat envers l'alegria del futbol. Esdevenen una tipologia de gent perfectament ordinària. No destaquen en res de dilluns a divendres. Però aprofiten els caps de setmana per reunir-se darrere les porteries dels camps de futbol, convertir-se en protagonistes i dinamitar un partit si s'escau; han trobat als estadis un lloc adient d'expressió de la seva frustració. Podem arribar a conèixer el perfil d'un fanàtic com algú que necessita destruir allò que considera com enemic o amenaçador. La seva actuació respon a la necessitat de calmar la seva inquietud i l'excitació que li provoquen determinades situacions, sovint alienes a la pràctica del futbol, ja que és l'única manera d'asserenar-se per calmar els seus impulsos violents. Uns éssers monoteistes que només creuen en uns colors i es creuen com immersos en una totalitat que els transcendeix.

Sovint podem arribar a pensar que el més semblant a l'infern és la tarda de dissabte o diumenge, gràcies als anomenats ultres, entesos aquests com grups anònims amb una gran ànsia per fer-se publicitat, per donar-se a conèixer, que irrompen amb les seves manifestacions violentes i xenòfobes a l'escenari futbolístic; una gran part de les seves reivindicacions han trobat als estadis un marc adient d'expressió. S'exhibeixen desplegant tot un conglomerat de símbols i signes per atraure l'atenció; d'aquesta manera passen de ser individus anònims a personatges famosos, i gradualment comencen a gaudir d'una certa notorietat social. El fanatisme grupal fa que els individus s'amaguin sota el paraigua de les masses, donant lloc a l'aparició de grups radicals. Els seus actes són sovint devastadors pel nombre de danys personals i materials que causen. Curiosament, el fanatisme grupal no sol ser un grup categoritzat en una classe social concreta, sinó que qualsevol persona hi pot pertànyer. Cal trencar amb el mite que els aficionats al futbol, els violents procedeixen de les capes socials més marginals de la societat.

La violència s'ha estès per tot arreu, com si el futbol alentís no només les nobles passions, sinó també l'aparició d'autèntiques masses capaces de provocar veritables tragèdies esportives. Entès des d'aquesta perspectiva, el futbol passa de ser una activitat lúdica a un joc de vencedors i vençuts. L'afició és com un

monstre de cent mil caps, però n'hi ha que són més monstruoses que d'altres. El futbol és un esport que agrada a tot tipus de públic, encara que cadascú el viu d'una manera diferent i això fa que cadascú ho posi de manifest de maneres diverses, però els amants d'aquest esport hem de lluitar per allunyar dels nostres estadis el fanatisme violent i malaltís. Serà un primer pas per fer més noble aquest esport.

MITJANS I XARXES SOCIALS AVIVEN EL FANATISME

unamglobal.unam.mx (Mèxic) Omar Páramo

Malgrat que es repeteix molt que la ciència és la millor via per a combatre els fanatismes, aquesta resulta insuficient tot i estar ben fonamentada, contrastada i argumentada, i això es deu a la propensió dels fanàtics a tancar oïdes davant d'allò que qüestioni els seus dogmes, va apuntar Raúl Trejo Delarbre, integrant de l'Institut de Recerques Socials de la UNAM (Universitat Nacional Autònoma de Mèxic).

"I això és una cosa lògica perquè aquestes persones integren un entorn d'exclusió, perquè qui pertany a aquest cercle només busca contacte amb gent afí i desacredita a qui raona de manera diferent". Això pot derivar en atacs encaminats a eliminar a altres individus -"en els casos més extrems, perquè en tot hi ha graus"- o permejar en els sistemes educatius, com s'observava fins fa pocs anys en els EE. UU., on en la meitat dels estats s'ensenyava Creacionisme en comptes d'Evolució, és a dir, els nens aprenien que la humanitat és producte d'Adam i Eva i no tenien accés als sòlids arguments de Charles Darwin.

En el museu Universum, Trejo Delarbre va consultar el diccionari de la Reial Acadèmia i va llegir la definició: "Fanatisme és l'apassionament i tenacitat excessiva en la defensa de creences i opinions, especialment religioses o polítiques", per a després citar: "I de caure en aquesta descripció a comportar-se amb violència hi ha només un pas, com acabem de veure en l'estadi de Manchester, on un grup islàmic de caràcter radical ja es va adjudicar l'autoria de les explosions en un concert d'Ariana Grande".

Desafortunadament, va exposar l'acadèmic, vivim en un món en el qual si bé la ciència no pot fer molt per a temperar aquests ànims, les plataformes com Facebook s'han tornat espais on la gent alimenta la seva intolerància, mentre que els mitjans massius, amb l'objectiu d'eleva rànings, segueixen el joc als fanàtics.

"Deia una especialista en xarxes digitals d'origen turc, Zeynep Tufekci, que el terrorisme (una de les formes més extremes del fanatisme) és un crim massiu amb una agenda mediàtica. Per això, a fi de no fer-li cas als radicalismes àvids del reflector, moltes veus van començar a exigir que no es difonguessin les fotografies de les víctimes de l'estadi de Manchester", va afegir el també columnista del diari Crònica.

En canvi, la premsa mexicana no ha sabut afrontar això amb la serietat deguda i encara prefereix el sensacionalisme i obtenir l'exclusiva costi el que costi. Com a mostra, l'entestament d'un dels dos diaris més importants del país a publicar fotografies de les bandes dels narcotraficants, amb el que s'ha tornat una mena de portaveu de fanàtics i criminals.

"Un dels exemples més recents de com els mitjans promouen la intolerància és el linxament del rus de Cancún, Aleksei Makeev -una persona indefensable-, causat perquè la televisió i xarxes es van dedicar a divulgar vídeos on aquest insulta a mexicans, la qual cosa va enfervorir el públic. I no només això, l'agressió multitudinària que va sofrir va ser transmesa en viu i fins i tot gravada amb el dron d'un programa en directe, el qual alertava a la gent on intentava amagar-se i escapar el personatge".

Per a Trejo Delarbre, això és reflex de la falta de responsabilitat dels mitjans de comunicació i un senyal que, malgrat les iniciatives per a crear protocols davant la violència, aquests segueixen desunits i es neguen a seguir regles ètiques en benefici d'un major rànking.

El perill de les xarxes.

Els fanàtics enforteixen les seves creences a allunyar-se d'allò que contradigui el seu sistema de creences i en les xarxes sociodigitals han trobat un espai ideal per a aïllar-se del que els resulti incòmode. Per la seva arquitectura, aquestes plataformes s'han tornat planters d'intolerància i odi, en gran part perquè el seu format és antagònic amb la deliberació, va assenyalar Trejo Delarbre.

En participar a la taula Més Ciència, Menys Fanatisme, l'acadèmic va explicar que Twitter només permet 140 caràcters, els quals només serveixen per a expressar aplaudiments, vituperis i reconvençions, mentre que Facebook impedeix contrastar opinions al mateix temps que crea bombolles que més aviat són una torre d'ivori.

Els fanàtics que recolzen un credo, en proveir-se en aquestes xarxes no s'assabenten del que opinen els altres i a aquell que s'atreveixi a expressar una cosa discrepant és expulsat de la comunitat. El perill radica en el fet

que els dogmàtics obstinats que la realitat sigui com els agradaria danyen a la societat, perquè són els qui promouen missatges d'odi i són capaços d'arribar a la violència en constatar que la realitat no és com voldrien, va advertir el professor.

"Part de l'aprenentatge civilitzador radica a reconèixer que les coses no són com ens agradaria i qui viu en el món dels seus somnis? Ningú! No obstant això, si fem els passos correctes, llavors sí que podem contribuir a generar un canvi".

Què podem fer?

Què fer en aquest escenari? És trist admetre-ho, però els mexicans no estem acostumats a deliberar sigui com a societat, en els mitjans de comunicació, en les xarxes digitals i fins i tot en la Universitat, alguna cosa que he constatat en mostrar arguments diferents dels meus col·legues acadèmics, que en veure's confrontats em responen, què vols?, per què m'ataques?

"Veiem a la discussió d'idees i a les propostes diferents com una agressió. És un problema de Mèxic (i de totarreu) que té a veure amb la nostra feble cultura política. Potser la principal limitació per a transcendir el fanatisme és que no tenim l'hàbit d'enfrontar amb arguments les creences i idees d'uns altres. Ens fa falta més deliberació pública".

Per això hem d'insistir en la importància de discutir, demostrar, contrastar i argumentar, sabent que en aquest camí ensopegarem amb fonamentalistes obstinats a ignorar allò que contradigui els seus dogmes. Sona difícil, però és la ruta per la qual hem de transitar, va concloure.

PSICOPATOLOGIA DEL FANATISME TRUMPEÀ

elnuevodia.com 28-11-2018 Angie Vázquez

The Washington Post va comptabilitzar més de 5.000 mentides dites per Donald Trump en 600 dies de presidència. La poca importància que alguns seguidors donen a això o l'aplaudiment a les seves mentides han cridat l'atenció d'investigadors de la conducta. El fanatisme cap a Trump, i les seves mentides, ja és objecte d'estudi en universitats nord-americanes.

Per definició, el "fanàtic" s'aferma a idees o persones de forma exagerada, cega i inflamada. El perfil psicològic revela patrons mentals consistents: no respecta discrepàncies ni tolera diferències; si és confrontat, explota en excessos irracionals; dificulta interaccions socials amb bel·ligerància i megalomania; no dialoga ni escolta; no negocia ni raona; imposa el seu punt de vista i els seus plans; és dogmàtic, intransigent, autoritari, absolutista i donat a l'amenaça.

Encara que en si mateix no és un trastorn mental, no deixa d'aparèixer en alguns quadres clínics del DSM com a simptomatologia aliada al deliri o tret de personalitat obsessiu. Depenent del grau en què distorsiona les coses a favor seu, el fanàtic pot arribar a "trencar amb la realitat". Per a Voltaire, el fanatisme era greu: com una gangrena en el cervell.

Tot grup social s'organitza en estructures de "líders-seguidors" i, en totes, el fanatisme és possible. La teoria de l'"efecte Dunning-Kruger" descriu el biaix perceptiu-cognitiu que els fanàtics desenvolupen quan, tenint poc o cap coneixement sobre un tema -o persona-, mostren il·lusòriament superioritat d'experts i neguen tota evidència contrària. Això els ajuda a creure que comparteixen poder i trets amb el líder.

A menor domini de coneixements sobre un assumpte, major la probabilitat de fanatisme. Un estudi per enquesta amb 2.600 nord-americans de tots dos partits va confirmar que els subjectes de més baixes mitjanes en coneixement polític eren els més donats a desenvolupar afiliacions fanatitzades sobre-estimant el seu propi coneixement i el dels líders de la seva predilecció.

El fanatisme és un problema seriós. L'"efecte Dunning-Kruger" pot explicar com alguns seguidors de Trump accepten i defensen tan apassionadament les seves mentides justificant la seva confusa retòrica entre veritats objectives i "alternes". Un estudi entre els seus seguidors (Universitat de New Hampshire, 2017) va revelar que un 75% no creia en la responsabilitat humana sobre el canvi climàtic. Van validar la versió de Trump que presumeix de no creure al 97% dels científics mundials ni a 300 científics locals que van fer un informe d'efectes greus per als Estats Units.

Malgrat el constant esforç periodístic, acadèmic i polític per verificar dades i evidenciar fets, els fanàtics de Trump es neguen a acceptar-los. No hi ha pitjor cec que el que no vol veure-hi, diu un savi refrany. Sabem que si es fomenta la submissió cega, el fanatisme augmenta. Per contra, si s'estimula el desenvolupament de lliures i crítics pensadors, s'afebleix o desapareix.

Part del procés de fanatització requereix la deshumanització i criminalització de grups contraris o opinions diferents. Els fanàtics adquireixen un fals auto-concepte elevat quan es comparen amb uns altres que consideren inferiors. La retòrica discursiva ofensiva de Trump interioritza i criminalitza a llatins, dones, negres, emigrants i enemics reals o imaginaris. Reforçant estereotips negatius alimenta l'odi que, en lògica circular, justifica el fanatisme exacerbat cap a Trump.

Potser el fanatisme sigui un primitiu mecanisme defensiu per a evadir veritats que no agraden -o amenacen- a qui no té -o no coneix- recursos millors. Potser és un exemple d'indocta actitud davant veritats difícils.

Però el fanatisme no allibera; esclavitza. No garanteix accés al poder ni representa bones formes de pensament. La re-educació permet combatre el fanatisme però requereix voluntats i pren temps. Similar als qui se sotmeten a cultes religiosos basats en rentades de cervell i als addictes que depenen de la droga, el fanàtic requereix molt treball psicològic per a esborrar el seu mal après deliri de grandesa oportunista o acaba permanentment esclavitzat.

"Assumeixo que el savi pot canviar d'opinió. El neci, mai" (Kant). Una ínfima minoria, sinistra i perillosa, no és fanàtica sinó mercenària i aquests mereixen anàlisi a part.

FRASES SOBRE EL FANATISME

El fanatisme apareix on un geni s'envolta d'un manoll sencer d'idiotes. *Paul Carvel.*

La fe és d'or, l'entusiasme de plata, el fanatisme de plom. *Hugo Ojetti.*

Fanatisme, el fals incendi de les ments sobreescalfades. *William Cowper.*

El fanatisme és la barreja altament explosiva d'extremisme i imaginació. *Herbert Von Karajan.*

Crec que l'essència del fanatisme resideix en el desig d'obligar els altres a canviar. *Amos Oz.*

Desgraciadament, el fanatisme és un component sempre present en la naturalesa humana, un gen del mal, per anomenar-lo d'alguna manera. *Amos Oz.*

Un té dret a ser integrista, a creure profundament en les seves idees. Però el fanatisme és perillós, perquè elimina al dissident. *Marcel Marceau.*

El fanatisme, vingui d'on vingui, acaba amb tot. *Santiago Posteguillo.*

Jo no crec en la fe. En nom d'ella, he vist a milers de fanàtics de totes les confessions cometre atrocitats. La santedat està en els bons actes, en el valor de protegir a aquells que no poden defensar-se. És el que decidí fer cada dia el que us farà un bon home o no. *De la pel·lícula El regne dels cels.*

Fuig, Adso, dels profetes i dels que estan disposats a morir per la veritat, perquè solen provocar també la mort de molts altres, sovint abans que la pròpia, i a vegades en lloc de la pròpia. *Umberto Eco.*

Els exaltats són el pòsit del món perquè és per la seva causa, i pels vagues principis amb els quals s'exalten, per que es fan les guerres i les revolucions. *Umberto Eco.*

El fanatisme, els prejudicis i la violència o l'amenaça de violència no són valors humans. *Salman Rushdie.*

La llibertat d'expressió és un bé escàs. Seria terrible deixar als fanàtics marcar els límits. *Salman Rushdie.*

Quan la veu de la raó s'alci amb més freqüència contra el fanatisme, podrà llavors fer més tolerants a les generacions futures. *Rei Federico II el Gran.*

Qualsevol amb fanatisme, poder i impunitat pot transformar-se en una bèstia. *Isabel Allèn.*

En tot combat entre el fanatisme i el sentit comú, poques vegades aconsegueix aquest últim imposar-se. *Marguerite Yourcenar.*

Com totes les èpoques han tingut el seu horror, la nostra és la dels fanàtics, la dels terroristes suïcides, antiga espècie convençuda que matant es guanya el paradís. *Mario Vargas Llosa.*

Si entre les moltes veritats en tries una sola i la persegueixes cegament, aquesta es convertirà en falsedat, i tu en un fanàtic. *Ryszard Kapuscinski.*

Els fanàtics creen un somni i el converteixen en el paradís de la seva secta. *John Keats.*

Totes les inquisicions, sense distinció, es basen en el principi de la delació i la covardia social. Perquè el dolent no és sempre el fanàtic. Pitjors són els qui no ho són, però desitgen congraciarse amb ell. *Arturo Pérez-Reverte.*

El fanàtic és qui considera que la seva creença no és simplement un dret seu, sinó una obligació per a ell i per a tots els altres. *Fernando Savater*.

Matar un home no serà mai defensar una doctrina, serà sempre matar un home. *Fernando Savater*.

Ens n'anem amb l'esperança que ningú es deixi portar pels fanatismes religiosos, polítics o sexuals: els primers per no portar enlloc, els segons perquè l'objecte de desig sol ser un idiota de renom i els últims per les contínues frustracions. *Antonio Gasset*.

Els extremistes creuen que comunicació és estar d'acord amb ells. *Leo Calvin Rosten*.

Durant segles, la raó humana ha estat emmordassada per la intolerància i el fanatisme religiós. *Ismael Leandry Vega*.

Aquells que anuncien que lluiten en favor de Déu són sempre els homes menys pacífics de la Terra. Com creuen percebre missatges celestials, tenen sordes les orelles per a tota paraula d'humanitat. *Stefan Zweig*.

No es pot raonar amb els fanàtics. Cal ser més fort que ells. *Émile-Auguste Chartier*.

Un fanàtic és un individu que té raó encara que no tingui raó. *Jaume Perich*.

Del fanatisme a la barbàrie només hi ha un pas. *Denis Diderot*.

El fanatisme consisteix a redoblar l'esforç quan has oblidat la fi. *George Santayana*.

Un fanàtic és algú que no pot canviar d'opinió i no vol canviar de tema. *Winston Churchill*.

En demostrar als fanàtics que s'equivoquen, cal no oblidar que s'equivoquen a posta. *André Maurois*.

Per a alguns el fanatisme és irracional i per a uns altres un estil de vida que els omple d'alegria. *Plinia Almonte*.

Els fanatismes que més hem de témer són aquells que poden confondre's amb la tolerància. *Fernando Arrabal*.

La superstició és el nostre gran enemic, però el fanatisme és pitjor. *Swami Vivekananda*.

La veritat sovint sofreix més pel fanatisme dels seus defensors que pels arguments dels seus detractors. *William Penn*.

Els ardits es disfressen molt hàbilment de noblesa, i el fanatisme es vesteix amb les robes de la defensa de principis. *Adam Michnik*.

L'adoctrinament i el reclutament en el fanatisme, sigui identitari o religiós, és la forma més brutal i dolorosa d'educació perquè un nen es converteixi en un assassí. *Maite Ruiz*.

A les guerres de religió van seguir, després d'una brevíssima treva, les guerres de les nacionalitats; i en el nostre món occidental modern, l'esperit dels fanatismes religiosos i nacional constitueix evidentment una sola i mateixa passió. *Arnold Toynbee*.

El fanatisme divideix, assassinant la innocència. *Mille Petrozza*.

FANATISME EN ELS COMENTARIS DELS LECTORS DELS PERIÒDICS

El 17 de gener de 2019, l'Assemblea d'Extremadura va aprovar una proposta del Partit Popular demanant, entre altres coses, l'aplicació de l'Article 155 de la Constitució Espanyola a Catalunya. Aquest fet, en publicar-se a les versions digitals dels diaris, va provocar molts comentaris per part dels seus lectors, com sol passar en qualsevol esdeveniment polític de certa rellevància.

*Donada la situació de crispació en què es troba la política a Catalunya i Espanya, i les constants mostres de **fanatisme** que es van constatant cada dia més per part d'alguns sectors de la societat civil d'ambdós territoris, m'ha semblat oportú recollir la notícia i alguns dels comentaris dels lectors publicats en 6 diaris d'ideologies ben diferents.*

*Com sol passar en qualsevol fet valorat des del **fanatisme**, una mateixa situació és interpretada extremadament diferent segons qui ho faci.*

Sembla estrany com hi pot haver persones que puguin arribar a pensar i creure el que escriuen en alguns dels comentaris... i això es va penetrant, penetrant... i pot acabar molt malament!

LA ASAMBLEA (DE EXTREMADURA) PIDE EL ARTÍCULO 155 PARA FRENAR EL DESAFÍO INDEPENDENTISTA

hoy.es (diario digital de Badajoz) 17-1-2019 José López-Lago

El Grupo Popular consiguió este jueves que todos los partidos de la Asamblea, menos Podemos, aprobaran su propuesta de impulso ante el pleno para trasladar al Gobierno de España el apoyo del pueblo extremeño a la aplicación del artículo 155 de la Constitución Española. Como se sabe, este dota al Estado de un mecanismo coactivo para obligar a las comunidades autónomas que atenten gravemente contra el interés general de España.

La propuesta lanzada al final del pleno ordinario era en realidad un lote con seis puntos en total sobre la defensa de la Constitución, el espíritu de la Transición y otras cuestiones relacionadas con los símbolos nacionales y la defensa del idioma español. Tuvo el voto favorable del PP, Ciudadanos y el Grupo Socialista, cuyo portavoz parlamentario, Valentín García, matizó que desde el PSOE no creen que ahora sea necesario aplicar este artículo, pero votaron a favor para no quedar retratados como una formación que se pone del lado de los independentistas. Esta era, según el PSOE, la trampa que pretendía tender el PP al agrupar varias cuestiones en una sola propuesta.

«El artículo 155 está en la Constitución y se aplicará cuando haya que aplicarlo con la Constitución en la mano», dijo García desde la tribuna.

La noticia de que el PSOE extremeño pedía aplicar el artículo 155 en Cataluña corrió rápidamente por varios medios digitales, por lo que el presidente de la Junta de Extremadura, Guillermo Fernández Vara se apresuró a escribir en dos tuits: «En la Asamblea de Extremadura se votaba algo sin matices, como es hoy la política en España, y la política territorial está llena de ellos (...). La posición del PSOE en Extremadura es muy clara. Aplicar el 155 si se dan las circunstancias, que en estos momentos no se dan. Porque si se hiciera sin razones los tribunales europeos podrían rechazarlo y sería muy grave».

Los seis puntos.

Los seis puntos de la propuesta popular, defendida por la diputada Cristina Teniente, están relacionados con reivindicar la Transición española y «rechazar cualquier tipo de revisionismo de esta época»; exigir al Gobierno el abandono de las reuniones bilaterales con Cataluña, que según el PP deja «en posición de subordinación al resto de regiones».

También insta al Gobierno a defender los símbolos de la nación «exigiendo a los empleados públicos que se comporten de forma neutral»; y a defender la monarquía parlamentaria. Igualmente, exige al Gobierno la defensa del español como lengua vehicular respetando las cooficiales, pero sin que dichas lenguas sean impuestas. El sexto punto hablaba de «trasladar al Gobierno de España el apoyo del pueblo extremeño, a

través de sus representantes, a la aplicación del artículo 155 de la Constitución Española de manera firme, con la amplitud y duración que se requiera, para frenar el desafío independentista catalán, recuperar la unidad entre los españoles que viven en Cataluña, el respeto a la nación española y la historia que compartimos». Y termina exponiendo que «esto significa, entre otras acciones, el control de la televisión pública catalana por parte de representantes del Estado».

Según García, el PSOE está con el artículo 155 porque es uno de los que 169 que tiene la Constitución, criticó que el PP se apropiara de la bandera de España y recordó al PP que este partido es «heredero de Alianza Popular, que no suscribió los pactos políticos de la Moncloa durante la Transición».

ALGUNOS COMENTARIOS RECIBIDOS DE LOS LECTORES DE HOY.ES, DIARIO DIGITAL DE BADAJOZ

- Para que vale este teatrillo? Para que vale decir que Cat se lleva la pasta si toda la vida junto a Madrid nos ha mantenido? No son el motor económico de España, lo justo y normal que se lleven los que más! Así por lo menos no saldrán independistas con el mantra de España nos roba! Ya no hay excusas! Es vergonzoso que hablemos estas cosas desde Mérida! No tenemos mejores cosas que hacer? por cierto este año por lo menos nos llevamos más millones del Estado que nunca! Por cierto leer los foros de periódicos catalanes y veréis lo que piensan de nuestros políticos después de esto! Desde Mérida hacemos más indepes! Bravo.

- Aplicar el 155 de una forma eficaz seria que los diputados socialistas extremeños votaran NO a los presupuestos que benefician a Cataluña cuando se voten en el Congreso. Todo lo demás son brindis al sol.

- Para que vale hacer un 155? Si cuando haya elecciones en Cat van a ganar los mismos! No es mejor sentarse con ellos, esconder las banderas debajo de la alfombra y buscar una solución? 155 y reprimimos a la mitad o más de Catalanes y si contamos el PSC y Podemos serían el 75% de catalanes (tan españoles o más que un extremeño)! Normal que se quieran ir.

- Si es cierto que el PSOE extremeño se opone al nacionalismo independentista que lo diga con sus votos en el Congreso negando el apoyo a un Gobierno vendido al independentismo.

- Las orejas al lobo, todo esto no sirve para nada, los diputados extremeños en el Congreso Madrid, deben ir juntos y no votar los presupuestos si antes el gobierno en el consejo de ministros no suelta un porrón de millones para Extremadura, tren, ayudas sociales a la dependencia, sanidad, enseñanza y fin de los recortes provocados por la pasta que dan a Cataluña, eso son obras y no buenas razones.

- Me parece vergonzoso que se vote estas cosas aquí, con la de problemas que tenemos en casa como para andar solucionando lo de los demás! Lo único que consiguen con estas cosas es dar más razones a los indepes y crear unos cuantos más!

- Lo que tienen que hacer los parlamentarios extremeños del PSOE, en el congreso, es no apoyar los presupuestos generales que benefician a Cataluña.

- No importa que seamos la comunidad con mayor paro, con el mayor abandono escolar, con la tasa de desempleo juvenil más alta, con que no haya personal suficiente en los hospitales, no hay médicos, no se sustituyen las bajas y las vacaciones, con los trenes, con las comunicaciones, con el envejecimiento de la población, con que tengamos el salario medio más bajo del país, con... Pero lo importante es meterse con los catalanes, total estos de la asamblea cobran puntualmente y lo primero es el honor imperial. Y lo peor es que seguro que esto les viene bien.

- Alucinante y patético que se dediquen a esto en la asamblea de Extremadura, el único voto razonable el de podemos.

- Dice Álvaro Jaén que el PP ha «incendiado» la cuestión catalana. No cabe mayor ceguera y odio político. Señor politiquillo, Cataluña la han incendiado quienes quieren separarse de España en contra de lo establecido en la Constitución, renegando de todo lo español y no reconociendo lo que otras regiones han dejado de

percibir para facilitar el desarrollo de Cataluña, incluso viendo a sus hijos tener que emigrar allá por carecer de salidas en sus territorios. Y solo incendian quienes salen a enfrentarse a otros ciudadanos y a la policía, a cara tapada y con artefactos explosivos, piedras y palos. Ud no tiene idea de lo que significa incendiar, y para defender a sus semejantes de la CUP y de los CDR, mejor haría en emigrar allí y unirse a Rufián; así aprendería a "incendiar".

EXTREMADURA PIDE LA APLICACIÓN DEL 155 EN CATALUÑA

abc.es (diario digital de Madrid, de ámbito estatal) 17-1-2019

La Asamblea de Extremadura ha aprobado este jueves una propuesta del PP, que ha contado con el apoyo del PSOE y de Ciudadanos, para reivindicar el espíritu de la Transición y la defensa de la unidad de España, además de la aplicación del artículo 155 de la Constitución en Cataluña.

La iniciativa, que ha sido defendida por Cristina Teniente y que ha contado con el voto en contra de Podemos, defiende en primer lugar las leyes, acuerdos y consensos de la Transición.

En los seis puntos de texto se exige también al Gobierno de España el abandono de la «bilateralidad» con Cataluña y la defensa incondicional de los símbolos de la nación.

Defender la Monarquía parlamentaria y el español como lengua vehicular y común de la enseñanza en todas las comunidades autónomas, con respeto a las lenguas cooficiales, son otros puntos de la propuesta popular.

Por último, aboga por «trasladar al Gobierno de España el apoyo del pueblo extremeño, a través de sus representantes, a la aplicación del artículo 155 de la Constitución Española de manera firme, con la amplitud y duración que se requiera, para frenar el desafío independentista catalán, recuperar la unidad entre los españoles que viven en Cataluña, el respeto a la nación española y la historia que compartimos».

«Esto significa, entre otras acciones -precisa la propuesta aprobada- el control de la televisión pública catalana por parte de representantes del Estado, para garantizar que realmente sea un servicio público neutral y al servicio de todos los catalanes».

También supone el uso de las competencias gubernamentales que sean necesarias «para garantizar un gobierno adecuado que vele por los intereses de todos los ciudadanos de Cataluña, entre los que se encuentran miles de extremeños, sin exclusiones ni sectarismos, especialmente en las áreas de educación y seguridad pública».

La diputada del PP ha denunciado que a pesar de la actitud de los independentistas, los presupuestos del Estado para 2019 traen «un montón de millones» para Cataluña tras negociarlos «en la cárcel» con los «golpistas».

Teniente y la portavoz de Ciudadanos, María Victoria Domínguez, que ha suscrito las palabras de la diputada del PP, han criticado que el Gobierno de Pedro Sánchez se haya echado en brazos de los independentistas.

El portavoz del PSOE, Valentín García, ha dicho que es «malo» para la democracia sustentar la estrategia política en la «mentira».

García ha defendido los presupuestos y ha criticado la actitud de la derecha en la Transición, que es «nuestra, de los españoles», al igual que la Constitución, el himno y la bandera, no del PP.

Los socialistas aplicarán el 155 en Cataluña «si hay motivos», según García, que ha considerado igual de «peligroso» para España el pacto suscrito en Andalucía.

Su homólogo de Podemos, Álvaro Jaén, ha acusado al PP de haber «incendiado» la cuestión catalana por intereses políticos y ha considerado que es «inviabile» una España dejando de lado al País Vasco y Cataluña.

A pesar del tono del debate entre populares y socialistas, el PSOE ha apoyado finalmente con su voto la iniciativa del PP.

ALGUNOS COMENTARIOS RECIBIDOS DE LOS LECTORES DE ABC.ES, DIARIO DIGITAL DE MADRID DE ÁMBITO ESTATAL

- Aplicando la Constitución los españoles no tendríamos ningún tipo de problema en Cataluña, a Pedro Sánchez le interesa tener al golpista Torra "danzando" por diferentes naciones atacando al Estado de Derecho Español porque se apoyan mutuamente, uno sigue en la Moncloa y el otro sigue haciendo de las suyas al frente del desgoberno en Cataluña.

- "El Gobierno avanzará en el diálogo con Cataluña con una comisión bilateral y otra de partidos". El resto de comunidades autónomas, se tiene que plantar ya, de una puñetera vez, a esto no hay derecho, es una discriminación entre españoles y la mayor de las injusticias, no es admisible ni tolerable que a la comunidad autónoma catalana se la de trato de estado. A ver pedonono falkoni, la república catalana no existe.
- Nada más parecido a un español de derechas, que un español de izquierdas. Entiendo que los vascos aguanten seguir en España, dado que ellos tienen su concierto y gestionan su dinero. Pero, Catalunya? Cómo ha aguantado tanto?
- Los Secesionistas se acabarán llevando hasta las traviesas, si no se las han llevado ya.
- Extremadura es más pobre pero más sensata que muchas otras comunidades.
- Extremadura es pobre, la falta es del gobierno, anterior y actual, que se han volcado a favorecer Cataluña que no tenía necesidad enviando millones y más millones en sus estúpidas embajadas y que el gobierno no debería tolerar. El deseo de todos los españoles es que se aplique el 155 pero no como hizo Rajoy que fue un 155 de opereta y del cual se rieron los catalanes. Aviso, tenemos ya dos millones de separatistas que no están muy lejos de armar una revolución y que serán ayudados por vascos independentistas y de Baleares esto hace ya demasiada gente y si el gobierno no hace nada, pasara lo que paso en 1936.
- Otras Comunidades tenían que seguir este ejemplo y sobre todo Madrid donde gobierna PP y Ciudadanos, ya que somos los que más ingresos damos al Estado y sin embargo el gobierno socialista nos da unas inversiones mucho menores de las que nos corresponden, por que tienen que dárselas a los independentistas catalanes.
- Con el continuo chantaje al Estado Español, tanto en el momento de presupuestar, como, todavía peor, trasladadas o implantadas desde su inicio las industrias en territorio Catalán, el mercado cautivo. El resto de España tiene que comprar forzosamente los productos producidos en Cataluña. Vaya, la pescadilla que se muerde la cola. Si así no prosperáis más que otras regiones, hay que ser muy torpes. Ni con los políticos ladrones que habéis tenido se puede arruinar Cataluña (a diferencia de otras regiones).
- Mañana el parlamento de Catalunya debería votar una moción para independizar Extremadura. Seríamos más ricos. Yo creo que esto sería una tontería (igual que la burrada que han hecho hoy sus señorías). Lo de Extremadura de hoy es un insulto a inteligencia.
- Ya vale de que seríais más ricos ya sabemos todo España que los que han robado han sido los del "procés" ¿Te suena el 3%? ¿Los 40.000 euros de alquiler del "Puchidemont"? Sois algunos/as catalanes/as los que nos han tomado por idiotas al resto de ciudadanos/as de España.
- Cataluña es un territorio sin ley porque hay que arrastrarse a los pies de los secesionistas para mantenerse en la poltrona de La Moncloa, y para que Perico haya perdido su dignidad permitiendo estas tomaduras de pelo al pueblo español.
- Los catalanes que quieran ser independientes que renuncien a la nacionalidad española y que se vaya de España a la parte del mundo que ellos quieran y donde los admitan, y si no los admiten en ningún lado del mundo serán un pueblo errante y un pueblo sin nación.
- Que devuelvan también todo lo invertido en Cataluña para callarles la boca durante décadas y más décadas... Quiero poder comprar productos no producidos en Cataluña... ¡pero es que no hay! Me obligan a comprarlos, porque no me dan la posibilidad de comprarlos producidos en otro lugar.
- Que permitan crear empresas... que tengan mejores trenes... carreteras... que el Estado no les robe para dárselo a Cataluña...
- Y sin el exagerado empleo público (yo no sé que deben hacer) tendrían un 30 % o más de paro. Han hecho justo lo que no debe hacer un político que es crear más problemas, ¿saben sus señorías la cantidad de catalanes de origen extremeño avergonzados que hay en Cataluña a estas horas?

- Felicitacions al Parlament de Catalunya, y en especial a la gent del PSOE extremeño que ha visto la realidad y el peligro a que está llevando Sánchez a España. Esto también debiera hacerse en el Congreso de los diputados y sacar de una vez por todas al Okupa Sánchez antes de que siga haciendo más daño irreparable. Si para ello el tema pasara por nombrar otro del PSOE pero con más inteligencia, confiabilidad y atendido a la unidad de España y a la Constitución es de suponer que incluso el PP y CS estarían de acuerdo pues esto no puede seguir más con Sánchez en el gobierno, que ha hecho de España un país hazmereir del Mundo y un gobierno sujeto a las veleidades de un loco homófono tal como Torra que jamás debiera habersele permitido siquiera ser candidato dados sus antecedentes previos y hartos conocidos. ¿De una vez por todas despertará el PSOE o nos llevará a una confrontación civil?

- Todavía quedan socialistas decentes, como estos extremeños. La lástima es que no se hagan oír; van a ser barridos por culpa de Trepa Sánchez y su ambición personal desmedida.

- Y después otros quieren dejar a Extremadura sin trenes para pagar el palacete de la gallina de Waterloo. (Respuesta de otro lector "Y después quieren que con el déficit fiscal de Catalunya, se les pague trenes")

- Hay que dejar de comprar bienes producidos en Catalunya, a ver quién da de comer a quién...

L'ASSEMBLEA D'EXTREMADURA APROVA UNA MOCIÓ QUE DEMANA APLICAR EL 155 A CATALUNYA

ara.cat (diari digital de Barcelona) 18-1-2019

L'independentisme carrega contra la iniciativa extremeña i ho veu com una mostra de "catalanofòbia".

L'enèsima petició d'aplicar l'article 155 de la Constitució a Catalunya arriba ara des d'Extremadura. I és que el Parlament autonòmic va aprovar aquest dijous un text que insta el govern espanyol a tornar a aplicar "de manera ferma" i amb "l'amplitud i la durada que calgui" l'article.

La proposta, presentada pel Partit Popular, ha tirat endavant gràcies al suport dels socialistes i de Ciutadans, tot i que Podem hi ha votat en contra. En aquest sentit, el document reivindica l'esperit de la Transició i la defensa de la monarquia parlamentària i la unitat d'Espanya.

Així mateix, l'Assemblea d'Extremadura anima l'executiu espanyol a abandonar la "bilateralitat" amb el Govern català, ja que consideren que deixa en una situació de "subordinació" la resta de comunitats autònomes.

La moció, a més, exigeix l'ús del castellà com a llengua vehicular i comuna de l'ensenyament a Catalunya i al conjunt del territori espanyol. Entre les peticions també hi ha la constant demanda de controlar TV3. En aquest sentit, la cambra extremeña sol·licita a l'Estat agafar les regnes de la televisió pública per garantir, afirmen, "que realment sigui un servei públic neutral i al servei de tots els catalans".

El PSC desacredita els seus homòlegs extremeños.

Poc després de fer-se pública la posició de l'Assemblea extremeña, el primer secretari socialista, Miquel Iceta, va compartir el seu rebuig cap a la proposta i va denunciar que "no és bo" que les comunitats autònomes es dediquin a "tirar-se els plats pel cap les unes a les altres". Iceta, a més, va lamentar l'existència d'una "certa obsessió a mirar molt Catalunya" i a exigir de forma reiterada l'aplicació d'un recurs legal que, va comentar, "és un mecanisme excepcional per restaurar la legalitat vulnerada". Una situació que, va assegurar, "no es dona a Catalunya".

"No m'agradaria que el Parlament de Catalunya aprovés una moció que digués a Extremadura què ha de fer", reconeixia ahir des del plató de 'La Noche' al canal 24 Horas. "Em semblaria poc elegant i constructiu", va sentenciar.

En qualsevol cas, malgrat el posicionament dels seus homòlegs extremeños, Iceta va celebrar que té el "consol" de veure com el PSOE reconeix que, ara per ara, "no es donen les condicions necessàries per aplicar el 155". Una anàlisi que extreu arran del fil de Twitter que el president de la Junta d'Extremadura i cap de files socialistes a la comunitat va publicar al seu perfil. "La posició del PSOE a Extremadura és clara: aplicar el 155 si es donen les circumstàncies que, ara, no es donen", va escriure.

L'independentisme carrega contra la iniciativa d'Extremadura.

La consellera de la Presidència, Elsa Artadi, ha carregat contra la moció aprovada al Parlament extremeny i ha assenyalat que hi ha una "lluïta" dins del PSOE sobre cap on s'ha d'anar i l'ha instat a aclarir què pensa. Segons la consellera, hi ha persones dins del PSOE que sembla que volen intentar trobar un diàleg però també hi ha "un munt de persones rellevants, a nivell territorial però també dins del govern de Sánchez, que van en direcció extremadament oposada". Artadi ha qualificat la votació de l'Assemblea extremenya de "gravíssima" i ha alertat que no va en la direcció d'ajudar a la tramitació dels pressupostos de l'Estat.

En la mateixa línia, el vicepresident del Govern, Pere Aragonès, veu la iniciativa extremenya com una manera de "restringir els drets i llibertats a Catalunya", però que a la vegada suposen un "banc de proves per restringir-los a tot l'estat".

Per la seva banda, el portaveu d'ERC al Congrés, Joan Tardà, ha qualificat de "trista i lamentable expressió de la catalanofòbia" la moció. En una piulada a les xarxes, Tardà, que assenyalava explícitament la posició dels socialistes, ha advertit que ERC "no renunciarà mai a fer bandera de la fraternitat amb els republicans extremenys". També el vicepresident del Govern, Pere Aragonès, ha lamentat el "155 permanent" com a full de ruta del "nacionalisme espanyol". "Que no s'enganyi ningú: la restricció de drets i llibertats a Catalunya és un banc de proves per restringir-los a tot l'Estat; avui Catalunya, demà Extremadura", ha escrit també a Twitter.

ALGUNS COMENTARIS REBUTS DELS LECTORS D'ARA.CAT, DIARI DIGITAL DE BARCELONA

- Busqueu a les hemeroteques un video amb unes declaracions de l'expresident Extremadura, Juan Carlos Rodríguez Ibarra, en una taula rodona on hi havia el Tardà. Li diu clarament: "no queremos que os vayais de España, porque sino, nosotros no viviríamos como ahora".

- Això deu ser el problema més important que tenen els extremenys: Que, per al seu bé, la colonització de Catalunya sigui lo més contundent, ràpida i efectiva possible. Viva la una, grande y libre d'en Franco!.

- No tenen prou feina a casa seva? El problema ja el sabem.....i és que no poden viure tant bé amb els seus propis recursos i necessiten que algú ho pagui...!!!!

- Extremadura, regió que gaudeix d'un permanent superàvit fiscal, tampoc hi haurà complert l'objectiu de dèficit per a 2018, segons la AIREF. És curiós i per descomptat lamentable, que demanin aplicar el feixista 155 a nosaltres, que som els que els donem de menjar.

- Que curioso, no tienen nada más que de hablar? Como por ejemplo bajar el paro, hacer productivo su territorio , subir su PIB y dejar de ser una Autonomia subsidiada... Que pena de representantes politicos y que poca capacidad para el dialogo.

- ... si no els coneguéssim, podríem creure que tot va tant bé a Extremadura que el seu govern es pot permetre el luxe de perdre el temps jugant al colpista a Catalunya, en comptes de treballar pels seus electors. Com que no és així, seria millor que es dediquessin a resoldre els MOLTS problemes de la seva regió d'Espanya i, potser, podrien deixar de parasitar l'economia nacional per mantenir institucions com aquest simulacre d'assemblea... i si el PP vol governar a Catalunya, que ho faci per vies democràtiques: guanyant unes eleccions, però voler fer-ho amb només 4 representants al Parlament, només té un nom. Força lleig, per cert.

- Com sempre no tenen collons amb els bascos. Amb nosaltres si es veuen amb cor, en canvi amb els privilegis bascos i les peonades res de res. L'odi que el tirin al mar i no a nosaltres.

- A casa seva q fotin lo q vulguin!!. Estic segur q si poguessin ens fotrien a una fossa. La llavor de l'odi plantada per ciutadans, pp i psoc comença a fer els seus fruits. Suposo q és el que volen, pq quan arribi el moment puguin assassinar-nos a tots en nom unitat d'Espanya.

EXTREMADURA PIDE LA APLICACIÓN DEL 155 EN CATALUNYA

lavanguardia.com (diario digital de Barcelona) 17-1-19

La Asamblea de Extremadura ha aprobado este jueves una propuesta del PP, que ha contado con el apoyo del PSOE y de Ciudadanos, para reivindicar el espíritu de la Transición y la defensa de la unidad de España, además de la aplicación del artículo 155 de la Constitución en Catalunya.

La iniciativa, que ha sido defendida por Cristina Teniente y que ha contado con el voto en contra de Podemos, defiende en primer lugar las leyes, acuerdos y consensos de la Transición.

En los seis puntos de texto se exige también al Gobierno de España el abandono de la “bilateralidad” con Catalunya y la defensa incondicional de los símbolos de la nación.

Defender la Monarquía parlamentaria y el español como lengua vehicular y común de la enseñanza en todas las comunidades autónomas, con respeto a las lenguas cooficiales, son otros puntos de la propuesta popular.

Por último, aboga por “trasladar al Gobierno de España el apoyo del pueblo extremeño, a través de sus representantes, a la aplicación del artículo 155 de la Constitución Española de manera firme, con la amplitud y duración que se requiera, para frenar el desafío independentista catalán, recuperar la unidad entre los españoles que viven en Catalunya, el respeto a la nación española y la historia que compartimos”.

“Esto significa, entre otras acciones -precisa la propuesta aprobada- el control de la televisión pública catalana por parte de representantes del Estado, para garantizar que realmente sea un servicio público neutral y al servicio de todos los catalanes”.

También supone el uso de las competencias gubernamentales que sean necesarias “para garantizar un gobierno adecuado que vele por los intereses de todos los ciudadanos de Catalunya, entre los que se encuentran miles de extremeños, sin exclusiones ni sectarismos, especialmente en las áreas de educación y seguridad pública”.

La diputada del PP ha denunciado que a pesar de la actitud de los independentistas, los presupuestos del Estado para 2019 traen “un montón de millones” para Catalunya tras negociarlos “en la cárcel” con los “golpistas”.

Teniente y la portavoz de Ciudadanos, María Victoria Domínguez, que ha suscrito las palabras de la diputada del PP, han criticado que el Gobierno de Pedro Sánchez se haya echado en brazos de los independentistas.

El portavoz del PSOE, Valentín García, ha dicho que es “malo” para la democracia sustentar la estrategia política en la “mentira”.

García ha defendido los presupuestos y ha criticado la actitud de la derecha en la Transición, que es “nuestra, de los españoles”, al igual que la Constitución, el himno y la bandera, no del PP. Los socialistas aplicarán el 155 en Catalunya “si hay motivos”, según García, que ha considerado igual de “peligroso” para España el pacto suscrito en Andalucía.

Su homólogo de Podemos, Álvaro Jaén, ha acusado al PP de haber “incendiado” la cuestión catalana por intereses políticos y ha considerado que es “inviabile” una España dejando de lado al País Vasco y Catalunya.

A pesar del tono del debate entre populares y socialistas, el PSOE ha apoyado finalmente con su voto la iniciativa del PP.

ALGUNOS COMENTARIOS RECIBIDOS DE LOS LECTORES DE LAVANGUARDIA.COM, DIARIO DIGITAL DE BARCELONA

- Ahora entiendo porque Extremadura está tan atrasada y abandonada de sus políticos. Se reúnen para hablar de Catalunya y se olvidan de ellos mismos. Como envíen el acuerdo a Pedro Sánchez en tren, podemos estar tranquilos, llegará el año próximo.

- Cuando se aplicó el 155 los indepes lo acataron a pies juntillas sin protestar y la economía regional se recuperó un poco después del destrozo que hicieron. Que hay de malo con un 155? Que los indepes dejan de trincar al estar fiscalizados?

- En teoría sería un error dejar a una región como Cataluña sin gobierno durante un tiempo indefinido con un 155, aunque como dices, en la práctica para lo que hacen tampoco se iba a notar tanto.

- El gobierno de Cataluña está tapando una mala gestión del dinero público con el argumento de las otras comunidades nos roban, lo que no es cierto. Sin entrar en cuanto debería recibir Cataluña que eso sí es discutible.

ALGUNOS COMENTARIOS RECIBIDOS DE LOS LECTORES DE ELPERIODICODEEXTREMADURA.COM, DIARIO DIGITAL DE EXTREMADURA, RELACIONADOS CON ESTA NOTICIA

- Que WAM tache de estulticia nuestras protestas por el trato desigual respecto de Cataluña y se ponga del lado de los independentistas, refleja lo que le importa Extremadura a este señor, y las injusticias que con ella se cometen. Se dialoga con quien quiere dialogar, no con quien solo usa el monologo o con quien de entrada está dispuesto a no moverse ni un milímetro de sus posturas, menos aún cuando estas incumplen la Constitución que a todos nos ampara. Parece que le importa un bledo que se rebajen las inversiones públicas en Extremadura para incrementar las de Cataluña a cambio de un sillón presidencial. Impresentable comentario.

- Me expresé mal. Debí decir independentistas y no independentistas, catalanes y demás españoles, que estamos hartos de la torpeza de nuestros dirigentes, de todos, incapaces de resolver el problema si no es con medidas represivas y exacerbando los arcaicos sentimientos nacionalistas que nos enfrentan los unos a los otros. Y el pueblo entra al trapo.

- Increíble! Me parece increíble haber leído esta noticia. ¿Qué pasa? ¿ Ya tenéis arreglado lo de vuestro tren? (Solo por poner un ejemplo) creo y espero que esto es una pequeña parte de extremeños que piensan así. Aquí, en Catalunya, hay muchos que, hoy, al leer esta noticia se pondrán las manos a la cabeza y empezarán a despotricar de los de su tierra. Seguiremos hablando.

- Me parece perfecto que demos ejemplo al resto de las autonomías, y hagamos lo que piensa la calle la mayor parte de los ciudadanos de este país, que recuperemos el consenso y las buenas formas. A los de Podemos había que recomendarles que busquen el dialogo en su casa con los suyos y miren para otro lado si no son capaces de votar a favor de pedir lo que pide la mayoría de España, que no es otra cosa que acabar con los privilegios de una autonomía o dos en España. Solo con lo que se llevan de más catalanes y vascos habría para hacer muchos trenes de alta velocidad, y encima van de víctimas....

- Hay algo que define a la mayoría de los políticos y es lo que dijo Marx, el bueno, “estos son mis principios y si no le gustan traigo otros”, pero esta junta de PSOETA, puteros feministas, que se van de putas con el dinero de los parados, los enfermos, las ambulancias, los trenes, los autobuses y los niños del colegio; Creo que lo supera. Son feministas y putañeros, están a favor de la unidad de España y votan con los naziseparatistas vascos y catalanes, votan con los asesinos ETARRAS, los que matan a tiros por la espalda a sus propios compañeros, como Isaac Carrasco. Y es que su presidente, Vara, como todos los gilipollas, es capaz de defender una cosa y la contraria al mismo tiempo, así apoya a Susana Díaz y cuando pierde, apoyar al Doctor plagio de Perro Sánchez, es capaz de estar en contra del enchufismo y enchufar al hermano tonto de perro Sánchez, es capaz de apoyar el 155 y no apoyarlo, es capaz de estar a favor de la unidad de España y de defender la plurinación de España, una nación de naciones donde las naciones vasca y catalana son superiores a las demás. PSOETA, feministas que se van de putas con el dinero de los extremos.

- Solo hay alguien más tonto que un judio nazi, a los que Hitler llamaba chuchos, y es a los que los nazionalistas catalanes llaman charnegos, se puede ser más tonto que charnego y ser nazionalista?. Se puede ser más tonto que apoyar a quien te considera un chucho?

- Como extremeño me parece una majadería que se ha realizado para dar a entender que el Sr. Vara no se pliega a lo que le manda su partido... que los diputados socialistas voten en contra de unos presupuestos que, como siempre, mantienen la España de las dos velocidades.. si hicieran eso... ganaría en credibilidad para mi y para sus votantes, y NO generar enfrentamiento entre ciudadanos... eso es hacer el mismo juego que hacían algunos dirigentes catalanes para desviar la atención de sus miserias... echar mierda para extremeños y andaluces.

ALGUNOS COMENTARIOS RECIBIDOS DE LOS LECTORES DE ELPERIODICO.COM, DIARIO DIGITAL DE ÁMBITO ESTATAL, RELACIONADOS CON ESTA NOTICIA

- Pues me parece un error por muchos motivos. Esto es entrar en un enfrentamiento entre autonomías que no beneficia a nadie y contribuye a crear fricciones innecesarias que no existen entre la población. Aunque algunos pensemos que las autonomías no deban tener tantas competencias en sanidad, educación o seguridad porque a mí entender solo genera desigualdad y egoísmo entre regiones, personalmente creo que es algo que debería hacerse con mucha calma, pensándolo bien sin aspavientos y con mucho CONSENSO. Desde luego los ultranacionalistas catalanes estarán muy contentos, esto les da munición para su discurso victimista. Los parlamentos y gobiernos autonómicos que se ocupen de su autonomía que es su función y dejen la política estatal para el gobierno del estado.

- Que asco de políticos de verdad, en vez de aportar tranquilidad y sentido común son tan cortos de miras que lo único que hacen es levantar las bajas pasiones y provocar rencillas entre la gente de unas regiones y otras. A la vista está en los comentarios: tu región espero que la mía!! Que lo hagan los ciudadanos está mal y da mucha pena, pero que sean los políticos profesionales quienes sean incapaces de actuar con amplitud de miras y actúen con el corto plazo de las próximas elecciones a costa de cualquier cosa es un horror.

- Sin incluir el dinero que os pasamos por vuestro morro. Vosotros extre-memos callar vuestra Boca subvencionada. Y recuerda nosotros podemos vivir sin vosotros, vosotros..., jajajaja que me meo.

- Los extremeños pueden vivir perfectamente sin Catalunya. Primero por ellos mismos y segundo por que el resto de españoles seguiremos ayudando a las regiones menos favorecidas como es humanamente lógico. Además ahora Cat es solo el 18% del PIB, osea que campeón no te vengas arriba que hoy sois irrelevantes económicamente.

- Catalunya la región de la UE con más corrupción según Bruselas, con un ratio financiero de bono basura que solo le permite financiarse a través del FLA. Con la televisión pública más cara, con más personal y más sectaria de Europa. Con 1700 empresas vinculadas directamente de la Generalitat y de dudosa necesidad cuando menos. Con el parlamento paralizado.....¿seguimos?

- Negreros y esclavos es un documentado y riguroso trabajo coral de un grupo de historiadores especialistas que abordan un tema tabú y sin embargo, fundamental para entender la Historia contemporánea catalana y española: cómo el comercio de carne humana constituye el cimiento sobre el que se levantó la Revolución industrial catalana del siglo XIX. Contra lo que sostienen las leyendas interesadas propagadas por la propia burguesía catalana y sus epígonos mediáticos y universitarios, los catalanes no solo pudieron emigrar libremente a América sino que llegaron a monopolizar áreas enteras de la producción, el transporte y la distribución en sentido bidireccional entre la metrópoli y las colonias americanas. El tráfico de esclavos fue una de las actividades más lucrativas, ejercido durante los siglos XVIII y XIX por un lobby catalán que se enriqueció de un modo disparatado, y cuyos beneficios pusieron en pie la gran industria catalana.

- ...que luego estuvo explotando trabajadores venidos de toda España. Fabricants y "butiguers" por igual.

- Te acuerdas de la campaña de ERC de "apadrina un nen extremeny"? Y es solo un ejemplo. Los que vivimos en Catalunya sabemos como se denigra a los extremeños por parte de los procesaires.

- Es precisamente para defenderos de la extremeño/españolofobia que os está discriminando os llama charnegos y os hace odiar vuestros orígenes, humillándoos. ¿Viste el cartel degradante de ERC, patrocina un nen extremeny? ¿Has visto a personal como la Rahola, o la Gispert entre otros, tratando a los extremeños como de segunda? De ahí que esa sensibilidad de ser maltratados lleve a actuaciones como pedir el 155, lo que les ha puesto a adoctrinados y supremacistas en evidencia.

- Catalanafobia?, sigues instalado en el victimismo. Los catalanes que no siguen la ideología Ultranacionalista también tienen catalanafobia?

- Te recomiendo te informes de la cantidad de empresas catalanas que tienen las materias primas y la producción en Extremadura, (tomates, aguas, carnes, hamburguesas, corchos, caldos...) quienes lo curran son

los extremeños, las empresas catalanas son los que se llevan el valor añadido de la comercialización. ¿Quiénes son los currantes?

- No intoxicques, vinieron aquí porque estaban hartos de comer mocos a diario y en su tierra se morían de hambre. Aquí se les dio un futuro, y la posibilidad de evolucionar. Vinieron ellos pero podían haber sido otros de cualquier otro lugar. O los que fueron a trabajar a Francia o Alemania iban con la maquinaria y las naves a cuestas...?

- Claro tú tienes todas las verdades, las que te dijeron fugademont, mas, oriol, pujol y compañía?? pues fíjate el que no está en la cárcel está fugado, y el que no investigado por la justicia y otros condenado. Eso no te hace pensar??

- Sardá, Burrell, Serrat, Iceta... están sentenciados en Catalunya por fascistas.

- ¿No creen ustedes que ya esta bien de tragar con tanta falta de respeto y con tanta media verdad sobre Extremadura? ¿Con tanto hablar de Extremadura como si aun estuviésemos en 1975? Es el sentir de la gran mayoría de extremeños y de andaluces después de sentirse tantas veces ninguneados y faltados al respeto. Lo que se siente a cerca de los charnegos que se han hecho independentistas está un paso más allá de una simple declaración institucional del parlamento autonómico.

- Yo espero que no apliquen el 155. Es lo que le gustaría a Torra y Puigdemont. Justificaría su absoluta falta de gestión y les daría una excusa para su inútil "Consell de la Republica". Que se queden con Torra, es lo más representativo del independentismo catalán.

- Estoy de acuerdo, el 155, limpiaría todos los marrones acumulados durante 40 años. Sobre todo la deuda y la imagen, y limpiaría de "garrapatas chupa subvenciones" asesorías, medios de comunicación, sin contar de inversiones en rodalies, acabarían con los barracones de los colegios, pagarían atrasos a funcionarios y acreedores...O sea, mejor no. Pero en el trasfondo de esta iniciativa del Parlamento Extremeño, está la integridad de España, la defensa de miles de extremeños/catalanes, y la recuperación de una región española como es Cataluña que se está degradando tanto en la relación entre los ciudadanos, culturalmente, industrialmente... y Cataluña es una parte de España que hay que defender.

- Hoy en día se han vuelto más comodones, eso de emigrar y buscarse la vida es para tontos, lo inteligente es hacerse funcionario y que te mantengan de por vida...y que sigan lloviendo millones. Por Extremadura lo saben muy bien...., y lo defienden con posturas como esta.

- Eres Catalán Extremeño?? porque no os aplicáis el cuento??? Que piensas que todos son funcionarios allí, no hay obreros, agricultores empresarios...?? Pagan los mismos impuestos que aquí, eso si con menos servicios, lo que viene a decir que pagan más por menos. Tu postura es verdaderamente repulsiva, tu no pagas nada de nada, las inversiones las hace el estado español, y concretamente allí hace pocas, bastante más hace en Cataluña. Y esto es lo que se recibe, no gastéis en Embajadas inútiles, en cada de rupubliqueta, y en pagar a los amigos fuera de España.

LA PROPAGANDA DE LOS NAZIS

encyclopedia.ushmm.org (ushmn = United States Holocaust Memorial Museum)

"La propaganda intenta forzar una doctrina sobre la gente... La propaganda opera sobre el público general desde el punto de vista de una idea y los prepara para la victoria de esta idea." Adolf Hitler escribió estas palabras en su libro Mein Kampf (1926), en el cual por primera vez aboga por el uso de la propaganda para difundir los ideales del nacional-socialismo, entre ellos racismo, antisemitismo, y anti-bolshevismo.

Tras la toma del poder por los nazis en 1933, Hitler estableció un ministerio de ilustración pública y propaganda encabezado por Joseph Goebbels. La meta del ministerio era asegurar que el mensaje nazi fuera comunicado con éxito a través del arte, la música, el teatro, las películas, los libros, la radio, los materiales educativos, y la prensa.

Había varios públicos para la propaganda nazi. A los alemanes se les recordaba la lucha contra los enemigos extranjeros y la subversión judía. Durante periodos que precedían la adopción de legislación o medidas ejecutivas contra los judíos, las campañas de propaganda creaban un ambiente tolerante de la violencia contra judíos, en particular en 1935 (antes de las leyes raciales de Nuremberg de septiembre) y en 1938 (antes del aluvión de legislación económica antisemita que siguió la noche de los cristales rotos). La propaganda también fomentaba la pasividad y la aceptación de las medidas propuestas contra los judíos, porque éstas aparecían representando al gobierno nazi como interviniendo y "restaurando el orden".

La discriminación -real y percibida- contra la población alemana en países de la Europa oriental que como Checoslovaquia y Polonia habían ganado territorio a costa de Alemania después de la primera guerra mundial, fue un tema de la propaganda nazi. Esta propaganda intentó obtener la lealtad política y la llamada conciencia racial entre las poblaciones étnicamente alemanas. También intentó engañar los gobiernos extranjeros -incluyendo las potencias Europeas- y convencerlos de que la Alemania nazi sólo estaba haciendo demandas razonables de concesiones y anexos.

Después de la invasión alemana de la Unión Soviética, la propaganda nazi dirigida a los civiles en Alemania y a los soldados, policías y auxiliares no alemanes sirviendo en los territorios ocupados enfatizó los temas que unían al comunismo soviético con el judaísmo europeo, presentando a Alemania como defensora de la cultura "occidental" contra la amenaza "judeo-bolchevique", y pintando una imagen apocalíptica de lo que ocurriría si los soviéticos ganaran la guerra. Esto fue el caso en particular después de la derrota catastrófica de los alemanes en Stalingrado en febrero de 1943. Estos temas pueden haber sido útiles para persuadir a los alemanes nazis y no nazis, como así a colaboradores locales a seguir luchando hasta el fin.

Las películas en particular jugaron un papel importante en diseminar el antisemitismo, la superioridad del poderío militar alemán, y la maldad intrínseca de los enemigos tal como eran definidos por la ideología nazi. Las películas nazis representaban a los judíos como criaturas "subhumanas" infiltrándose en la sociedad aria. Por ejemplo, El Judío Eterno (1940), dirigida por Fritz Hippler, describía a los judíos como parásitos culturales vagabundos, consumidos por el sexo y el dinero. Algunas películas, como El triunfo de la voluntad (1935) de Leni Riefenstahl, glorificaban a Hitler y el movimiento nacional socialista. Otros dos trabajos de Leni Riefenstahl, Los Festivales de las Naciones y El Festival de la Belleza (1938), presentaban los Juegos Olímpicos de 1936 en Berlín y fomentaban el orgullo nacional por el éxito del régimen nazi en las Olimpiadas.

Los diarios en Alemania, sobre todo Der Stürmer (El Atacante), imprimían tiras cómicas que usaban caricaturas antisemitas para representar a los judíos. Después que los alemanes empezaron la Segunda Guerra Mundial con la invasión de Polonia en septiembre de 1939, el régimen nazi usó la propaganda para inculcar en los ciudadanos y soldados alemanes que los judíos eran no solamente subhumanos sino también enemigos peligrosos del Reich alemán. El régimen intentaba obtener apoyo, o por lo menos asentimiento, para las políticas dirigidas a remover permanentemente a los judíos de las áreas alemanas.

Durante la implementación de la llamada Solución Final, el asesinato masivo de los judíos europeos, los oficiales de las SS en los centros de exterminio forzaron a las víctimas del Holocausto a mantener la

decepción necesaria para poder deportar los judíos de Alemania y la Europa ocupada lo más fácilmente posible. Los oficiales de los campos de concentración y exterminio forzaron a los prisioneros, muchos de los cuales serían asesinados en las cámaras de gas, a mandar postales a sus casas diciendo que los trataban bien y vivían en condiciones buenas. Así, las autoridades de los campos usaban la propaganda para cubrir las atrocidades y el asesinato masivo.

En junio de 1944, la Policía de Seguridad alemana permitió a un equipo de la Cruz Roja Internacional inspeccionar el campo-ghetto de Theresienstadt, ubicado en el Protectorado de Bohemia y Moravia (hoy la República Checa). Las SS y la policía establecieron Theresienstadt en noviembre de 1941 como un instrumento de propaganda para el consumo doméstico en el Reich alemán. El campo-ghetto se usó como una explicación para los alemanes que estaban confundidos por la deportación de judíos alemanes y austriacos ya ancianos, veteranos de la guerra incapacitados o artistas y músicos famosos localmente, hacia "el este" para "trabajar". En preparación para la visita de 1944, el ghetto se sometió a un programa de "embellecimiento." Después de la inspección, los oficiales de las SS en el protectorado produjeron una película usando a los residentes del ghetto como prueba del tratamiento benévolo que los "residentes" judíos de Theresienstadt supuestamente disfrutaban. Cuando la película se completó, los oficiales de las SS deportaron a la mayoría del "elenco" al campo de exterminio de Auschwitz-Birkenau.

El régimen nazi usó la propaganda efectivamente para movilizar a la población alemana a apoyar sus guerras de conquista hasta el final del régimen. La propaganda nazi fue también esencial para motivar a los que llevaban a cabo el asesinato masivo de los judíos europeos y de otras víctimas del régimen nazi. También sirvió para asegurar la aquiescencia de millones de otros -como testigos inocentes- en la persecución racial y el asesinato masivo.

Esta foto se origina en una película producida por el Ministro de Propaganda del Reich. Muestra pacientes en un asilo no identificado. Su existencia se describe como "vidas sin esperanza". A través de la propaganda, los nazis querían provocar la simpatía pública para el programa de eutanasia.

LA CREACIÓN DE UN LÍDER

“Cuántos lo admiran [a Hitler] con conmovedora fe, como la persona que los ayudará, los salvará, los liberará de la angustia insoportable.” Louis Solmitz, maestro de escuela de Hamburgo, 1932.

El intenso deseo público de tener líderes carismáticos ofrece un terreno fértil para la propaganda. A través de una imagen pública cuidadosamente orquestada del líder del Partido Nazi Adolf Hitler durante el período políticamente inestable de Weimar, los nazis explotaron este anhelo para consolidar el poder y promover la unidad nacional. La propaganda nazi facilitó el rápido ascenso del Partido Nazi a una posición de prominencia política y, finalmente, al control de la nación por parte de los líderes nazis. En particular, el material de campaña para las elecciones de la década de 1920 y los primeros años de 1930, así como también el convincente material visual y las apariciones públicas atentamente controladas, se unieron para crear un “culto al Führer” en torno a Adolf Hitler. Su fama creció a través de los discursos que pronunciaba en las grandes concentraciones, los desfiles y la radio. En esta figura pública, los propagandistas nazis mostraban a Hitler como un soldado listo para el combate, como una figura paterna y como un líder mesiánico elegido para rescatar a Alemania.

Las técnicas de propaganda modernas -que incluían imágenes fuertes y mensajes simples- ayudaron a impulsar a este Hitler nacido en Austria que, de ser un extremista poco conocido, se convirtió en uno de los principales candidatos en las elecciones presidenciales alemanas de 1932. La propaganda de la Primera Guerra Mundial tuvo una influencia significativa en el joven Hitler, que sirvió como soldado en el frente de batalla desde 1914 hasta 1918. Como muchos otros, Hitler creía firmemente que Alemania había perdido la guerra no por la derrota en el campo de batalla, sino como resultado de la propaganda enemiga. Hitler suponía que los vencedores de la Primera Guerra Mundial (Gran Bretaña, Francia, Estados Unidos e Italia) habían recorrido las calles con mensajes claros y simples que alentaban a sus propias fuerzas y, al mismo tiempo, debilitaban el deseo alemán de combatir. Hitler comprendió el poder de los símbolos, la oratoria y la imagen, y formuló eslóganes para su partido político que eran simples, concretos y conmovedores para llegar a las masas.

Entre 1933 y 1945, la adulación pública a Adolf Hitler fue una característica siempre presente en el espacio público de la vida alemana. Los propagandistas nazis describían a su líder (Führer) como la personificación viviente de la nación alemana, que irradiaba fuerza y una inquebrantable devoción por Alemania. Los anuncios públicos reforzaban el concepto de Hitler como el salvador de una nación alemana derrotada por los términos del Tratado de Versalles posterior a la Primera Guerra Mundial. El culto a Adolf Hitler fue un fenómeno masivo fomentado deliberadamente. Tanto los propagandistas nazis como los artistas producían pinturas, letreros y bustos del Führer, que luego eran reproducidos en grandes cantidades para ser colocados en lugares públicos y en los hogares. La editorial del Partido Nazi imprimió millones de copias de la autobiografía política de Hitler, *Mein Kampf* (Mi Lucha) en ediciones especiales, incluyendo ediciones para recién casados y traducciones al sistema Braille para personas ciegas.

La propaganda nazi idolatraba a Hitler como un talentoso estadista que traería estabilidad, crearía puestos de trabajo y restauraría la grandeza de Alemania. Bajo el régimen nazi se esperaba que los alemanes mostraran lealtad pública al “Führer” de maneras casi religiosas, como hacer el saludo nazi y saludar a las personas en la calle diciendo “¡Heil Hitler!”, el llamado “saludo alemán”. La fe en Hitler fortaleció los lazos de unidad nacional, y el no acatamiento de esta ideología significaba disensión en una sociedad donde la crítica abierta al régimen y a sus líderes constituía un motivo de encarcelamiento.

Las técnicas de propaganda modernas -que incluían imágenes fuertes y mensajes simples- ayudaron a convertir a este Hitler nacido en Austria de un extremista poco conocido en uno de los principales candidatos en las elecciones presidenciales alemanas de 1932. El estilo de este cartel es similar a los de algunas estrellas del cine de la época. Cartel de elección, 1932.

CONSOLIDACIÓN DE LA NACIÓN

Crisis del gobierno alemán.

Entre 1919 y 1932, período en la historia alemana conocido como la República de Weimar, Alemania estuvo gobernada por una serie de gobiernos de coalición. Durante este tiempo, ningún partido político logró establecer una mayoría parlamentaria. Los desacuerdos en las políticas económicas y la creciente polarización política entre los partidos de izquierda y de derecha impedían la formación de una coalición factible. Después de junio de 1930, una sucesión de cancilleres abandonaron la búsqueda de una mayoría parlamentaria que funcionara. Manipularon las leyes de emergencia de la Constitución alemana (Artículo 48) que habían sido establecidas por los políticos alemanes para preservar la democracia en tiempos de malestar y descontento, y gobernaron por decreto presidencial sin el consentimiento parlamentario. Esta estructura de gobierno estabilizó la economía y el sistema parlamentario, y también calmó temporalmente la violencia en las calles.

El mito nazi.

En estos tiempos de inestabilidad, el Partido Nazi surgió de una relativa oscuridad y alcanzó prominencia nacional. Logró aumentar drásticamente el apoyo del público, definiéndose como un movimiento de protesta contra la corrupción y la ineficacia del “sistema” de Weimar. Denunciaba a la República de Weimar como una maraña de inestabilidad e inacción, definida por la humillación y la desolación de la derrota en la Primera Guerra Mundial y los términos punitivos del Tratado de Versalles posterior a la guerra. Los propagandistas nazis promovían el partido como el único movimiento alemán que hablaba por todos los alemanes no judíos, sin distinción de clase social, religión ni región. Los nazis opinaban que los demás partidos políticos eran grupos de intereses especiales dedicados a sus propios intereses mezquinos. Los propagandistas nazis también apelaban a los deseos populares de orden después de un período de violentos disturbios civiles. Con la promesa de unificar a Alemania, dar empleo a los seis millones de ciudadanos desempleados de la nación y restaurar los “valores tradicionales alemanes”, Hitler cosechó un apoyo popular masivo.

El encanto de unirse a un movimiento de masas.

Uno de los fundamentos principales de la ideología y la propaganda nazi fue la creación de una “Comunidad Nacional” (Volksgemeinschaft), la unión racial de todos los alemanes “arios” que trascendería todas las diferencias de clase social, religión y región. El conflicto político y las luchas sociales que caracterizaron a la democracia parlamentaria en el período de Weimar precedente no tenían cabida en la nueva sociedad nacionalsocialista. A diferencia de la protección de los derechos personales ratificada en la Constitución de Weimar de los años anteriores, los propagandistas nazis ubicaban al bienestar general de la comunidad nacional por encima de la preocupación por lo individual. Todos los alemanes “de raza pura”, identificados como “camaradas nacionales” (Volksgenossen), estaban obligados a ayudar a los menos adinerados y a sacrificar su tiempo, sus salarios e incluso sus vidas por el bien público. En teoría, ni una modesta situación económica ni pertenecer a una familia humilde serían un impedimento para el avance social, militar o político. La propaganda nazi tuvo un rol crucial en vender el mito de la “Comunidad Nacional” a los alemanes que anhelaban la unidad, la grandeza y el orgullo nacional, y una ruptura de la estratificación social rígida del pasado. De este modo, la propaganda ayudó a preparar al público alemán para un futuro definido por la ideología nacionalsocialista.

Preparación del pueblo para la guerra.

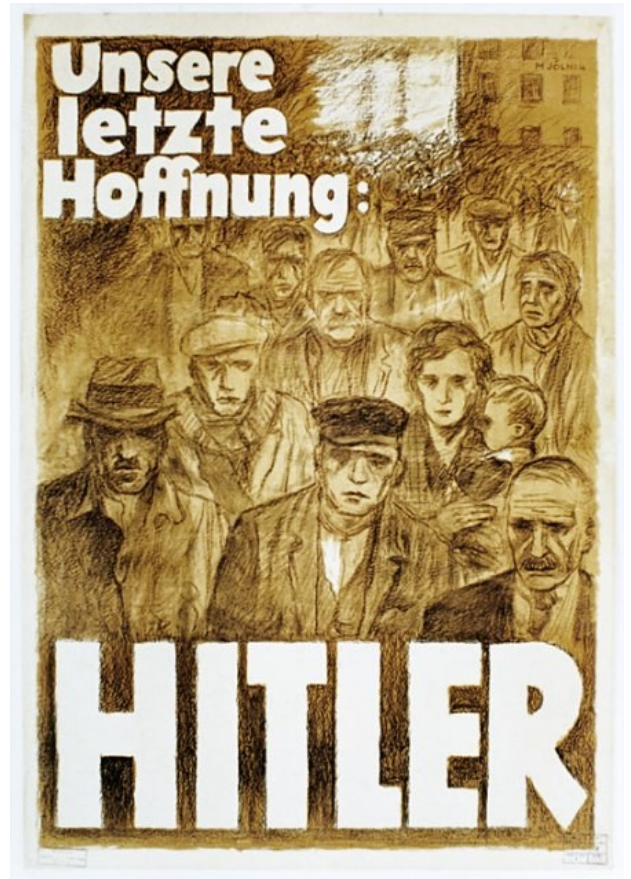
Los propagandistas en tiempos de guerra a menudo buscan justificar el uso de la fuerza militar describiéndola como moralmente necesaria y defendible. En el verano de 1939, cuando Hitler concluyó sus planes para la invasión de Polonia, la población de Alemania estaba tensa y temerosa. No había multitudes en las calles clamando guerra, como había sucedido al estallar la Primera Guerra Mundial en 1914. El fantasma de esta guerra y las muertes de dos millones de soldados alemanes atormentaban la memoria popular. La maquinaria de propaganda nazi tenía la tarea de lograr el apoyo público para una nueva guerra.

Durante la Segunda Guerra Mundial, los propagandistas nazis disfrazaron la agresión militar dirigida a la conquista territorial como actos de defensa étnica necesarios para la supervivencia de la “civilización aria”. Describían a Alemania como una víctima, o víctima potencial, de los agresores extranjeros, como una nación

amante de la paz obligada a tomar las armas para garantizar la seguridad del pueblo alemán, o para defender a Europa del comunismo.

A pesar del avance de las tropas británicas y estadounidenses por el Oeste y el avance de las tropas soviéticas por el Este a fines del verano de 1944, los líderes nazis se negaron a rendirse y pidieron al pueblo que continuara luchando en un intento suicida de evitar lo inevitable. Los propagandistas nazis insistían con la amenaza de la aniquilación de la vida y la cultura alemanas en manos del “bolchevismo judío” si los Aliados ganaban la guerra. De manera poco realista garantizaban la victoria a través de armas milagrosas o de la sola fuerza de voluntad del Führer y del pueblo alemán. Al enfrentarse con la derrota, el régimen de Hitler respondió con un mayor terror y con propaganda destinada a inspirar el fanatismo.

Cartel por Mjölñir (Hans Schweitzer), titulado "Nuestra última esperanza-Hitler", 1932. En las elecciones presidenciales de 1932, los propagandistas nazis apelaron a los alemanes que habían quedado sin empleo e indigentes a causa de la Gran Depresión ofreciéndoles un salvador.

DEFINICIÓN DEL ENEMIGO: LOS EXCLUIDOS

“Me convertí en nacionalsocialista porque me motivó la idea de la Comunidad Nacional. Lo que nunca había imaginado es la cantidad de alemanes que no eran considerados dignos de pertenecer a esta comunidad.” Memorias de posguerra de una mujer alemana que participó activamente en los programas de la juventud nazi.

Un factor esencial en la creación de un grupo cohesivo es definir quién estará excluido del grupo. Los propagandistas nazis colaboraron con las políticas del régimen identificando públicamente a los grupos que había que excluir, incitando el odio o cultivando la indiferencia, y justificando la condición de parias de estos grupos ante la población. La propaganda nazi desempeñó un papel crucial en vender el mito de la “Comunidad Nacional” a los alemanes que anhelaban la unidad, la grandeza y el orgullo nacional, y la ruptura de la estratificación social rígida del pasado. Pero un aspecto secundario y más siniestro del mito nazi era que no todos los alemanes eran bienvenidos en la nueva comunidad. La propaganda ayudó a definir quién estaría excluido de la nueva sociedad y justificó las medidas tomadas contra los marginados: judíos, sintis y romaníes (gitanos), homosexuales, disidentes políticos y alemanes considerados genéticamente inferiores y peligrosos para la “salud nacional” (personas con enfermedades mentales y discapacidades físicas o intelectuales, epilépticos, personas sordas o ciegas de nacimiento, alcohólicos crónicos, drogadictos y otros).

Propaganda antisemita.

Aprovechando las imágenes y los estereotipos preexistentes, los propagandistas nazis describían a los judíos como una “raza extranjera” que se alimentaba de la nación receptora, corrompía su cultura, aprovechaba su economía y esclavizaba a sus trabajadores y granjeros. Esta odiosa descripción, si bien no era nueva ni

exclusiva del Partido Nazi, se convirtió en una imagen respaldada por el Estado. Cuando el régimen nazi tomó el control de la prensa y las editoriales después de 1933, los propagandistas adaptaron los mensajes a diversas audiencias, incluyendo a los alemanes que no eran nazis y que no leían los periódicos del partido. Las exhibiciones públicas de antisemitismo en la Alemania nazi adoptaron diversas formas, desde letreros y periódicos, hasta discursos en la radio y filmaciones. Los propagandistas ofrecían un lenguaje antisemita más sutil a los alemanes educados de clase media ofendidos por las caricaturas groseras. Los profesores universitarios y los líderes religiosos daban respetabilidad a los temas antisemitas incorporándolos en sus conferencias y sermones en la iglesia.

Otros marginados.

Los judíos no eran el único grupo excluido de la visión de la “Comunidad Nacional”. La propaganda ayudó a definir quién estaría excluido de la nueva sociedad y justificó las medidas tomadas contra los marginados: judíos, romaníes (gitanos), homosexuales, testigos de Jehová y los alemanes considerados genéticamente inferiores y peligrosos para la “salud nacional” (personas con enfermedades mentales y discapacidades físicas o intelectuales, epilépticos, personas sordas o ciegas congénitamente, alcohólicos crónicos, drogadictos y otros).

Identificación, aislamiento y exclusión.

La propaganda también sentó la base para el anuncio de importantes estatutos antisemitas en Nuremberg el 15 de septiembre de 1935. Los decretos se establecieron tras una ola de violencia antisemita perpetrada por radicales impacientes del Partido Nazi. La Ley para la Protección de la Sangre y el Honor Alemanes prohibía el matrimonio y las relaciones sexuales extramatrimoniales entre judíos y personas de “sangre alemana” o “sangre relacionada”, y la Ley de Ciudadanía del Reich definía a los judíos como “sujetos” del Estado, una categoría de segunda clase.

Las leyes afectaban a unos 450 mil “judíos completos” (definidos como los judíos que tenían cuatro abuelos judíos y pertenecían a la religión judía), y a otros 250 mil (que incluía a los judíos conversos y los Mischlinge, los que tenían algún parentesco judío), que en total sumaban un poco más del uno por ciento de la población alemana. Varios meses antes del anuncio de las “Leyes de Nuremberg”, la prensa del Partido Nazi incitó enérgicamente a los alemanes a luchar contra la contaminación racial, y uno de los temas principales fue la presencia de los judíos en las piscinas públicas.

Control de las instituciones culturales.

A través del control que ejercía la Cámara de Cultura del Reich sobre las instituciones culturales como los museos, los nazis generaron nuevas oportunidades para difundir la propaganda antisemita. Lo más notable fue una exposición llamada “El Judío Eterno”, que atrajo a 412.300 visitantes, más de cinco mil por día, en el Deutsches Museum de Munich entre noviembre de 1937 y enero de 1938. La exposición estuvo acompañada de interpretaciones especiales del Teatro Estatal de Bavaria, en las que se repetían los temas antisemitas que se presentaban en la exposición. Los nazis también asociaban a los judíos con el “arte degenerado”, tema de una exposición complementaria en Munich a la que asistieron dos millones de personas.

Una de las secuencias más tristemente célebres de la filmación compara a los judíos con ratas que transmiten infecciones, inundan el continente y devoran valiosos recursos. Der ewige Jude es una filmación particular no solo por las caracterizaciones viles y groseras que se acentúan con la truculenta secuencia del ritual de un carnicero judío matando una res, sino también por su excesivo énfasis en la naturaleza extranjera de los judíos de Europa Oriental. En una de las secuencias de la filmación se muestran estereotipos de judíos polacos con barba transformados en judíos afeitados con un 'aspecto occidental'. Estas escenas de “desenmascaramiento” tenían por objeto mostrar a la audiencia alemana que no había diferencias entre los judíos que vivían en los ghettos de Europa Oriental y los que habitaban los vecindarios alemanes.

Der ewige Jude termina con el infame discurso de Hitler ante el Reichstag el 30 de enero de 1939: “Si la comunidad financiera judía internacional dentro y fuera de Europa lograra conducir a las naciones una vez más a una guerra mundial, el resultado no sería la ...victoria del pueblo judío, sino la aniquilación de la raza judía en Europa”. El discurso pareció anunciar una radicalización de la solución del “Problema Judío” en la “Solución Final” por venir, y fue un presagio de los asesinatos en masa.

Venta del genocidio.

Si bien la mayoría de los alemanes no estaba de acuerdo con la violencia antisemita, la aversión por los judíos, fácil de despertar en tiempos difíciles, se extendió más allá de los leales al Partido Nazi. La mayoría de los alemanes aceptaba, al menos pasivamente, la discriminación contra los judíos. Un informe clandestino preparado en enero de 1936 por un observador de los líderes del Partido Socialdemócrata Alemán en el exilio señalaba: "La sensación de que los judíos pertenecen a otra raza hoy se ha generalizado".

Durante el tiempo que precedió a las nuevas medidas contra los judíos, las campañas de propaganda crearon una atmósfera tolerante de la violencia contra los judíos o explotaron la violencia -tanto calculada como espontánea- que se generaba para alentar la pasividad y la aceptación de las leyes y los decretos antisemitas como un medio para restaurar el orden público. La propaganda que demonizaba a los judíos también sirvió para preparar a la población alemana, en el contexto de una emergencia nacional, para medidas más duras, como las deportaciones en masa y, finalmente, el genocidio.

Propaganda nazi en la Polonia ocupada.

El régimen nazi no limitó solo a Alemania la distribución de propaganda que relacionaba a los judíos con alimañas o enfermedades. En la Polonia ocupada, la propaganda nazi reforzó la política de confinar a los judíos en ghettos describiéndolos como una amenaza a la salud que requería cuarentena. Al mismo tiempo, los alemanes encargados de elaborar las políticas creaban una profecía autocumplida al limitar severamente el acceso de los residentes de los ghettos a alimentos, agua y medicamentos. Las películas educativas alemanas que se les mostraban a los niños en las escuelas de Polonia identificaban a los judíos como portadores de piojos y tifus. El gobernador del distrito de Varsovia, Ludwig Fischer, comunicó la distribución de "tres mil letreros de gran tamaño, siete mil letreros pequeños y 500 mil panfletos" para informar a la población polaca sobre la amenaza a la salud que representaban los judíos que vivían en los ghettos. Sin duda, esta información alarmista impidió la ayuda pública a los judíos de los ghettos de la Polonia ocupada por los alemanes.

Humillación pública: "Soy un corruptor de la raza". En esta foto, un joven que supuestamente había tenido relaciones ilícitas con una mujer judía es forzado a marchar por las calles para su humillación pública. Flanqueado por policías alemanes, lleva un cartel que dice, "Soy un corruptor de la raza". Estos eventos estaban calculados tanto para castigar a los llamados delincuentes como para hacer de ellos un ejemplo público que sirviera como disuasivo de otros que pudieran no adherir a la teoría racial de los nazis. Norden, Alemania, julio de 1935.

EL ADOCTRINAMIENTO NAZI DE LOS JÓVENES

“Estos niños y niñas ingresan a nuestras organizaciones [a los] diez años, y a menudo por primera vez respiran aire fresco. Después de cuatro años de estar en la categoría Jóvenes pasan a la Juventud Hitleriana, donde permanecen cuatro años más... Y aunque aún no son nacionalsocialistas completos, pasan al Servicio de Trabajo y son preparados durante otros seis o siete meses... Y si les llega a quedar algún rastro de conciencia de clase o estatus social... las Wehrmacht [Fuerzas Armadas alemanas] se encargarán de que desaparezca”. Adolf Hitler (1938).

A partir de 1920, el Partido Nazi eligió a la juventud alemana como una audiencia especial para sus mensajes de propaganda. Estos mensajes resaltaban que el Partido era un movimiento de jóvenes: dinámico, fuerte, progresista y esperanzado. Millones de jóvenes alemanes fueron convencidos por el nazismo en las aulas y a través de actividades extracurriculares. En enero de 1933, la Juventud Hitleriana tenía solo 50 mil miembros, pero al finalizar el año esta cifra había aumentado a más de dos millones. Hacia 1936 la pertenencia a la Juventud Hitleriana había aumentado a 5,4 millones antes de convertirse en obligatoria en 1939. Posteriormente, las autoridades alemanas prohibieron o disolvieron las organizaciones juveniles rivales.

La educación en el Estado nazi.

La educación en el Tercer Reich sirvió para inculcar a los alumnos la visión nacionalsocialista del mundo. Los educadores e intelectuales nazis exaltaban las razas nórdicas y otras razas “arias” y denigraban a los judíos y a otros pueblos considerados inferiores llamándolos “razas bastardas” parasitarias, incapaces de crear una cultura o civilización. Después de 1933, el régimen nazi purgó el sistema escolar público de maestros judíos o considerados “políticamente poco confiables”. No obstante, la mayoría de los educadores permanecía en sus puestos y se unió a la Liga Nacionalsocialista de Maestros. Hacia 1936, el 97% de todos los maestros de escuelas públicas, unas 300 mil personas, se habían unido a la Liga. De hecho, los maestros se unieron al Partido Nazi en mayor número que ninguna otra profesión.

Tanto en el aula como en la Juventud Hitleriana, la enseñanza tenía el propósito de producir ciudadanos alemanes conscientes de su raza, obedientes y capaces de sacrificarse, dispuestos a morir por el Führer y por la Patria. Un componente clave del entrenamiento de la Juventud Hitleriana era la devoción a Adolf Hitler. La juventud alemana celebraba su cumpleaños (el 20 de abril) -feriado nacional- como iniciación al Partido. Los adolescentes alemanes juraban lealtad a Hitler y prometían servir a la nación y a su líder como futuros soldados.

Las escuelas desempeñaban un papel importante en la difusión de las ideas nazis a la juventud alemana. Mientras los censores eliminaban algunos libros de las aulas, los educadores alemanes introducían nuevos libros de texto que enseñaban a los estudiantes el amor a Hitler, la obediencia a la autoridad del Estado, el militarismo, el racismo y el antisemitismo.

Desde el primer día de clases se infundía a los niños alemanes el culto a Adolf Hitler. Su retrato estaba presente en todas las aulas. Los libros de texto con frecuencia describían la emoción que sentía un niño al ver al líder alemán por primera vez.

Los juegos de mesa y los juguetes para niños eran otra manera de difundir la propaganda racial y política entre los jóvenes alemanes. Los juguetes también se utilizaban como medio de propaganda para inculcar el militarismo en los niños.

Organizaciones juveniles.

La Juventud Hitleriana y la Liga de Jóvenes Alemanas fueron las principales herramientas que utilizaron los nazis para formar las creencias, el pensamiento y las acciones de la juventud alemana. Los líderes de la juventud utilizaban actividades grupales muy controladas y montajes de propaganda, como grandes concentraciones en las que abundaban rituales y espectáculos, para crear la ilusión de una comunidad nacional que se extendía a través de las divisiones religiosas y de clases sociales que caracterizaban a Alemania antes de 1933.

El propósito original de la Juventud Hitleriana, fundada en 1926, era entrenar a los niños para el ingreso a las SA (Tropas de Asalto), una formación paramilitar del Partido Nazi. Sin embargo, después de 1933, los líderes de la juventud buscaron integrar a los niños en la comunidad nacional nazi y prepararlos para servir como soldados en las Fuerzas Armadas o, posteriormente, en las SS.

En 1936, la pertenencia a los grupos juveniles nazis pasó a ser obligatoria para todos los varones y las mujeres de entre diez y diecisiete años. Las reuniones después de clases y los viajes de campamento los fines de semana patrocinados por la Juventud Hitleriana y la Liga de Jóvenes Alemanas enseñaban a los niños a ser fieles al Partido Nazi y a los futuros líderes del Estado nacionalsocialista. En septiembre de 1939, más de 765 mil jóvenes servían en roles de liderazgo en las organizaciones juveniles nazis que los preparaban para estos roles en el ejército y en la burocracia de la ocupación alemana.

La Juventud Hitleriana combinaba deportes y actividades al aire libre con ideología. Del mismo modo, la Liga de Jóvenes Alemanas hacía hincapié en el atletismo colectivo, como la gimnasia rítmica, que las autoridades de salud alemanas consideraban menos agotadora para el cuerpo de la mujer y mejor orientada para prepararlas para la maternidad. Las exhibiciones públicas de estos valores alentaban a hombres y mujeres jóvenes a abandonar su individualidad en favor de los objetivos del colectivo ario.

Servicio militar.

Al cumplir los dieciocho años, los varones debían alistarse de inmediato en las Fuerzas Armadas o en el Servicio de Trabajo del Reich, para lo que habían sido preparados a través de las actividades de la Juventud Hitleriana. Los materiales de propaganda exigían una devoción aun más fanática a la ideología nazi, incluso cuando la milicia alemana era derrotada una y otra vez.

En el otoño de 1944, cuando los ejércitos Aliados cruzaron las fronteras de Alemania, el régimen nazi reclutó a jóvenes alemanes menores de dieciséis años para defender al Reich, junto con adultos de más de 60 años, en las unidades de “Volkssturm” (Tropas de Asalto Populares).

Después de la rendición incondicional de las Fuerzas Armadas alemanas en mayo de 1945, algunos niños alemanes, como este joven derrotado que fue capturado por soldados Aliados, continuaron peleando en grupos de guerrilla conocidos como “Hombres lobo”. Durante el año siguiente, las autoridades de ocupación Aliadas exigieron a los alemanes jóvenes que se sometieran al proceso de “desnazificación” y formación para la democracia destinado a contrarrestar los efectos de doce años de propaganda nazi.

Un grupo de niños alemanes observan *Der Stürmer*, *Die Woche* y otros carteles de propaganda colocados en una reja de Berlín, Alemania, en 1937.

REDACCIÓN DE LAS NOTICIAS

Joseph Goebbels, quien comenzó su carrera como periodista, escribió en su diario (el 14 de abril de 1943) la siguiente reflexión sobre la pérdida de independencia de la prensa durante la guerra: “Todo hombre que aún conserve algo de honor tendrá cuidado de no convertirse en periodista”.

Cuando Hitler llegó al poder en 1933, Alemania poseía una infraestructura de comunicación bien desarrollada. En Alemania se publicaban más de 4.700 periódicos diarios y semanales por año; más periódicos que en cualquier otra nación industrializada, con una circulación total de 25 millones de ejemplares. Si bien Berlín era la capital de la prensa, las imprentas de ciudades pequeñas dominaban la circulación de periódicos (el 81% de todos los periódicos alemanes estaban en manos de empresas locales). Los ocho periódicos publicados en las principales ciudades tenían reputación internacional. La industria cinematográfica alemana se ubicaba entre las mejores del mundo, sus películas recibían elogio internacional, y la nación era pionera en el desarrollo de la radio y la televisión.

Control de la prensa.

Cuando Hitler asumió el poder en 1933, los nazis controlaban menos del tres por ciento de los 4.700 periódicos que circulaban en Alemania. La eliminación del sistema político multipartidario no solo provocó la desaparición de cientos de periódicos producidos por los partidos políticos proscritos, sino que también permitió que el Estado se apoderara de los equipos y las plantas de impresión de los Partidos Comunista y Socialdemócrata, que a menudo eran entregados directamente al Partido Nazi. En los meses posteriores, los nazis establecieron el control o ejercieron influencia sobre los organismos de prensa independientes. Durante las primeras semanas de 1933, el régimen nazi utilizó la radio, la prensa y los noticieros para avivar el temor de un “levantamiento comunista” pendiente y luego canalizó la ansiedad popular en medidas políticas que erradicaron las libertades civiles y la democracia.

En unos pocos meses, el régimen nazi destruyó la libertad de prensa alemana antes vigorosa. Hacia 1941, la editorial Eher del Partido Nazi se había convertido en la mayor editorial de la historia alemana y su periódico principal, *Völkischer Beobachter* (El Observador Nacional) había alcanzado una circulación de más de un millón de ejemplares.

El periódico *Völkischer Beobachter* (El Observador del Pueblo), que Hitler había comprado para el partido en 1920, anunciaba reuniones y otras noticias a los miembros del partido y extendía el alcance del partido más allá de las reuniones del partido y la cervecería. La circulación aumentó con el éxito del movimiento nazi, llegando a más de 120 mil ejemplares en 1931 y a 1,7 millones hacia 1944. Editado por el escritor antisemita e ideólogo nazi Alfred Rosenberg, el *Völkischer Beobachter* se especializaba en breves hipérboles de los temas predilectos de los nazis: la humillación del Tratado de Versalles, la debilidad del sistema parlamentario de Weimar y el flagelo mundial del judaísmo y el bolchevismo, temas que eran contrastados con eslóganes patrióticos nazis.

Un hombre, un periódico.

Der Stürmer fue el periódico antisemita más tristemente célebre de Alemania. Este periódico era editado y dirigido por el líder provincial nazi [Gauleiter] Julius Streicher, ex maestro de escuela convertido en activista nazi.

El periódico se publicó durante más de 20 años, entre 1923 y 1945, y contenía historias espeluznantes sobre “asesinatos rituales”, crímenes sexuales y delitos financieros de judíos. Durante la República de Weimar, las argumentaciones injuriosas y difamatorias de *Der Stürmer* frecuentemente terminaban en acciones legales presentadas por políticos escandalizados y organizaciones judías contra el mismo Streicher y el periódico.

Cuando el nazismo asumió el poder, la fortuna del periódico y de su editor mejoró de manera vertiginosa. La circulación del periódico aumentó drásticamente de 14 mil ejemplares en 1927 a casi 500 mil en 1935. Aunque los visitantes extranjeros y muchos alemanes, incluyendo algunos propagandistas nazis, consideraban que el monotemático periódico era ofensivo, Hitler se negó a cerrar *Der Stürmer*, aun después de que un tribunal del Partido Nazi sacara a Streicher de su cargo político y del partido por corrupción.

Durante la década de 1930, los alemanes podían encontrar al *Der Stürmer* en todas las calles de Alemania. Streicher colocaba vitrinas exhibidoras en las calles para promover su propaganda antisemita y aumentar la circulación. Para llenar todas estas vitrinas y suscripciones, algunas veces aumentaba la tirada del periódico a dos millones de ejemplares.

Periódicos judíos como respuesta comunitaria.

Aunque la maquinaria de propaganda nazi absorbió a la prensa alemana al servicio de su ideología racista, los periódicos publicados por las comunidades judías locales (*Gemeinden*) para sus miembros se convirtieron en una línea vital de comunicación para los judíos de las ciudades y los pueblos de toda Alemania, y un vínculo entre las comunidades locales y los líderes de las organizaciones judías nacionales.

Cuando se produjo el boicot a negocios judíos en toda la nación en abril de 1933, Arno Herzberg, jefe de la Agencia Telegráfica Judía en Berlín, escribió: “Las nuevas circunstancias en las que ahora se encuentra el pueblo judío alemán también anuncian una nueva era para la prensa judía. Esta nueva era introduce tareas de mayor alcance para el periodismo judío. Anteriormente la prensa judía tenía una existencia serena. No atendía las inquietudes del judío alemán promedio... Todo esto ha cambiado de manera fundamental en la era en que los judíos son excluidos de los círculos sociales e intelectuales alemanes”.

Estos periódicos comunales publicaban artículos y editoriales destinados a fortalecer una identidad judía positiva frente a la deshonrosa propaganda antisemita oficial y a asesorar y alentar a los miembros de la comunidad para enfrentar los desafíos diarios que suponía la vida bajo la legislación nazi antisemita. A medida que aumentaba el número de judíos que emigraban de Alemania, muchas comunidades judías locales (*Gemeinden*) desaparecían y sus periódicos cerraban. El 11 de noviembre de 1938, tras la violencia de pogrom de la “Noche de los vidrios rotos” (*Kristallnacht*), el Gobierno alemán prohibió la publicación de los demás periódicos comunales judíos. A partir de ese momento, los judíos debían recibir todas las noticias y anuncios oficiales del boletín *Jüdisches Nachrichtenblatt*, controlado por el gobierno.

Las autoridades alemanas no exigían a los periódicos comunales judíos adherirse a las reglamentaciones impuestas para la prensa alemana en general. Por ejemplo, las publicaciones judías no estaban obligadas a publicar los temas de debate palabra por palabra o a repetir la propaganda oficial emitida por el Ministerio de Propaganda en sus conferencias de prensa diarias. Las autoridades alemanas prohibían a los no judíos comprar o leer estos periódicos comunales judíos.

Nuevos caminos para la propaganda: cine, radio y televisión.

Los nazis comprendían el poder y la atracción de las tecnologías emergentes, como el cine, el altavoz, la radio y la televisión al servicio de la propaganda. Estas tecnologías ofrecían a los líderes nazis un medio para la difusión masiva de sus mensajes ideológicos y un vehículo para reforzar el mito de la Comunidad Nacional (*Volksgemeinschaft*) a través de la experiencia comunal de ver y escuchar.

Después de 1933, la radio alemana transmitía los discursos de Hitler en los hogares, las fábricas e, incluso, en las calles de las ciudades a través de altavoces. Los funcionarios del Ministerio de Propaganda de Goebbels vieron la gran promesa que significaba la radio para la propaganda. El ministerio otorgó importantes subsidios para la fabricación de la económica “Radio del pueblo” (*Volksempfänger*) y facilitar así su venta. Hacia 1935, se habían vendido aproximadamente 1,5 millones de estas radios, lo que convirtió a Alemania en el país con una de las mayores audiencias radiales del mundo.

En 1935, Alemania se convirtió en la primera nación en introducir el servicio de televisión regular. El Ministro de Propaganda, Joseph Goebbels, vio el gran potencial de propaganda del nuevo medio, pero creía que se podría aprovechar mejor a través de la experiencia colectiva, como el cine o el teatro.

Detrás de los titulares: manipulación nazi de los medios de comunicación-Kristallnacht.

La noche del 9 al 10 de noviembre de 1938, los líderes nazis provocaron una ola de violencia que devastó las comunidades judías en todo el Gran Reich Alemán y escandalizó a la opinión pública mundial. Ante la insistencia del Ministro de Propaganda, Joseph Goebbels, los líderes nazis locales y regionales comenzaron una destrucción y brutalidad sin sentido, utilizando el asesinato de un diplomático alemán en París en manos de un adolescente judío para justificar la violencia. En “la noche de los vidrios rotos” (*Kristallnacht*), los agitadores destruyeron o dañaron unos 7.500 negocios judíos, incendiaron cientos de sinagogas y asesinaron a

91 judíos. En los días siguientes, la Policía de Seguridad Alemana arrestó a aproximadamente 30 mil hombres judíos y los encarceló en los campos de concentración de Buchenwald, Dachau y Sachsenhausen.

Incluso cuando los periódicos de todo el mundo informaron los hechos y las consecuencias de esta terrible noche, el Ministerio de Propaganda Alemana se ocupó de realizar un control de los daños a través de una campaña de prensa orquestada que buscaba justificar las pasiones detrás de la violencia, atribuyéndolas a la “indignación espontánea” del pueblo alemán, y minimizar el alcance real de las muertes y la destrucción.

La manipulación bajo cuerda de la prensa respecto a este hecho revela las operaciones de control de la información -y del daño- de la maquinaria de propaganda nazi (tanto al público alemán como al público internacional) y la rapidez con la que respondía a la crítica y a las noticias de último momento.

Transmisiones prohibidas: la radio extranjera como una fuente alternativa de noticias.

En tiempos de guerra, los gobiernos generalmente restringen y censuran el acceso público a la información para evitar que los datos importantes se filtren al enemigo o para aislar a la población de la información que podría debilitar la moral pública. Cuando Alemania invadió Polonia el 1º de septiembre de 1939, el régimen nazi implementó medidas draconianas para evitar que su población recibiera información del exterior. El Gobierno alemán prohibió a sus ciudadanos escuchar transmisiones extranjeras, y hacerlo constituía un delito. Los tribunales alemanes podían condenar a prisión o, incluso, a la muerte a las personas que difundiesen historias recogidas de estaciones de radio enemigas.

Temerosas por lo ocurrido en la Primera Guerra Mundial (cuando la propaganda Aliada deterioró la moral alemana y propició el descontento), las autoridades alemanas tenían la esperanza de que la amenaza de un castigo severo por escuchar transmisiones extranjeras respaldara los esfuerzos de aislar a la población de las “mentiras” del enemigo. A pesar de los atentos y vigilantes ojos y oídos de los informantes de la Gestapo y del Partido Nazi, millones de alemanes recurrían a la British Broadcasting Corporation (BBC) y a otras estaciones de transmisión prohibidas para recibir información.

Primera plana del número más popular de la publicación nazi, Der Stürmer, con la reimpresión de una representación medieval de un supuesto homicidio ritual cometido por judíos.

ENGAÑO AL PÚBLICO

“No había en el sentido común que fuera posible exterminar a cientos de miles de judíos”, Yitzhak Zuckerman, líder de la resistencia judía en Varsovia.

La propaganda sirvió como una herramienta importante para obtener el apoyo de la mayoría del público alemán que no había respaldado a Adolf Hitler y avanzar con el programa radical nazi, que requería el consentimiento, el apoyo o la participación de un amplio sector de la población. Un nuevo aparato de propaganda estatal liderado por Joseph Goebbels, combinado con el uso del terror para intimidar a aquellos que no se sometían al régimen, buscaba manipular y engañar a la población alemana y al mundo exterior. A cada paso del camino, los propagandistas predicaban un atractivo mensaje de unidad nacional y un futuro utópico que tocaba una fibra sensible en millones de alemanes. Al mismo tiempo, iniciaban campañas que facilitaban la persecución de los judíos y de otros grupos que estaban excluidos de la visión nazi de la “Comunidad Nacional”.

Propaganda, política exterior y conspiración para hacer la guerra.

Del mismo modo que durante la República de Weimar, el rearme fue un elemento clave de la política nacional alemana después de la asunción nazi a principios de 1933. Los líderes alemanes esperaban lograr este objetivo sin precipitar la intervención militar preventiva de Francia, Gran Bretaña, o de los estados ubicados en la frontera este de Alemania, Polonia y Checoslovaquia. El régimen tampoco quería asustar a la población alemana temerosa de otra guerra europea. El fantasma de la Primera Guerra Mundial y la muerte de 2 millones de soldados alemanes en ese conflicto bélico aún atormentaban la memoria popular. Durante la década de 1930, Hitler describió a Alemania como una nación victimizada, esclavizada por las cadenas del Tratado de Versalles posterior a la Primera Guerra Mundial, y privada del derecho a la autodeterminación nacional.

En todo el mundo, los propagandistas en tiempos de guerra buscan justificar el uso de la violencia militar describiéndola como moralmente necesaria y defendible. Actuar de otro modo pondría en peligro la moral pública y la fe en el gobierno y en sus fuerzas armadas. Durante la Segunda Guerra Mundial, los propagandistas nazis disfrazaron la agresión militar dirigida a la conquista territorial como actos de defensa justos y necesarios. Describían a Alemania como una víctima, o víctima potencial, de los agresores extranjeros; como una nación amante de la paz obligada a tomar las armas para proteger a su pueblo o defender a la civilización europea del comunismo. Los objetivos de guerra manifestados en cada etapa de las hostilidades casi siempre ocultaban las reales intenciones nazis de expansión territorial y guerra racial. Se trataba de propaganda engañosa destinada a embaucar o desorientar a la población en Alemania, en las tierras ocupadas por Alemania y en los países neutrales.

Preparación de la nación para la guerra.

En el verano de 1939, cuando Hitler y sus asistentes finalizaron los planes para la invasión de Polonia, la población de Alemania estaba tensa y temerosa. Los alemanes estaban envalentonados por la reciente y sensacional expansión de la frontera alemana en los países vecinos de Austria y Checoslovaquia, que se había realizado sin disparar una sola bala; pero no salieron a las calles pidiendo guerra, como había hecho la generación de 1914.

Antes del ataque alemán a Polonia del 1º de septiembre de 1939, el régimen nazi lanzó una agresiva campaña en los medios de comunicación para obtener el apoyo público para una guerra que pocos alemanes deseaban. Para presentar la invasión como una acción defensiva moralmente justificable, la prensa alemana resaltó las “atrocidades polacas”, haciendo referencia a la discriminación y la violencia física reales o supuestas dirigidas contra los alemanes residentes en Polonia. Los medios de comunicación condenaron el “belicismo” y el “chovinismo” polaco, y también atacaron a Gran Bretaña por incitar a la guerra, al prometer defender a Polonia en caso de una invasión alemana.

El régimen nazi incluso montó un incidente en la frontera que tenía por objeto hacer creer que Polonia iniciaba las hostilidades contra Alemania. El 31 de agosto de 1939, hombres de las SS vestidos con uniformes del ejército polaco “atacaron” una emisora de radio alemana en Gleiwitz. Al día siguiente, Hitler anunció a la nación alemana y al mundo entero su decisión de enviar tropas a Polonia en respuesta a las “incursiones” polacas en el Reich. La Oficina de Prensa del Reich del Partido Nazi dio instrucciones a la prensa de evitar el

uso de la palabra guerra. A modo de táctica destinada a presentar a Alemania como víctima de la agresión, debían informar que las tropas alemanas simplemente habían repelido los ataques polacos. Y la responsabilidad de declarar la guerra recaería sobre los británicos y los franceses.

En un esfuerzo por influir sobre la opinión pública tanto en el ámbito nacional como internacional, la maquinaria de propaganda nazi difundió historias de nuevas “atrocidades polacas” una vez iniciada la guerra. Publicitaban ataques a alemanes en ciudades tales como Bromberg (Bydgoszcz), donde los civiles polacos que huían y los soldados del ejército mataron entre cinco mil y seis mil alemanes, a quienes percibían en el fragor de la invasión como traidores de quinta columna, espías, nazis o francotiradores. Al exagerar a 58 mil la cifra real de víctimas de origen alemán asesinadas en Bromberg y en otras ciudades, la propaganda nazi enfervorizó las pasiones y dio una “justificación” para la cantidad de civiles que los alemanes tenían intenciones de asesinar.

Los propagandistas nazis convencieron a algunos alemanes de que la invasión de Polonia y las posteriores políticas de ocupación tenían justificación. Para muchos otros, la propaganda reafirmó un sentimiento antipolaco profundamente arraigado. Los soldados alemanes que prestaron servicio en Polonia tras la invasión escribieron cartas a sus hogares en las que se reflejaba el apoyo a la intervención militar alemana para defender a los alemanes residentes en Polonia. Algunos soldados expresaban su desprecio y desdén por la “criminalidad” y la “subhumanidad” de los polacos, y otros miraban a la población judía residente con repugnancia y comparaban a los judíos polacos con las imágenes antisemitas que recordaban del periódico *Der Stürmer* o de la exposición llamada el “Judío Eterno”, y más tarde, de la película del mismo nombre.

Los noticieros también tuvieron una importancia central en los esfuerzos del Ministro de Propaganda Alemana, Goebbels, de formar y manipular la opinión pública durante la guerra. Para ejercer un mayor control sobre el contenido de los noticieros una vez comenzada la guerra, el régimen nazi fusionó las empresas de noticieros rivales de todo el país en una sola empresa, la *Deutsche Wochenschau* (Perspectiva Semanal de Alemania). Goebbels colaboró activamente en la creación de cada entrega, incluso en la edición y la revisión de los guiones. Se publicaron cortos de 20 a 40 minutos de duración editados a partir de doce a dieciocho horas de grabación filmadas por fotógrafos profesionales que un mensajero llevaba a Berlín todas las semanas. La distribución de los noticieros se extendió ampliamente cuando la cantidad de copias de cada episodio aumentó de 400 a 2 mil, y se crearon decenas de versiones en idiomas extranjeros (incluidos el sueco y el húngaro). Los cines rodantes llevaban los noticieros a las áreas rurales de Alemania.

Propaganda engañosa.

El 1º de septiembre de 1939, las fuerzas alemanas invadieron Polonia. La guerra que el régimen nazi desató provocaría sufrimiento y pérdidas humanas incalculables. Después de la invasión alemana a la Unión Soviética en el verano de 1941, las políticas antisemitas del nazismo dieron un giro radical hacia el genocidio. La decisión de aniquilar a los judíos europeos fue anunciada en la Conferencia de Wannsee el 20 de enero de 1942 a los oficiales de alto mando del Partido Nazi, de las SS y del Estado alemán, cuyas agencias contribuirían a implementar una “Solución Final al Problema Judío” en toda Europa. Después de esta conferencia, la Alemania nazi implementó el genocidio en todo el continente, con la deportación de judíos de toda Europa a los centros de exterminio de Auschwitz-Birkenau, Treblinka y a otros centros ubicados en la Polonia ocupada por los alemanes.

Los líderes nazis pretendían engañar a la población alemana, a las víctimas y al mundo en relación con su política genocida hacia los judíos. ¿Qué sabía el alemán medio sobre la persecución y el asesinato en masa de los judíos? A pesar de la transmisión pública y la publicación de declaraciones generales sobre el objetivo de eliminar a “los judíos”, el régimen utilizaba una propaganda engañosa que ocultaba detalles específicos de la “Solución Final”, y los controles a la prensa impedían que los alemanes leyeran las declaraciones de los líderes aliados y soviéticos en las que condenaban los crímenes alemanes.

Al mismo tiempo, se inventaban historias positivas como parte del engaño planificado. Un folleto impreso en 1941 informaba con entusiasmo que, en la Polonia ocupada, las autoridades alemanas habían puesto a trabajar a los judíos, habían construido hospitales, habían establecido comedores comunitarios para los judíos, les habían repartido periódicos y ofrecido capacitación vocacional. A través de letreros y artículos se le recordaba constantemente a la población alemana que no debía olvidar las historias atroces que la propaganda aliada

había difundido sobre los alemanes durante la Primera Guerra Mundial, como la falsa acusación de que los alemanes les habían cortado las manos a niños belgas.

Los perpetradores también les ocultaban sus intenciones asesinas a muchas de sus víctimas. Antes y después de lo sucedido, los alemanes utilizaron eufemismos engañosos para explicar y justificar las deportaciones de judíos de sus viviendas a ghettos o a campos de tránsito, y desde los ghettos y campos a las cámaras de gas en Auschwitz y otros centros de exterminio. Los funcionarios alemanes colocaban un sello con la inscripción “evacuado”, una palabra con connotación neutral, en los pasaportes de los judíos que eran deportados de Alemania y Austria al ghetto “modelo” de Theresienstadt, cerca de Praga, o a ghettos situados en el Este. Los burócratas alemanes definieron las deportaciones de los ghettos como “reasentamientos”, aunque dichos “reasentamientos” generalmente terminaban en la muerte.

Propaganda nazi sobre los ghettos.

Un tema recurrente en la propaganda antisemita nazi era que los judíos transmitían enfermedades. Para evitar que las personas que no eran judías intentaran ingresar en los ghettos y vieran las condiciones en las que vivían los judíos, las autoridades alemanas colocaban en la entrada letreros de cuarentena que advertían sobre el peligro de enfermedades contagiosas. La falta de higiene adecuada y de suministro de agua, sumado a las raciones insuficientes de alimentos, rápidamente deterioraban la salud de los judíos de los ghettos, y estas advertencias se convirtieron en una profecía autocumplida cuando el tifus y otras enfermedades infecciosas devastaron a las poblaciones de los ghettos. La propaganda nazi posterior utilizó estas epidemias provocadas por el hambre para justificar el aislamiento de los judíos “mugrientos” de la población en general.

Theresienstadt: un engaño propagandístico.

Uno de los engaños más tristemente célebres del nazismo fue la creación de un campo-ghetto para judíos en noviembre de 1941 en Terezín, en la provincia checa de Bohemia. Conocido por su nombre alemán Theresienstadt, este lugar funcionó como un ghetto para judíos ancianos y judíos prominentes de Alemania, Austria y las tierras checas, y como un campo de tránsito para los judíos checos que vivían en el Protectorado de Bohemia y Moravia controlado por los alemanes.

Anticipándose al hecho de que algunos alemanes pudieran considerar poco convincente la historia oficial del envío de judíos al Este para realizar trabajos en relación con los judíos ancianos, los veteranos de guerra discapacitados y los músicos o artistas destacados, el régimen nazi cínicamente difundió la existencia de Theresienstadt como una comunidad residencial donde los judíos alemanes y austríacos ancianos o discapacitados podían “jubilarse” y vivir en paz y seguridad. Esta ficción fue inventada para ser difundida dentro del Gran Reich Alemán. En realidad, el ghetto sirvió como un campo de tránsito para deportaciones a ghettos y centros de exterminio en la Polonia ocupada por Alemania y a sitios de exterminio en los Estados Bálticos y Bielorrusia ocupados por Alemania.

En 1944, ante la presión de la Cruz Roja Internacional y de la Cruz Roja Danesa tras la deportación de unos 400 judíos daneses a Theresienstadt en otoño de 1943, los oficiales de las SS permitieron la visita de los representantes de la Cruz Roja a Theresienstadt. En aquel momento, las noticias del asesinato de judíos en masa habían llegado a la prensa mundial y Alemania estaba perdiendo la guerra. Como un engaño elaborado, las autoridades de las SS aceleraron las deportaciones del ghetto antes de la visita y ordenaron a los prisioneros que permanecían en el lugar que “embellecieran” el ghetto: los prisioneros tuvieron que crear jardines, pintar casas y renovar las barracas. Las autoridades de las SS organizaron eventos sociales y culturales para los dignatarios que realizaron la visita. Cuando los representantes de la Cruz Roja se retiraron, las SS reanudaron las deportaciones desde Theresienstadt, que finalizaron en octubre de 1944. En total, los alemanes deportaron a aproximadamente 90 mil judíos alemanes, austríacos, checos, eslovacos, holandeses y húngaros desde el campo-ghetto hacia sitios y centros de exterminio en el “Este”. Solo unos pocos miles lograron sobrevivir. Más de 30 mil prisioneros más murieron en Theresienstadt, principalmente a causa de enfermedades o por inanición.

Visita de la Cruz Roja a Theresienstadt.

Hacia 1944, la mayor parte de la comunidad internacional conocía la existencia de campos de concentración y sabía que los alemanes y sus socios del Eje maltrataban brutalmente a los prisioneros en estos campos, pero desconocían con exactitud los detalles precisos sobre las condiciones de vida en estos campos.

En 1944, los funcionarios de la Cruz Roja Danesa, que ante los informes alarmantes que circulaban sobre el destino de los judíos bajo la dictadura nazi estaban preocupados por los casi 400 judíos daneses deportados por los alemanes a Theresienstadt en el otoño de 1943, exigieron que la Cruz Roja Internacional, con sede en Suiza, investigara las condiciones de vida en el campo-ghetto. Después de una demora considerable, las autoridades alemanas aceptaron permitir la inspección de la Cruz Roja al campo-ghetto en junio de 1944. La información recopilada durante esta investigación sería transmitida a todo el mundo. Los periódicos de EE. UU. y de todo el mundo cubrieron algunos aspectos de la investigación de la Cruz Roja.

Filmación para propaganda: la mira puesta en Theresienstadt.

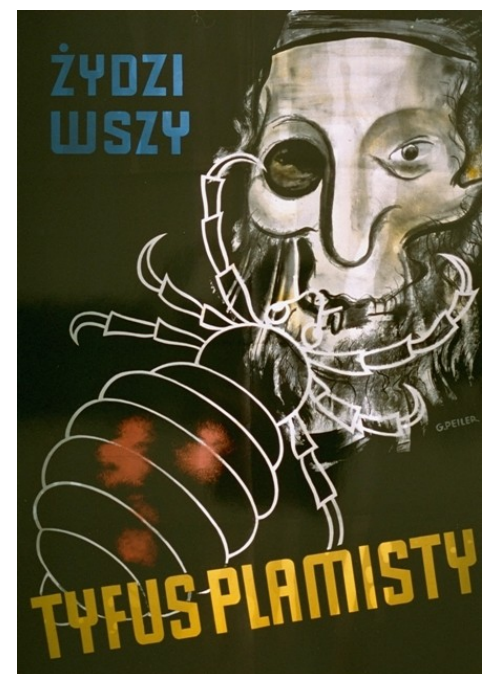
Ya en diciembre de 1943, los oficiales de las SS de la Oficina de Emigración Judía en Praga, afiliada de la Oficina Principal de Seguridad del Reich (RSHA), decidieron filmar una película sobre este campo. La grabación, gran parte de la cual fue filmada durante el verano posterior a la visita de la Cruz Roja, muestra a los prisioneros del ghetto asistiendo a conciertos, jugando al fútbol, trabajando en huertas familiares y descansando en las barracas y fuera de ellas bajo el sol. Las SS obligaron a los residentes a trabajar como escritores, actores, decoradores, editores y compositores. Muchos niños participaron en la filmación a cambio de comida, incluyendo leche y dulces, que normalmente no recibían. El propósito que perseguían los funcionarios de rango medio de la RSHA con esta filmación no está del todo claro. Quizás tenían la intención de que la filmación fuera vista fuera de Alemania, ya que en 1944 el público alemán podría haberse preguntado por qué los residentes de los ghettos parecían vivir una vida mejor y más lujosa que muchos alemanes en tiempos de guerra. Finalmente, las SS terminaron la filmación en marzo de 1945, pero nunca la exhibieron. De hecho, la filmación completa no sobrevivió a la guerra.

Al igual que con otros esfuerzos por engañar al pueblo alemán y al mundo entero, el régimen nazi se benefició con la renuencia del ser humano promedio por llegar a comprender las dimensiones de estos crímenes. Los líderes de las organizaciones de resistencia judía, por ejemplo, intentaron advertir a los residentes de los ghettos sobre las intenciones de los alemanes, pero aun los que habían oído hablar sobre los centros de exterminio no necesariamente creían lo que habían escuchado. “No cabía en el sentido común que fuera posible exterminar a cientos de miles de judíos”, expresó Yitzhak Zuckerman, líder de la resistencia judía en Varsovia.

Propaganda constante hasta el amargo final.

La victoria soviética en defensa de Moscú el 6 diciembre de 1941 y la declaración de guerra de Alemania a Estados Unidos cinco días después, el 11 de diciembre, aseguraron un conflicto militar prolongado. Tras la catastrófica derrota alemana en Estalingrado en febrero de 1943, el desafío de mantener el apoyo popular para la guerra se volvió aún más desalentador para los propagandistas nazis. Los alemanes ya no podían conciliar las noticias oficiales con la realidad, y muchos comenzaron a escuchar las transmisiones radiales extranjeras para obtener información precisa. Las personas que asistían a los cines comenzaron a rechazar los noticieros y a considerarlos propaganda descarada. Goebbels incluso ordenó a los cines cerrar sus puertas antes de proyectar el episodio semanal, lo que obligaba a los espectadores a verlo si querían ver la película en cartel.

Hasta el final de la guerra, los propagandistas nazis mantuvieron la atención pública centrada en lo que le sucedería a Alemania en caso de una derrota. El Ministerio de Propaganda explotó particularmente la divulgación de un plan económico de posguerra para Alemania desarrollado en 1944 por Henry Morgenthau, Jr., Secretario del Tesoro de la administración Roosevelt. Morgenthau imaginaba despojar a Alemania de su industria pesada y regresar el país a una economía agraria. Historias como estas, que ayudaron en algo a fortalecer la resistencia cuando las tropas Aliadas ingresaron a Alemania, tenían como objetivo intensificar el miedo a la capitulación, alentar el fanatismo y pedir la destrucción constante del enemigo.

Un cartel antisemita publicado en Polonia en marzo de 1941. El texto dice: "Los judíos son piojos; causan tifus". Este cartel fue publicado por los alemanes con la intención de infundir entre los polacos cristianos miedo a los judíos.

EVALUACIÓN DE LA CULPA: CRÍMENES NAZIS Y JUICIOS DE POSGUERRA

“Dimos a los nazis lo que ellos les negaron a sus oponentes: la protección de la ley.” Ex Secretario de Guerra de EE. UU., Henry Stimson, en referencia al Tribunal Militar Internacional creado en Nuremberg, Alemania.

¿Existe realmente un vínculo directo entre las palabras y los actos? ¿Pueden las palabras y las imágenes motivar a las personas a cometer actos de genocidio?

Cuando la guerra en Europa llegó a su fin en mayo de 1945, los Aliados debieron enfrentarse con la tremenda tarea de reformar la sociedad alemana y reeducar a su población después de doce años de dominio nazi y un régimen constante de propaganda fundada en el odio. El “nazismo”, como expresó el escritor judío alemán Victor Klemperer en 1946, se había “filtrado en lo más hondo de las personas a través de palabras, modismos y estructuras oracionales que les fueron impuestas a través de millones de repeticiones y que asimilaron mecánica e inconscientemente”.

Los Aliados obligaron a los alemanes a enfrentarse con su pasado reciente al dejar al descubierto la criminalidad del régimen nazi en los juicios a los líderes de la nación y erradicar los vestigios del culto al Führer y la propaganda de Joseph Goebbels. Por primera vez en la historia, los tribunales de crímenes de guerra juzgaron a los propagandistas: personas cuyas palabras, imágenes y artículos contribuyeron a la agresión, la persecución y el asesinato en masa perpetrados por los nazis.

Tribunal Militar Internacional: un juicio sin precedentes.

Durante la guerra, los Aliados advirtieron en reiteradas ocasiones a Alemania y a las demás potencias del Eje su determinación de castigar a los funcionarios del Gobierno, el Ejército o el Partido Nazi responsables de acciones criminales.

El Tribunal Militar Internacional fue creado en Nuremberg el 20 de noviembre de 1945. A través de la difusión del juicio a los líderes nazis entre la población alemana, los Aliados esperaban desacreditar el régimen de Hitler y dejar al descubierto el alcance de la agresión y los asesinatos en masa. Doscientos cincuenta periodistas de todas partes del mundo estuvieron presentes en el Palacio de Justicia. Para asegurarse de que el pueblo alemán recibiera las noticias de los juicios, las autoridades de ocupación Aliadas aumentaron la asignación de papel de periódico para la prensa alemana y, durante el tiempo que duró el juicio, las estaciones de radio transmitieron informes con comentarios varias veces al día. A partir del 7 de diciembre de 1945, los noticieros comenzaron a transmitir informes regulares sobre el juicio al público que acudía a los cines en todo el mundo.

En muchos aspectos, los juicios de Nuremberg no tuvieron precedentes. Nunca antes tantos líderes nacionales habían sido juzgados por un tribunal compuesto por sus conquistadores militares. Veinticuatro personas, que representaban a todos los sectores de la política bajo el régimen nazi, fueron acusadas de cuatro delitos: plan común o conspiración para cometer crímenes contra la paz; crímenes contra la paz; crímenes de guerra; y crímenes contra la humanidad.

Entre los acusados se encontraban dos personas vinculadas a la creación o la difusión de la propaganda nazi. Los argumentos contra el editor del periódico Der Stürmer, Julius Streicher, y el Ministro de Propaganda e Información Pública, el oficial Hans Fritzsche, se basaron totalmente en sus acciones como propagandistas. La acusación incluyó una declaración que afirmaba que la propaganda era “una de las armas más poderosas que poseían los conspiradores [quienes] desde el comienzo [...] valoraron la urgencia de inculcar al pueblo alemán los principios y la ideología nacionalsocialistas” y quienes usaron la propaganda “para preparar psicológicamente el terreno para la acción política y la agresión militar”.

¿Existe una conexión entre las palabras y los actos?

El gran desafío que debió enfrentar la fiscalía en sus argumentos contra Streicher y Fritzsche fue probar una conexión directa y causal entre las actividades de los propagandistas nazis y la implementación de una política de agresión o asesinato en masa. Nuevamente, ¿existe realmente una conexión directa entre las palabras y los actos?

El caso Streicher resultó el más sólido de los dos: los veintidós años de circulación de Der Stürmer proporcionaron evidencia suficiente sobre el odio fanático de Streicher a los judíos y los llamados a la acción contra ellos. El tribunal declaró a Streicher culpable de crímenes contra la humanidad y concluyó que los veintitrés artículos publicados en Der Stürmer entre 1938 y 1941 habían llamado al exterminio de los judíos. La evidencia principal que se utilizó para determinar que Streicher tenía conocimiento de la “Solución Final” fue su suscripción a un periódico suizo judío llamado Israelitische Wochenblatt (Israelita Semanal), que publicaba informes de las matanzas nazis.

El tribunal declaró que “la incitación de Streicher al asesinato y el exterminio en el momento en que los judíos del Este eran asesinados en las más horribles condiciones claramente constituye una persecución por motivos políticos y raciales en relación con 'crímenes de guerra', según se definen en el Estatuto, y esto constituye un 'crimen contra la humanidad’”.

El tribunal sentenció a Streicher a la pena de muerte por ahorcamiento. El 16 de octubre de 1946 a las 2:12 de la madrugada Streicher fue conducido a la horca y colgado. Los juicios de la posguerra confirmaron el rol importante que ejerció la propaganda para mantener el apoyo popular al régimen nazi y justificar la persecución de los judíos y de otras víctimas de la era del Holocausto. El juicio a los propagandistas por “crímenes contra la humanidad” sentó un precedente importante invocado por los organismos y tribunales internacionales hasta el presente.

Desnazificación.

Mucho tiempo antes del final de la guerra, los Aliados prometieron destruir el militarismo alemán y el nazismo. Tras la derrota alemana en mayo de 1945, las autoridades de ocupación comenzaron a implementar dicho objetivo de guerra. En la Conferencia de Potsdam (julio-agosto de 1945), las naciones victoriosas establecieron los principios fundamentales para la reforma de Alemania: la nación sería completamente desarmada y desmilitarizada; sus fuerzas armadas serían eliminadas; y su población, “desnazificada” y reeducada.

Durante el período de posguerra inmediato, en la Alemania ocupada por los Aliados, la “desnazificación” implicó el cambio de nombre de las calles, los parques y los edificios que tuvieran asociaciones militaristas o nazis; la eliminación de monumentos, estatuas, letreros y emblemas relacionados con el nazismo o el militarismo; la confiscación de propiedades del Partido Nazi; la eliminación de propaganda nazi de la educación, los medios de comunicación alemanes y las numerosas instituciones religiosas que tenían líderes y clérigos pronazis; y la prohibición de desfiles o himnos militares o nazis, o la exhibición pública de símbolos nazis.

Los soldados aliados, los prisioneros de los campos de concentración y los alemanes contrarios a Hitler se vengaron de los símbolos nazis quemando o destruyendo banderas, estandartes y letreros blasonados con la cruz esvástica. En un momento que fue captado por las cámaras, los soldados estadounidenses dinamitaron la inmensa cruz esvástica del estadio de Nuremberg, el lugar de las antiguas concentraciones nazis.

Para los que fueron testigos de este episodio, ya sea personalmente o a través de los noticieros de los cines, la explosión simbolizó el fin del nazismo y el comienzo de una nueva era. Era necesario desacreditar el culto al Führer, y se demostró que el ex líder alemán había sido un maníaco asesino de masas cuyas políticas habían provocado el sufrimiento de millones de europeos y habían conducido a la destrucción de Alemania. Los equipos de filmación documentaron el momento en que los trabajadores derribaron con mazas un enorme busto de metal de Hitler y derritieron las planchas de impresión de plomo de su autobiografía, Mein Kampf, para producir tipos para un periódico democrático para la nueva Alemania. La distribución de propaganda nazi continúa siendo ilegal en la Alemania actual.

Aceptación de la culpa.

El pueblo alemán que seguía los juicios de posguerra contra los propagandistas vio cómo las figuras de los medios, como Julius Streicher para evitar la horca, o la directora de cine Leni Riefenstahl para salvar su carrera y su reputación, no asumieron la responsabilidad por su participación en los crímenes nazis y se mostraron poco arrepentidos. La excepción a esta actitud fue la declaración de Hans Fritzsche como acusado en Nuremberg: “Después de que la forma totalitaria de gobierno ha provocado la catástrofe del asesinato de 5 millones de personas, considero que esta forma de gobierno es incorrecta aun en tiempos de emergencia. Creo

que con cualquier tipo de control democrático, incluso con un control democrático restringido, esta catástrofe hubiera sido imposible”.

El ex locutor de radio concluyó: “Toda persona que después de Auschwitz continúe adherida a la política racial, se ha declarado a sí misma culpable”.

Fueron las nuevas generaciones de alemanes, incluidos los intelectuales, que nacieron después de la guerra, y que participaron activamente en las últimas tres décadas del siglo veinte, quienes cuestionaron la conducta de sus padres y abuelos durante los años del nazismo.

Streicher.

La fiscalía en Nuremberg tuvo dificultades para probar que Streicher tenía conocimiento y era personalmente responsable de la implementación de la “Solución Final”. Un artículo redactado para Der Stürmer el 4 de noviembre de 1943 sugiere que Streicher tenía conocimiento de esto: “Realmente es cierto que, por así decirlo, los judíos han desaparecido de Europa y que la 'reserva judía del Este', originaria de la plaga judía que ha atormentado durante siglos a los pueblos de Europa, ha dejado de existir. Pero el Führer del pueblo alemán al comienzo de la guerra profetizó lo que ahora ha sucedido”.

En su testimonio personal de defensa, Streicher insistió en que solo había oído hablar de los asesinatos en masa mientras era prisionero de los Aliados. También afirmó que sus discursos y artículos no tenían por objeto incitar a los alemanes, sino solo “informar” e “instruir” sobre “un asunto que, en mi opinión, era uno de los problemas más importantes”. Streicher, a quien los psiquiatras habían evaluado como una persona cuerda pero obsesionada con el odio a los judíos, resultó ser una persona poco sincera e indigna de confianza.

En el último alegato en la sala del tribunal de Nuremberg, la fiscalía detalló la culpabilidad del acusado: “El acusado Streicher es cómplice de la persecución de los judíos en Alemania y en los territorios ocupados, que culminó con el asesinato en masa de un número estimado de seis millones de hombres, mujeres y niños. La propaganda publicada en Der Stürmer y en otras publicaciones de Streicher, de la cual admitió ser responsable, tenía la intención de despertar el miedo y el odio fanáticos a los judíos e incitar el asesinato. Esta propaganda fue difundida, además, en un país en el que no existía un libre mercado de ideas; en el que, de hecho, como el acusado Streicher conocía bien y aprobaba, ningún argumento contrario podía ser expresado públicamente; y en el que, por ende, el impacto de dicha propaganda tenía una fuerza claramente previsible y peculiarmente arrolladora. A través de la propaganda destinada a incitar el odio y el miedo, el acusado Streicher se dedicó durante veinticinco años a crear la base psicológica fundamental para llevar a cabo un programa de asesinato en masa. Esto solo bastaría para declarar su culpabilidad como cómplice del programa criminal de exterminio”.

Al no poder probar que Streicher tenía una conexión ocasional con la implementación real del asesinato en masa, la fiscalía aceptó el argumento de que Streicher activamente “recomendó y promovió el programa de exterminio” mientras se estaban cometiendo los asesinatos en masa.

Fritzsche.

Hans Fritzsche, del Ministerio de Propaganda, fue el oficial alemán de menor rango juzgado por el Tribunal Militar Internacional. Fritzsche probablemente terminó en el banquillo de los acusados junto con los oficiales alemanes de mayor rango porque la muerte del Ministro de Propaganda, Joseph Goebbels, dejó a los Aliados sin un acusado para representar al Ministerio de Propaganda e Información Pública. Además, los Aliados occidentales estaban deseosos de calmar a los soviéticos mediante la selección de Fritzsche, uno de solo dos acusados de Nuremberg en custodia soviética en 1945. Fritzsche se había desempeñado como director de la División de Radio del Ministerio de Propaganda y conducía su propio programa Hier Spricht Hans Fritzsche! (¡Habla Hans Fritzsche!).

El fiscal del caso Fritzsche intentó probar la culpabilidad del acusado basándose en las descaradas declaraciones antisemitas de sus muchas transmisiones, que la BBC había interceptado y traducido al inglés. “Fritzsche no está en el banquillo de los acusados como un periodista libre”, argumentó el fiscal, “sino como un eficiente y controlado propagandista nazi... que ayudó sustancialmente a fortalecer el poderío nazi sobre el pueblo alemán [y] que hizo más digeribles los excesos de estos conspiradores en la conciencia del pueblo alemán”.

El tribunal consideró que la evidencia no era convincente y declaró a Fritzsche inocente de las tres acusaciones que pesaban sobre él. “Al parecer, en algunas ocasiones Fritzsche realizó fuertes declaraciones de naturaleza propagandista en sus transmisiones”, concluyó el tribunal. “Pero el Tribunal no está en condiciones de afirmar que estas declaraciones tuvieran la intención de incitar al pueblo alemán a cometer atrocidades contra los pueblos conquistados, y esta persona no puede ser declarada participante de los crímenes que se le imputan. Su objetivo fue más bien despertar el sentimiento popular en apoyo de Hitler y del esfuerzo bélico alemán”.

El fallo del tribunal en el caso Fritzsche estableció una importante distinción entre discurso de odio o propaganda de odio e incitación. Si bien Fritzsche realizó transmisiones y declaraciones antisemitas durante el ejercicio de su cargo, no llamó específicamente al asesinato en masa de los judíos de Europa. Esto distingue claramente su propaganda de la de su coacusado Julius Streicher. (Únicamente el juez soviético, el Teniente General I. T. Nikitchenko, disintió: “La difusión de mentiras provocativas y el engaño sistemático de la opinión pública fueron tan necesarios para la realización de los planes de los hitleristas como lo fue la producción de armamentos y la elaboración de planes militares”).

Posteriormente, Fritzsche fue juzgado como “delincuente de primera categoría” por el tribunal de desnazificación de Nuremberg y sentenciado a nueve años de prisión en un campo de trabajo. Si bien se le prohibió volver a escribir, escribió sus memorias mientras estaba en prisión y las publicó bajo un seudónimo. Su sentencia fue reducida y quedó en libertad en 1950. Trabajó en publicidad y relaciones públicas hasta 1953, cuando murió de cáncer a la edad de 53 años.

Otros propagandistas sometidos a juicio.

Los juicios de posguerra a los propagandistas nazis continuaron después del Tribunal Militar Internacional, pero el resultado combinado de los juicios posteriores no ayudó en gran medida a esclarecer el problema legal de asociar las palabras con los actos. Además de la condena al ex Jefe de Prensa del Reich, Otto Dietrich, emitida por el Tribunal Militar de EE. UU., los tribunales de “desnazificación” alemanes juzgaron y condenaron al magnate de la prensa nazi Max Amann, al director de cine Fritz Hippler (director de la película 'Der ewige Jude'), y al dibujante de historietas del periódico Der Stürmer, Philipp Ruprecht (conocido por los lectores como "Fips"). Otros propagandistas fueron absueltos, entre ellos la directora de cine Leni Riefenstahl (directora de 'El triunfo de la voluntad'). Un tribunal británico condenó por traición (debido a sus transmisiones de propaganda nazi) al estadounidense William Joyce (Lord Haw Haw), quien fue ejecutado.

El antiguo Muftí de Jerusalén, Hajj Amin al-Husayni, que había transmitido por radio propaganda pro-Eje desde Berlín al mundo árabe, fue arrestado en 1945 en la zona de Alemania ocupada por los franceses. Escapó a Egipto, donde continuó produciendo y difundiendo propaganda antisionista, antisemita y antiisraelita.

Por primera vez en la historia.

Por primera vez en la historia, los tribunales de crímenes de guerra juzgaron a los propagandistas: las personas cuyas palabras, imágenes y artículos contribuyeron a la agresión, la persecución y el homicidio en masa perpetrados por los nazis. Los juicios de la posguerra confirmaron el rol importante que ejerció la propaganda para mantener el apoyo popular al régimen nazi y justificar la persecución de los judíos y de otras víctimas de la era del Holocausto. El juicio a los propagandistas por los “crímenes contra la humanidad” sentó un precedente importante invocado por los organismos y tribunales internacionales hasta el presente.

El acusado Julius Streicher, editor del periódico antisemita Der Stürmer, en el estrado durante el juicio del Tribunal Militar Internacional por los principales criminales de guerra en Nuremberg. 29 de abril de 1946.

DIVERSOS

GRETA THUNBERG, ACTIVISTA CLIMÀTICA DE 15 ANYS

Després d'una sèrie d'onades de calor i d'incendis forestals que es van produir a Suècia l'any 2018, una noia de només 15 anys va decidir deixar d'anar a l'escola.

Durant dies es va manifestar davant el Parlament suec demanant al govern que complís, pel que fa a les emissions de CO₂, amb l'Acord de París sobre el canvi climàtic. Després de les eleccions generals sueques (el 9 de setembre de 2018), va continuar amb la vaga escolar però faltant a classe només els divendres.

Aquesta noia s'ha sumat, des d'aleshores, a moltes altres protestes, dins i fora del país. La seva crida a la vaga escolar va aconseguir captar l'atenció mundial i compta amb seguidors a altres països.

Es diu **Greta Thunberg**. És una adolescent sueca que ha esdevingut un símbol de l'activisme contra l'escalfament global fent vaga d'escola els divendres per protestar davant del Parlament suec. Degut al seu activisme, va tenir l'oportunitat de fer un discurs colpidor davant els negociadors de la cimera sobre el canvi climàtic COP24 de Katowice (Polònia) el 14 de desembre de 2018. Aquesta cimera, com gairebé totes, ha aconseguit uns pactes molt poc ambiciosos, en línia amb el que va passar a l'Acord de París. Aquest és l' emotiu discurs que hi va fer:

"Em dic Greta Thunberg. Tinc 15 anys i sóc de Suècia. Parlo en nom de Climate Justice Now. Molta gent diu que Suècia és només un país petit, i no importa el que fem. Però he après que mai s'és massa petit per marcar la diferència. I si alguns nens poden ocupar titulars a tot el món pel fet de no anar a l'escola, imaginin el que podríem fer tots junts si realment volguéssim.

Però per fer això, hem de parlar amb claredat, per molt incòmode que sigui. Només parreu d'un creixement econòmic verd etern (creixement econòmic sostenible) perquè teniu massa por de ser impopulars. Només parreu de seguir endavant amb les mateixes males idees que ens han portat a aquest desastre, fins i tot quan l'única cosa sensata a fer és estirar el fre d'emergència. No sou prou madurs per dir-ho clarament. Fins i tot aquesta càrrega se'ns deixa als nens. Però no m'importa ser impopular. Em preocupa la justícia climàtica i el planeta viu.

La nostra civilització està sent sacrificada perquè un nombre molt reduït de persones continuïn guanyant enormes quantitats de diners. La nostra biosfera s'està sacrificant perquè els habitants rics de països com el meu puguin viure en el luxe. Els sofriments de molts paguen pels luxes d'uns pocs.

L'any 2078 celebraré el meu 75 aniversari. Si tinc fills, potser passaran aquest dia amb mi. Potser em preguntaran sobre vosaltres. Potser preguntaran per què no vau fer res mentre encara hi havia temps per actuar. Vosaltres dieu que estimeu els vostres fills per damunt de tot, però els esteu robant el seu futur davant dels seus ulls.

Fins que comencem a centrar-nos en el que cal fer, més que en el que és políticament possible, no hi ha esperança. No podem resoldre una crisi sense tractar-la com una crisi. Hem de mantenir els combustibles fòssils soterrats, i ens hem de centrar en l'equitat. I si les solucions dins del sistema són tan difícils de trobar, potser hauríem de canviar el sistema.

No hem vingut a suplicar als líders mundials que es preocupin. Ens heu ignorat en el passat i ens tornareu a ignorar. Ens hem quedat sense excuses i ens quedem sense temps. Hem vingut aquí per fer-vos saber que el canvi arriba, tant si us agrada com si no. El poder real pertany a la gent.

Gràcies."

Gran part del que es va parlar a la cimera, malgrat que hi participaven autoritats de fins a 200 països, ha passat sense fer gaire soroll. La cimera no ha aconseguit captar l'atenció d'altres edicions anteriors, excepte per un petit discurs: el de la jove sueca de 15 anys Greta Thunberg, que s'ha convertit en la imatge de la lluita contra el canvi climàtic de les noves generacions.

ELS MISSATGES DE LA GRETA THUNBERG

La recentment famosa activista climàtica adolescent Greta Thunberg va néixer a Suècia el 3 de gener de 2003.

Quan tenia vuit anys va sentir parlar a la seva escola del canvi climàtic. Estava impressionada per la magnitud del perill que això podria representar per a tots, tant que no pensava que pogués ser cert. "Era absolutament impossible que un tema tan greu amenacés la nostra pròpia existència. En cas de ser cert, parlariem sols d'això. Tanmateix, els nostres dirigents no ho fan mai". Aquesta reflexió la va motivar a investigar durant sis anys sobre aquest tema, convertint-se avui en una de les activistes ecològiques més influents en el món.

A la Greta, quan tenia onze anys, li van diagnosticar una síndrome d'Asperger -trastorn lleu dins de l'espectre autista- i potser això explica el seu caràcter introvertit, seriós i silencios. Potser també a això es deu la seva tenacitat.

Als 12 anys va deixar de menjar carn i va decidir que no agafaria mai més un avió. I no només ho ha complert, sinó que ha fet canviar l'estil de vida de tota la seva família.

L'estiu del 2018, Suècia va patir unes onades de calor i uns incendis forestals sense precedents al país. Aquests fets van ser la gota que va fer vessar el got de la paciència de la Greta Thunberg, que feia temps que estava amoïnada per la inacció dels governs respecte el problema més greu que pateix la humanitat avui dia, segons ella: el canvi climàtic. Per aquest motiu va decidir plantar-se amb una pancarta davant del Parlament suec i iniciar una "vaga escolar pel clima" amb la qual captaria l'atenció mediàtica de tot el país i del món sencer.

El 14 de desembre de 2018, amb tan sols 15 anys, va fer un discurs a la Cimera del Clima de l'ONU (COP24) a Katowice (Polònia), el qual va aconseguir una gran difusió mediàtica. El 25 de gener del 2019 en va fer un altre al Fòrum Econòmic Mundial de Davos (Suïssa). I el 21 de febrer de 2019 parlà davant el Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE) a Brussel·les. També dona suport presencial a manifestacions d'estudiants arreu d'Europa i col·labora amb entitats que treballen per protegir el medi ambient.

La noia sueca amb tan sols 15 (ara 16) anys ha provocat al seu pas un entusiasme com el d'un cantant d'èxit d'una banda de rock juvenil. Només que ella, en comptes de cantar, deixa anar frases lapidàries que tothom entén i fa coses que són coherents amb el que diu i pensa.

ALGUNS RETRETS DE L'ACTIVISTA CLIMÀTICA ADOLESCENT GRETA THUNBERG A LES GENERACIONS QUE L'HAN PRECEDIDA

CIMERA DEL CLIMA DE L'ONU (COP24) A KATOWICE (POLÒNIA) EL 14-12-2018.

A la COP24 hi van assistir prop de 200 països i suposa la iniciativa més gran per a reduir l'emissió de gasos d'efecte hivernacle i frenar l'escalfament global. Allí, entre altres coses, la Greta Thunberg els va retreure:

“Només parreu d'un creixement econòmic verd etern (creixement econòmic sostenible) perquè teniu massa por de ser impopulars. Només parreu de seguir endavant amb les mateixes males idees que ens han portat a aquest desastre, fins i tot quan l'única cosa sensata a fer és estirar el fre d'emergència. No sou prou madurs per dir-ho clarament. Fins i tot aquesta càrrega se'ns deixa als nens. Però no m'importa ser impopular. Em preocupa la justícia climàtica i el planeta viu.”

“La nostra civilització està sent sacrificada perquè un nombre molt reduït de persones continuïn guanyant enormes quantitats de diners. La nostra biosfera s'està sacrificant perquè els habitants rics de països com el meu puguin viure en el luxe. Els sofriments de molts paguen pels luxes d'uns pocs.”

“L'any 2078 celebraré el meu 75 aniversari. Si tinc fills, potser passaran aquest dia amb mi. Potser em preguntaran sobre vosaltres. Potser preguntaran per què no vau fer res quan encara hi havia temps per actuar. Vosaltres dieu que estimeu els vostres fills per damunt de tot, però els esteu robant el seu futur davant dels seus ulls.”

“No hem vingut a suplicar als líders mundials que es preocupin. Ens heu ignorat en el passat i ens tornareu a ignorar. Ens hem quedat sense excuses i ens quedem sense temps. Hem vingut aquí per fer-vos saber que el canvi arriba, tant si us agrada com si no. El poder real pertany a la gent.”

RODA DE PREMSA TAMBÉ A KATOWICE

“Som nosaltres qui viurem en aquest món. Si jo visc fins als 100 anys, arribaré a l'any 2103. Això és molt de temps, i tots els nens que viurem en el futur ho haurem de fer amb el desgavell que totes les generacions han creat. Ho haurem de netejar tot i això no és just.”

FÒRUM ECONÒMIC MUNDIAL DE DAVOS, SUÏSSA, EL 25-1-2019

Allí, la Greta Thunberg, va retreure a les elits polítiques i financeres de tot el món que no només no estan fent res per solucionar el problema, sinó que l'estan agreujant:

“Hi ha gent que diu que la crisi del clima és una cosa que tots haurem creat, però això no és veritat. Perquè si tots som culpables, aleshores ningú pot ser culpable. I hi ha algú que en té la culpa.”

“Algunes persones, algunes empreses, alguns industrials en particular han sabut exactament quins valors impagables han estat sacrificant per continuar guanyant inimaginables quantitats de diners. I crec que alguns dels presents pertanyen a aquest grup de gent.”

I tot això fa enfadar molt la Greta, que en la seva ment racional i lògica no pot entendre per què els humans no estan disposats a fer els sacrificis que cal per salvar el planeta. “Resoldre la crisi climàtica és el repte més gran i complex que ha afrontat mai l'homo sapiens, però la principal solució és tan simple que fins i tot un nen petit ho pot entendre: cal aturar les emissions de gasos d'efecte hivernacle. I o bé ho fem o no ho fem. Blanc o negre.”

La seva denúncia contra la passivitat dels governs s'estén als mitjans de comunicació, als quals acusa d'obviar la crisi més gran del nostre temps: “Una amenaça per a l'existència humana hauria de ser a totes les portades i programes. Però no només no se'n parla, sinó que encara n'hi ha que s'atreveixen a negar el canvi climàtic.”

La Greta també ha retret als reunits a Davos que hi hagin anat en els seus avions privats suposadament per parlar de solucions al canvi climàtic. Ella predica amb l'exemple: hi ha anat en tren des de Suècia, en un viatge de 32 hores, i ha passat les nits en una tenda de campanya a 15 graus sota zero, al campament dels científics que alerten dels efectes del canvi climàtic a l'Àrtic.

COMITÈ ECONÒMIC I SOCIAL EUROPEU (CESE) DE BRUSSEL·LES, EL 21-2-2019

El CESE és un òrgan consultiu de la UE, a la seu del qual, amb la presència del president de la Comissió Europea Jean-Claude Juncker, Greta Thunberg els va dir:

“La gent ens diu que tenen l’esperança que la gent jove salvarà el món, però no ho farem. Simplement no hi ha suficient temps per a esperar que creixem i prenguem el control.”

“Si encara dieu que estem malgastant un valuós temps de classe, us recordo que els nostres líders polítics han malgastat dècades d’inacció i negacionisme.”

“Alguns diuen que estem lluitant pel nostre futur, però no és cert. Estem lluitant pel futur de tots. I si pensen que hem d’estar a les escoles, els suggerim que ocupin el nostre lloc als carrers. O millor, que s’uneixin per a accelerar el procés.”

“Hem començat a netejar el vostre desastre, i no pararem fins que acabem.”

La jove ha carregat contra la inacció de la classe política en matèria climàtica i ha defensat les vagues estudiantils que reclamen més accions per a enfrontar-se al canvi climàtic. “Hem de centrar cada polzada del nostre ésser en el canvi climàtic, perquè si fracassem, tots els nostres assoliments i progressos no hauran servit per a res. I tot el que quedarà del llegat dels nostres polítics serà el fracàs més gran de la història humana i seran recordats com els majors roïns de tots els temps, perquè hauran triat no escoltar i no actuar.”

La Greta ha recordat que, segons un informe del Grup Intergovernamental d’Experts sobre el Canvi Climàtic de les Nacions Unides (IPCC), el món està a onze anys d’una situació “irreversible” que s’escapi del “control humà”. Per a evitar-ho, ha dit, “han de tenir lloc canvis sense precedents en tots els aspectes de la societat en la dècada vinent”.

CIMERA D'ACCIÓ CLIMÀTICA DE L'ONU, NOVA YORK, EL 23-9-2019

"Els estem mirant. No hauria d'estar aquí, hauria d'estar al col·legi a l'altre costat de l'oceà. M'han robat els meus somnis, la meua esperança amb les seves paraules buides. De l'única cosa que parlen és de diners i ens conten històries sobre el creixement econòmic perpetu. Com s'atreveixen?"

"Si realment entenguessin la situació, no s'estarien sense fer res. Ens estan fallant. Els ulls de les futures generacions estan sobre vostès. Mai els perdonarem. Com s'atreveixen a pretendre que això es pot resoldre amb els negocis com de costum? El món s'està despertant, t'agradi o no".

"Per què els nois hem d'anar aixecant el diòxid de carboni que vostès tiren?"

DECLARACIONS EN ALTRES LLOCS

“És difícil? És massa pressió? Sí, ho és. No els correspon als nens fer això. M’agradaria que els adults assumissin la seva responsabilitat però, com que ningú ho fa, ho fem nosaltres”, va dir asseguda a les escales de l’estàtua de Marianne, a la plaça de la República de París.

“Sí, estem enfadats i estem enfadats perquè les generacions més grans continuen robant-nos el nostre futur, continuen fent-ho i no deixarem que ho facin més”, deia Thunberg en una marxa escolar a Hamburg, Alemanya.

ALGUNES RECOMANACIONS DE LA GRETA THUNBERG A LES GENERACIONS QUE TENEN EL PODER

COP 24, KATOWICE, POLÒNIA

“Fins que no comencem a centrar-nos en el que cal fer, més que en el que és políticament possible, no hi ha esperança. No podem resoldre una crisi sense tractar-la com una crisi. Hem de mantenir els combustibles fòssils soterrats, i ens hem de centrar en l’equitat. I si les solucions dins del sistema són tan difícils de trobar, potser hauríem de canviar el sistema.”

“Si alguns nens poden ocupar titulars a tot el món pel fet de no anar a l’escola, imaginin el que podríem fer tots junts si realment volguéssim. Però per fer això, hem de parlar amb claredat, per molt incòmode que sigui.”

RODA DE PREMSA A KATOWICE

“Ens enfrontem a una amenaça existencial. És la crisi més gran a la qual mai s’ha enfrontat la humanitat. Hem de fer alguna cosa ara, perquè demà pot ser massa tard.”

“Insto tothom a fer el mateix que jo: tots els divendres seuré fora del Parlament suec, fent vaga pel clima, fins que Suècia estigui alineada amb l’Acord de París. I crec que els nens ens hem d’enfadar, fer sentir les nostres veus i fer que totes les generacions siguin responsables del que han creat.”

FÒRUM ECONÒMIC MUNDIAL DE DAVOS, SUÏSSA

“Els adults continuen dient: ‘Donem esperança als joves, els li devem’. Però jo no vull la vostra esperança, no vull que estigueu esperançats. Vull que entreu en pànic, que senti la por que jo sento cada dia. I després vull que actueu, com si estiguéssiu en crisi. Vull que actueu com si la casa estigués en flames, perquè ho està.”

CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL EUROPEU, BRUSSEL·LES

“Sabem que la majoria dels polítics no volen parlar amb nosaltres. Bé. Tampoc nosaltres volem parlar amb ells. Volem que parlin amb els científics, que els escoltin, perquè només estem repetint el que estan dient ells des de fa dècades. Volem que es compleixi l’acord del clima de París i del Grup Intergovernamental d’Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC). No tenim altres exigències, només seguir el que diu la ciència.”

“Ens diuen que som joves, però no hi ha temps per a esperar que creixem i ens en fem càrrec”, va dir, citant l’últim informe de l’IPCC, que estableix que les emissions han d’aconseguir un màxim el 2020 i després caure abruptament amb la finalitat de mantenir l’escalfament global per sota d’1,5 °C. “Això és l’any que ve”, ha subratllat: “Estan desitjant que deixem de parlar de la crisi del clima i que parlem d’altres coses, perquè saben que no poden guanyar aquesta lluita. Perquè saben que no han fet els seus deures. Nosaltres sí que hem fet els nostres deures, facin-los vostès i escoltin els científics.”

“Segons l’informe de l’IPCC, estem a uns 11 anys d’arribar a un punt de no retorn. Per a evitar això, han de realitzar-se canvis sense precedents en la dècada vinent. Si la UE vol mantenir-se dins dels límits d’emissions, necessita una reducció mínima del 80% per a 2030. I això inclou els transports aeris i terrestres, de persones i mercaderies. Hem de deixar de competir els uns amb els altres. Necessitem cooperar i treballar junts per a compartir els recursos del planeta d’una manera justa.”

EN ALTRES LLOCS

El 18 de febrer de 2019 li va dirigir al president francès el següent missatge en un vídeo: “Ha d’actuar ara i no dir simplement que ho farà. Si continua com si no passés res, fracassarà. I si vostè fracassa, serà percebut com un dels pitjors malvats de la història de la humanitat”. Pocs dies després, la Greta Thunberg va ser rebuda a l’Elisi per Emmanuel Macron.

Greta Thunberg s’ha decantat per un “nou model de pensament” que passa de la competició a la “cooperació” per a “compartir els recursos del planeta de forma justa”. “Hem de protegir la biosfera, l’aire, els oceans, els sòls i els boscos. Això pot sonar ingenu, però si has fet els deures, llavors saps que no tens una altra opció.”

ALTRES TEMES

DIARI EL PAÍS EL 10-3-2019

"Jo tan sols he arribat en el moment just. Cada vegada més persones són conscients de la situació d'emergència que vivim, del fet que estem travessant una crisi existencial que no ha estat tractada mai com a tal".

Per què creu que la seva protesta està tenint aquest impacte? "Tinc un missatge molt directe i sóc una nena que diu que altres persones estan robant el meu futur i el d'uns altres. Molta gent se sent culpable".

"Quan t'ocupes del canvi climàtic, veus que les dones són més actives. Segons molts estudis, els homes de mitjana produeixen més emissions que les dones. Elles seran les més afectades. Aquesta lluita té molt a veure amb el feminisme".

"Abans de tot això jo era molt tímida i encara ho sóc en privat. Sempre era la persona que estava darrere, la que ningú notava", diu Thunberg. La protesta ha estat com una teràpia. "La meua vida ha canviat molt, em sento amb més energia, més feliç, puc tenir alguna cosa que té sentit, alguna cosa per a fer. No tinc molt temps lliure però està bé".

El risc de convertir-se en una marca: "Molta gent ha usat el meu nom amb finalitats comercials o no comercials i no puc parar-ho. Si algú em pregunta i és alguna cosa que fan per lucre, jo dic que no, però no puc parar a tota la gent, no tinc molt temps...". Greta Thunberg és conscient del risc d'estar convertint-se en una marca. La seva cara apareix en convocatòries de manifestacions, samarretes... No pot evitar que això passi però, en veure que la seva fama augmentava, va decidir no afiliar-se a cap organització. Tot i així ha hagut de fer un pas endavant per a contrarestar, amb llargues publicacions a Facebook, els rumors i les sospites de tenir algú darrere, i per a explicar que ella viatja només amb el permís del seu institut i dels seus pares, que han pagat tots els seus desplaçaments, des de Katowice (Polònia) fins a Davos (Suïssa) o Brussel·les. "Molta gent s'ha ofert a pagar; quan va ser a Davos l'organització va voler pagar el viatge i el mateix quan va ser a Brussel·les. I potser podem pensar-ho quan són ocasions oficials, però de moment ho hem pagat tot nosaltres", assegura el pare.

EL PADRE ÁNGEL I MENSAJEROS DE LA PAZ

PRESENTACIÓ www.mensajerosdelapaz.com

Ángel García Rodríguez, nascut a Mieres (Astúries) l'11 de març de 1937, més conegut com a **Padre Ángel**, és un sacerdot catòlic fundador i president de l'ONG **Mensajeros de la Paz**, guardonada amb el premi Príncep d'Astúries de la Concòrdia el 1994.

L'Asociación Mensajeros de la Paz va ser fundada l'any 1962 com a Cruz de los Ángeles pel "Padre" Ángel García Rodríguez i Ángel Silva Sánchez. Mensajeros de la Paz, amb el Padre Ángel al capdavant, sempre ha tingut com a objectiu principal la promoció humana i social dels nuclis més desfavorits de la societat, per la qual cosa ha anat adaptant-se a les diferents realitats socials que ha anat tenint Espanya i la resta del Món al llarg dels seus anys d'història.

En els seus orígens, Mensajeros de la Paz va centrar la seva activitat a crear llars per a **acollir nens i joves** privats d'ambient familiar oferint-los un desenvolupament humà i social amb valors familiars, impeding així la seva institucionalització i marginació. A les cases-llars els nois i noies es criaven conjuntament, una cosa totalment revolucionària a l'Espanya de llavors. Molt aviat aquestes llars es van anar estenent per tota Espanya i després es van començar a obrir en molts altres països, principalment a Amèrica Llatina.

Davant l'envelliment de la població, Mensajeros de la Paz va començar a **ajudar les persones grans** a combatre la solitud creant el **Teléfono Dorado** (900222223) on avui s'escolten a milers de persones grans. També gestiona diverses **residències d'avis** millorant la qualitat de vida d'aquests i impulsant unes cures basades a fomentar l'autonomia amb un envelliment actiu mitjançant programes d'atenció individuals. Per a això es va crear l'associació **Edad Dorada Mensajeros de la Paz**.

A poc a poc, Mensajeros de la Paz va continuar ampliant les seves activitats a més sectors de la població, com ara a **dones víctimes de la violència de gènere** i els seus fills en cases destinades a aquesta finalitat.

També va començar a treballar amb la **població vulnerable de fora de les nostres fronteres** arribant avui l'ajuda de Mensajeros de la Paz a **més de 50 països** amb diferents **projectes d'ajuda humanitària, cooperació al desenvolupament, ajuda social...**

Posteriorment, i davant la crisi econòmica patida en aquest país, i amb la finalitat d'arribar a la població en risc d'exclusió social, immigrants, refugiats... es va crear la **Fundación Mensajeros de la Paz** i el **Banco Solidario**, així com els **Restaurantes Robin Hood**.

L'any 2015, l'Asociación Mensajeros de la Paz va començar a gestionar la **Iglesia de San Antón de Madrid**, la qual està oberta les 24 hores i assisteix diàriament a nombroses persones sense llar oferint-los allotjament, assistència sanitària, social, jurídica, nutricional... però sobretot DIGNITAT.

VISITA AL PADRE ÁNGEL

Els dies 24 i 25 d'agost de 2019 vaig desplaçar-me a Madrid per a conèixer de primera mà els projectes del Padre Ángel i Misioneros de la Paz: "Iglesia de San Antón" i "Restaurantes Robin Hood". Durant la visita vaig conversar amb el Padre Ángel i alguns dels seus col·laboradors, així com amb diversos usuaris de l'església de San Antón.

La impressió que em van causar tant les persones contactades com els projectes en si va ser molt satisfactòria.

Al Padre Ángel li vaig demanar fer-li una entrevista per al blog **lasolidaritatunbonremei.com**, al que va accedir immediatament. Però, per no disposar de suficient temps, li vaig deixar anotades les preguntes que li volia fer perquè les contestés quan pogués.

Avui, 17 de setembre, m'ha enviat un àudio on li fa les preguntes en el meu nom la Responsable de Comunicació del Padre Ángel, Celia Benito, i ell les respon, la qual cosa els agraeixo públicament.

Enric Segarra Bosch

VIATGE A BOLÍVIA AMB MANS UNIDES (1a part)

A principis d'octubre de 2019 vaig estar 7 dies a Bolívia en un viatge de formació organitzat per Mans Unides, juntament amb quatre voluntaris més de la resta d'Espanya.

Aquests viatges els organitza Mans Unides per a que alguns dels seus col·laboradors visitin projectes de l'entitat en els països del Sud, amb la intenció de proporcionar una experiència de convivència i aprenentatge amb les persones del país que es visita.

Per això, alguns dels requisits imposats als participants és que cadascun d'ells comuniqui i difongui l'experiència viscuda a la societat a través dels mitjans de comunicació, centres educatius i públic en general. I això és el que vaig a fer.

BOLÍVIA

Aquest país sudamericà compta amb una superfície d'1.099.000 km² (el doble que Espanya) però amb una població de tan sols 11 milions d'habitants (és el país llatinoamericà amb menor densitat de població).

Des de 2006 presideix el govern de Bolívia Evo Morales, després de guanyar les eleccions presidencials. Abans de 2006 va haver-hi molta inestabilitat política i econòmica, amb diversos dictadors militars durant els anys 60, 70 i 80.

El mateix any 2006, l'Evo Morales va nacionalitzar recursos com el gas i el petroli, destinant els seus ingressos a programes socials i d'infraestructures, aconseguint una notable reducció de la pobresa i la desigualtat, a més de diverses millores econòmiques.

El nom oficial de Bolívia és: Estat Plurinacional de Bolívia. La Constitució de 2009 va reconèixer la diversitat ètnica del país i va fer oficials 36 llengües indígenes en tot el territori nacional a més de l'espanyol. D'aquesta manera, Bolívia es va convertir en el país amb major nombre de llengües oficials del món. A Bolívia, més de la meitat de la població pertany a un poble indígena.

L'Índex de Desenvolupament Humà (*IDH) de Bolívia és de 0,66 (el 1990 era de 0,54). Malgrat que va millorant, si ordenem els països en funció del seu IDH, Bolívia es troba en el lloc 114 dels 188 països que el mesuren. També la seva renda per càpita és una de les més baixes de la regió (3.005 \$).

* L'IDH és un important indicador del desenvolupament humà que elabora cada any Nacions Unides. Es tracta d'un indicador que, a diferència dels que s'utilitzaven anteriorment i mesuraven el desenvolupament econòmic d'un país, analitza la salut, l'educació i els ingressos.

Les dones bolivianes tenen una mitjana de 2,9 fills cadascuna, amb una notable disminució anual. Malgrat això, Bolívia és el país de tota Llatinoamèrica on més embarassos adolescents es produeixen. La culpa no és només la falta d'informació i educació sexual per a adolescents, o el poc accés a mètodes anticonceptius, sinó que cada vegada estan més exposades a ser víctimes de l'explotació sexual, violència de gènere i violacions. La taxa de natalitat en dones entre 15 i 19 anys és de 116 per cada 1.000.

Mentre el seu país veí Brasil està devorant els seus boscos i selves a un ritme frenètic, Bolívia aplica polítiques de major conservació ambiental, encara que no semblen suficients. Aquest any 2019 s'estan produint els incendis provocats i fortuïts més importants des que es van començar a prendre registres el 2013 en l'Amazònia de Bolívia, Paraguai, Perú i, sobretot, del Brasil, cremant-se milions d'hectàrees.

L'Amazònia és un tresor natural inavaluable per al planeta. Produeix el 20% de l'oxigen, alberga el 10% de la biodiversitat de la terra i el 20% de l'aigua dolça no congelada. En els seus vastos terrenys hi habiten uns 34 milions de persones. Gairebé tres milions són indígenes que integren unes 420 tribus diferents, de les quals al voltant de 60 % viuen en total aïllament, segons l'OTCA.

Però amb els incendis, incentivats per la desforestació, la ramaderia extensiva i les activitats humanes que danyen aquests ecosistemes, l'anomenat "pulmó del món" s'està acabant.

MANS UNIDES A BOLÍVIA

Mans Unides treballa a Bolívia des de 1971, sent els seus principals beneficiaris els *indígenes, les **dones maltractades i la ***població rural en general.

* Per exemple, els guaraní, que viuen a la part boliviana de la regió del Chaco, a finals del segle XIX van ser desposseïts del seu territori fins al punt que les famílies van quedar recloses en condicions de semiesclavitud en les grans hisendes de la regió. Aquestes circumstàncies no van canviar fins que el 1987 va sorgir l'Assemblea del Poble Guaraní i, amb l'ajuda de l'Església Catòlica i altres organitzacions, es va iniciar un procés de reassentament de les famílies en noves comunitats.

"Acompanyem els guaraní des de 1999", diu María Manso de Mans Unides, "i avui podem dir que les comunitats estan consolidant la seva capacitat econòmica, organitzativa i de participació política, encara que les condicions mediambientals i els canvis extrems del clima no són favorables".

** Les dones i nenes de Bolívia continuen estant exposades a un alt risc de patir violència de gènere, malgrat una llei de 2013 que contempla mesures exhaustives per a prevenir i jutjar la violència contra la dona.

Mans Unides col·labora amb entitats locals en la creació de centres d'acolliment i formació per a dones i noies maltractades.

*** Els projectes agrícoles representen el 54% dels recolzats en els últims 10 anys; amb aspectes que inclouen la millora agropecuària i forestal d'una forma integral, invertint en petites infraestructures, tecnologies reproduïbles pels pagesos, llavors millorades i accés al crèdit, posant l'accent en la necessària capacitació i enfortiment de les seves organitzacions sindicals agràries i millorant els accessos al mercat dels productes. A causa de les últimes sequeres, s'ha invertit molt en la millora i creació de sistemes d'acumulació i distribució d'aigua de reg.

EL VIATGE

Durant els 7 dies d'estada a Bolívia vam visitar:

- L'Instituto Politécnico Tomás Katari de Sucre (IPTK), ONG co-finançada per Mans Unides que ens va explicar un projecte que té com a objectiu millorar el nivell d'ingressos econòmics de les famílies camperoles empobrides, el qual s'ha convertit en un referent en la política de desenvolupament econòmic local.

- El Centro Juana Azurduy de Sucre, que és una ONG co-finançada per Mans Unides i fundada el 1989 per un grup de dones motivades pels alts índex de pobresa, discriminació i vulneració dels drets de les dones, la infància i la joventut de Bolívia.

És una organització que des del feminisme contribueix al desmuntatge del sistema patriarcal en la població i les institucions mitjançant l'empoderament i l'emancipació de dones i joves en els àmbits polític, cultural i social, per mitjà d'accions d'incidència i prestació de serveis.

En aquest centre vam poder visitar diverses seccions així com parlar amb molts dels seus beneficiaris.

- L'Acción Cultural Loyola de Padilla (ACLO), ONG co-finançada per Mans Unides que va ser creada pels jesuïtes l'any 1966 sota l'orientació del Concili Vaticà II i que emprèn accions de promoció social, econòmico-productives, educatives, comunicatives i d'incidència política, sempre en harmonia amb el medi ambient, cercant el que ells en diuen "una vida buena", justa, solidària, intercultural, democràtica, sostenible, tant pels pobles indígenes camperols originaris com per a les poblacions urbanes populars.

Acompanyats pels responsables d'aquesta ONG vam poder visitar diverses finques individuals i col·lectives així com parlar amb les pageses responsables de les mateixes (després de viatjar moltes hores per camins intransitables).

- El Centro Yanapasiñani Bolívia de La Paz és una ONG pel desenvolupament de la dona i la família co-finançada per Mans Unides i nascuda l'any 2006 de l'iniciativa d'unes dones que volen treballar per altres dones per aconseguir una societat més equitativa. Actua en projectes d'empoderament econòmic i personal de dones i joves amb perspectiva de gènere.

També en aquest centre vam veure diverses de les activitats que duen a terme i vam poder parlar amb les seves usuàries, que ens van fer emocionar a tots plegats.

- L'Instituto Para el Desarrollo Rural de Sudamérica de La Paz (IPDRS), co-finançat per Mans Unides, que és una iniciativa de la societat civil nascuda l'any 2009 per a promoure enllaços, sinèrgies i accions de desenvolupament social de base camperola indígena a diversos països sud-americans.

Aquesta entitat té iniciat des de fa un any un projecte a la regió de El Chaco bolivià dedicat a la consolidació de la gestió dels territoris que foren titulats per l'Estat bolivià a favor del sector indígena, enfortint l'accés de les famílies i les organitzacions guaraní al mercat i la seva participació en les decisions sobre el desenvolupament econòmic que els afecta.

CONCLUSIÓ

Com s'ha pogut entreveure en la breu explicació dels projectes visitats, a Bolívia, Mans Unides no sol construir escoles, centres sanitaris o pous com fa a molts països d'Àfrica, ja que d'aquest tipus d'infraestructures ja se n'ocupa l'Estat.

A Bolívia, les accions de Mans Unides van més aviat encaminades a potenciar les capacitats de les poblacions marginals com ara els nens i les dones en situacions molt difícils, els camperols indígenes exclosos dels mercats agrícoles i mal alimentats, etc.

De tot això en continuarem parlant en un altre escrit, aprofundint en les històries personals d'algunes beneficiàries.

VIATGE A BOLÍVIA AMB MANS UNIDES (2a part)

Segona part de la narració del viatge de formació a Bolívia organitzat per Mans Unides l'octubre de 2019 i realitzat pels següents voluntaris d'aquesta entitat:

Jesús Revenga Martín - SS.CC. Madrid

Belén Rebollo Rico - SS.CC. Madrid

Lucía Buzón Aroca - Delegació d'Eivissa

Joan Quintana Plans - Delegació de Terrassa

Enric Segarra Bosch - Delegació de Solsona

Aquesta història comença a l'aeroport de Barajas, o si voleu molt abans, quan Mans Unides ens va oferir l'oportunitat al Joan, l'Enric, la Belén i la Lucía, de conèixer a la gent de Bolívia.

Allí ens esperava el Jesús, el nostre company de viatge, qui més que un guia, ha estat un amic pacient que ens ha ajudat a comprendre aquesta cultura i a entendre per què cal continuar lluitant i treballant per a dignificar a les persones. Mil gràcies, cap.

SOBRE ELS PROJECTES VISITATS A BOLÍVIA

En aquesta ocasió no parlarem de projectes, estadístiques, ni pressupostos. Volem parlar de vides reals, de sentiments, de canvis, dels testimoniatges de persones que han acudit a la recerca d'ajuda als socis locals de Mans Unides.

1. CENTRO JUANA AZURDUY DE SUCRE: De les persones d'aquest centre que parlarem no tenim imatges, per garantir el dret a la seva intimitat i per la cruesa dels seus testimoniatges. També hem canviat els seus noms.

- "Em dic Ana María i tinc 18 anys.

Vaig sortir de festa una nit a gaudir, ballar i conèixer gent nova. Entre ball i ball, vaig beure més del compte. No recordo gaire més, només que em vaig despertar en una habitació desconeguda per la qual havia passat més d'un noi...

La meva sensació era de buit, fàstic i repudi. Em vaig sentir bruta i sobretot, culpable.

Per por del què diran, vaig decidir callar. Els meus pares, encara avui, no saben res del que m'ha passat. L'única persona a qui li ho vaig dir, la meva tutora, em va recomanar deixar els estudis perquè aviat se n'assabentarien la resta dels meus companys. L'angoixa i el buit que sentia van fer que intentés buscar ajuda sense que ningú ho sabés.

Vaig acudir al SLIM (Servei Legal Integral Municipal), on em van aconsellar no seguir endavant amb la denúncia, afirmant que només em portaria problemes perquè els presumptes violadors eren menors d'edat i jo no. Buscava justícia, però el meu expedient passava d'un Municipi a un altre, obligant-me a presentar-me a les vistes corresponents, havent de mentir a la meva família per a poder fer els llargs desplaçaments.

Un bon dia, cansada de no trobar solucions, vaig assistir a una conferència sobre violència de gènere. Davant les meves moltes i insistents preguntes, la conferenciant va voler parlar amb mi al final de l'acte i així vaig conèixer el centre Juana Azurduy, popularment conegut com Las Juanas.

És a partir d'aquí quan començo a veure la llum. La Lila, l'advocada del centre, va aconseguir que el meu expedient es traslladés a Sucre i pogués celebrar-se un judici just. El principal agressor, fins i tot sent menor, va ser declarat culpable, i té prohibida la sortida de la seva localitat. Jo visc a molts quilòmetres de distància. Els psicòlegs de Las Juanas m'han ajudat a recuperar la meva autoestima i les ganes de viure per a així tancar un capítol dolorós de la meva vida. Ara he reprès les meves classes, i el meu somni és ser rebostera. Ja he començat a vendre els meus productes en les fires locals."

- "Jo sóc el Juan Carlos i sóc aquí per no anar a la presó. Era un maltractador, pegava sistemàticament a la meva dona.

Porto venint a Las Juanas tres mesos; m'ha costat molt arribar a acceptar el que era i que he de canviar. Els psicòlegs del centre han fet un dur treball amb mi. Ahir va acabar la meva última sessió i ara estic en el camí de controlar la meva ira i de solucionar els meus problemes de parella parlant, no pegant, ni cridant.

Us puc dir que sóc un home diferent del que va venir per primera vegada i sóc conscient que he de deixar definitivament la beguda i cuidar la meva família.

La gota que va fer vessar el got va ser aquella nit en la qual la meva dona i jo vam sortir de festa. Tots dos vam beure molt i, com era habitual, començarem a discutir acaloradament sense saber per què. Ja en el cotxe, embogit, vaig començar a colpejar-la mentre conduïa. De sobte, ella va obrir la porta amb el cotxe en marxa per a fugir del dolor, va caure i es va trencar el turmell, la tibia i el peroné.

Em vaig espantar molt i la vaig portar a l'hospital, on immediatament van activar el protocol de maltractaments. M'enfrontava a una pena de presó per agressió i violència de gènere. Se'm va donar la possibilitat de commutar l'ingrés a la presó per l'assistència al taller de noves masculinitats i a les teràpies individuals i grupals, ateses pels psicòlegs del centre Juana Azurduy. Aquí va començar el meu procés de reeducació. Els llicenciats em van ensenyar a posar-me en el lloc de l'altre; tinc una filla i no voldria que tingués una parella com jo.

He après que he de resoldre els problemes diaris sense recórrer a la violència. La meva dona m'ha donat una segona oportunitat i l'estic aprofitant."

- "Jo sóc la Carmiña Gras, la meva germana Mauren ha mort. No ha estat un accident com ens volien fer creure les autoritats al meu pare i a mi. Ha estat assassinada per la seva parella en el municipi d'Aiquile, província de Cochabamba.

Des del principi, ens han estat marejant d'un lloc a un altre, per problemes de jurisdicció. Hem buscat ajuda en els SLIMS i hem hagut de contractar a un detectiu privat perquè realitzés les recerques i obtingués les proves que hauria d'haver obtingut el Ministeri Fiscal. Vaig acudir durant un any al Jutjat, cada deu dies, simplement per a sentir que no hi havia cap avanç en les recerques, ni tampoc proves concloents contra la parella de la meva germana.

Per sort, vaig arribar al centre Las Juanas, on la Llicenciada Lila va poder encaixar totes les peces d'aquest puzzle, fins a obtenir un judici condemnatori.

Ara el meu pare, aquí present, a la fi pot descansar. Han estat cinc anys duríssims i ens toca reprendre les nostres vides, interrompudes durant tot aquest temps."

2. ACCIÓN CULTURAL LOYOLA DE PADILLA (ACLO):

- La Rosa és una dona d'una comunitat de Padilla, al sud-est de Bolívia. Una dona de llargues trenes negres i pèl brillant, de 63 anys, 10 fills i 23 néts. Una dona forta, valenta i de pell adobada pel sol.

Des que va néixer ha viscut en una parcel·la amb unes condicions molt dures. La seva vida fins fa un any, en les seves paraules, "era insofrible".

Anava a buscar aigua cada dia a llarga distància. Mentre va ser nena i jove, caminant; quan les forces li van fallar amb l'edat, amb l'ajuda d'un ruc.

Va veure com els seus fills anaven creixent i abandonant la llar per a buscar una vida nova i millor. Tan sols va quedar al seu costat el Raúl, el seu fill petit, que va apostar per la modernització de les terres, que li van oferir ACLO i Mans Unides.

Va assistir als cursos de capacitació agrària, però sense aigua res no era possible. Ni la Rosa ni el Raúl sabien com funcionava una aixeta. El primer pas va ser portar l'aigua des de 1.500 m. Ara, gràcies al seu interès, la propietat s'està convertint en un model de finca integral de cycle energètic, on tots els recursos són aprofitats.

Aquest model suposa tenir una producció agrícola ecològica amb un hort hortofructícol i un hivernacle regats per aspersió controlada que ell mateix ha fabricat amb les seves mans. Això ha suposat generar excedents que pot vendre a la fira quinzenal de Padilla.

La finca també disposa d'un biodigestor, forn i cuina ecològica. Ara la Leila, la dona del Raúl, prepara delicioses sopes utilitzant menys llenya i produint menys fums.

També compten amb un sanitari ecològic, i perquè les cabres i porcs descansin millor i produeixin més, s'ha implementat en el corral un matalàs vegetal sec amb farratges. A més, s'ha dut a terme una repoblació forestal amb espècies autòctones.

Els seus veïns no s'havien animat a posar en marxa aquest tipus de millores en les seves parcel·les i habitatges fins no veure els resultats positius obtinguts per la Rosa i el Raúl. En aquest moment, no sols els seus veïns, sinó les autoritats municipals de Padilla estan interessats a implementar aquest model d'explotació a la resta de les comunitats.

Lamentablement, segueixen sense tenir llum elèctrica.

- El Víctor és una persona jove, inquieta, que aposta per seguir en el camp. S'ha format en els cursos de capacitació i lideratge del programa, fins a arribar a ser un dels líders provincials agrícoles.

La seva finca està a molta distància del poble, la qual cosa suposa estar allunyat de la seva família durant la setmana. La seva dona i fills viuen al poble per a poder acudir a l'escola. Només es veuen els caps de setmana. En un terreny rocós i àrid, i gràcies a la canalització del sistema de reg, ha aconseguit tres hectàrees cultivables de patates i fesols, que va tornant amb quinoa i blat de moro.

Combina aquesta activitat amb la reforestació amb pins espàtula i la cria de 30 caps de bestiar, que és el màxim que pot alimentar amb el terreny del qual disposa. Totes aquestes activitats són recolzades pel projecte.

- L'Arminda té 5 anys. És una nena encantadora, de galtes de pa gracioses i cremades pel fred i el sol.

Cada dia acudeix a una petita escola amb els seus vuit companys, tots de diferents edats. A més d'aprendre a llegir i escriure, aprenen a cuidar i respectar el medi ambient. Des de fa uns mesos, els arriba aigua corrent que facilita la seva higiene diària i els ha permès implementar un hort escolar. Amb l'ajuda de la Cilda, la mestra, han dissenyat un hort d'allò més original. Cada parcel·la està delimitada amb ampolles de plàstic de diferents colors i formes, on creixen enciams, pastanagues, julivert, coriandre i altres hortalisses.

Per a facilitar el creixement, utilitzen cobertes vegetals per a retenir la humitat i protegir les hortalisses del sol i dels ocells. Saben fer planters i trasplantar en el moment adequat, utilitzant abonaments orgànics que ells mateixos preparen.

- La Benita viu en la Comunidad de las Casas, prop d'una de les zones protegides de Chuquisaca.

És una dona valenta i decidida, ha arribat a ser la presidenta de l'Associació de Dones Productores Agrícoles.

Per a conèixer la seva realitat, vam haver de desplaçar-nos des de Padilla. Vam trigar més d'una hora i mitja amb cotxe per camins difícils. Arribàrem cansats, per no dir esgotats...

De sobte, vam sentir l'explosió de coets i música. Una comitiva de benvinguda ens esperava a la zona. Dones i homes portaven garlandes confeccionades amb productes de l'horta (allí hi havia patates, taronges, pastanagues, pomes...) que ens van lliurar a cadascun de nosaltres. La nostra sorpresa va ser total quan ens van convidar a participar amb ells en una dansa típica. Les seves cares de felicitat mostraven el seu agraïment i calorós acolliment. Estaven desitjosos d'ensenyar-nos tot el que havien aconseguit amb l'ajuda d'ACLO i Mans Unides.

El seu major orgull era l'hort tan variat que havien aconseguit. Tenien sembrades tot tipus d'hortalisses: pastanagues, carabassons, cebes, enciams, etc.

La Benita, dona emprenedora, va emigrar a l'Argentina i allí va aprendre tot el relacionat amb el cultiu de la terra. Al seu retorn, va proposar a la comunitat introduir nous productes com la maduixa, així com l'ús de cobertures vegetals per a mantenir la humitat que, a poc a poc, van substituint el plàstic.

Ara ja disposen d'excedents de producció que poden comercialitzar a la fira quinzenal de Padilla. Aquesta activitat, a més de proporcionar-los diners, els ofereix establir una xarxa social amb altres comunitats.

Vam compartir un plat especial que ens havien preparat amb tota la il·lusió a base dels productes de les seves terres. Però el moment més emotiu d'aquesta visita va ser quan tots vam enllaçar les nostres mans com a símbol d'unió entre germans.

3. CENTRO YANAPASIÑANI DE LA PAZ:

- La Rebeca i la Yésica es van conèixer en el Centro Yanapasiñani. Les dues viuen a El Alto, al sud de La Paz.

La Rebeca té una nena preciosa que es diu Mía.

La Yésica és mare de dos nens molt inquiets, la Yasmín i el Luís Miguel.

La Rebeca viu en una vall molt allunyada. Triga més d'hora i mitja a arribar al Centre, però mai ha arribat tard. La seva puntualitat és premiada amb la devolució de l'import del bitllet d'autobús. Compta amb l'ajuda de la seva mare, Donya Bernarda, qui la recolza en totes les seves decisions.

La casa on viuen no té cap comoditat, així i tot han creat la seva llar. En un pati obert i atrotinat, a l'esquerra, hi ha una petita cuina, que al seu torn serveix de sala d'estar. Al fons, a la dreta, dues habitacions. Una tancada i reservada al pare de la Rebeca per a quan decideixi tornar, ja que fa més d'un any que va marxar amb la filla petita per a no pagar la manutenció. Ja ha format una nova família i Donya Bernarda està sola. Per a subsistir prepara esmorzars que ven al carrer. A l'altra habitació dormen els altres membres de la família. No hi ha quarto de bany, només té una aixeta a l'entrada de la casa.

La Yésica es va cansar de la seva parella i el va treure de la seva vida; era un home gandul i els pocs diners que guanyava, se'ls gastava bevent. Ara viu sola amb els seus dos fills en una habitació de 3x3 metres, al fons d'un pati d'una casa en construcció que és propietat d'una senyora que li ha deixat per al seu ús, mentre tingui cura de la casa i la vigili.

Una cuina mínima, un jaç on dormen la mare i els dos fills, i la resta de pertinences escampades pel terra, és tot el que tenen. Ni tan sols un bany, només una aixeta al pati de la casa.

La Rebeca té 18 anys i el seu nadó 8 mesos. Va ser producte d'una relació amb un jove de 25 anys de la regió del Beni, departament limítrof amb el Brasil.

Aparentment, la seva parella s'ha responsabilitzat de la Mía i la Rebeca, però la realitat és que el matrimoni promès no s'ha celebrat i ell continua vivint al Beni, posant excuses varies com que la seva mare està malalta i ell s'ha trencat l'esquena. Rebeca està sola per a cuidar la seva filla i d'ella mateixa.

La Yésica té 25 anys i en fa 5 que va tenir a la seva filla Yasmín. Va començar amb molta il·lusió la seva relació, que va durar fins que va néixer el seu segon fill, en adonar-se que era preferible intentar tirar endavant sola els seus fills que continuar mantenint a una parella que únicament consumia els pocs recursos amb els quals comptaven.

La Yesi està summament prima, el seu pit ben just dona llet, ja que la seva alimentació és molt deficient. Bàsicament, el menjar que entra en aquesta casa és proporcionat per la seva mare, d'amagat del seu padrastre.

La Rebeca va conèixer Yanapasiñani per mitjà del centre mèdic en les seves revisions i controls durant l'embaràs. A la Yésica, en canvi, li ho va comentar una amiga de la seva mare que havia sentit parlar dels programes del centre.

Ambdues han participat en els tallers de formació de costura i confecció. Les dues van arribar al centre amb moltes pors, incapaces de comunicar-se, sense saber ser mares i amb poc suport econòmic per a tirar endavant. Les ganes d'aprendre, el contacte diari, compartir els fills, el suport de les professores i psicòlogues del centre, anar a recollir juntes als seus fills cada dia a la guarderia de Yanapasiñani, les va fer anar agafant confiança i aviat compartien inquietuds.

En els tallers han adquirit els coneixements necessaris per a confeccionar i vendre les seves pròpies peces.

Han desenvolupat les capacitats de comunicació i autoestima i han après a considerar-se a si mateixes persones importants, independentment de qui les acompanyi en el seu camí.

S'han endeutat per a poder adquirir les màquines de cosir i des de Yanapasiñani i Mans Unides se'ls ha proporcionat com a capital llavor les teles inicials amb les quals poden confeccionar les seves primeres peces de vestir.

Ambdues estan il·lusionades amb la creació d'una societat conjunta, que els permeti dissenyar una línia de roba de nadó i esportiva, amb la qual puguin tirar endavant les seves vides i la de les seves famílies.

La història de la Rebeca i la Yesi, com les altres històries explicades, poden tenir un final feliç o no. Tot dependrà del suport que rebin en totes les esferes de les seves vides. Aquestes històries ens han ensenyat que hi ha lloc per a l'esperança i que, des de Mans Unides, juntament amb els seus socis locals, es posen en marxa processos que tracten de fomentar societats més inclusives i justes, així com aliances entre homes i dones per a trencar les barreres i obstacles que minen la dignitat dels més desfavorits.

Equip de Mans Unides que va viatjar a Bolívia.

QUÈ HA PASSAT A BOLÍVIA DESPRÉS D'ANAR-HI?

En relació amb l'escrit publicat a aquest mateix blog el 19 d'octubre de 2019 titulat “Viatge a Bolívia amb Mans Unides (1a part)” (Secció ONGs, tema 03.13.) i a causa dels greus esdeveniments que s'estan produint aquests dies en aquell país, he cregut convenient fer una 3a part per a comentar breument el que, al meu entendre, l'hi ha passat a Bolívia.

Primer que tot cal dir que mentre vam ser a Bolívia estaven en plena campanya electoral i que ens va semblar tot molt tranquil. Vam tornar el dia 10 d'octubre i les eleccions es van celebrar el dia 20.

Oficialment va guanyar l'Evo Morales, però immediatament va ser acusat d'haver trucat el recompte de vots fins al punt d'haver de dimitir i sortir sobtadament del país el dia 11 de novembre cap a Mèxic, possiblement degut a una conspiració dels seus adversaris ultra conservadors amb la col·laboració de la policia i l'exèrcit.

Immediatament es va autoproclamar presidenta interina de Bolívia la senadora de l'oposició Jeanine Áñez, tot i no comptar amb la majoria parlamentària necessària. A partir d'aleshores s'han produït molts aldarulls així com enfrontaments amb víctimes mortals entre partidaris i adversaris de l'Evo, i entre partidaris i la policia. Malauradament, de sobte, Bolívia s'ha convertit en un país fracturat en dos.

Cal dir també que els darrers anys l'Evo ja no comptava amb una majoria de partidaris tan gran com abans, fins al punt que el 2016 va organitzar un referèndum per a canviar la Constitució i permetre-li presentar-se a un quart mandat com a president de Bolívia. El va perdre, però així i tot, aquest mes d'octubre s'hi va tornar a presentar emparant-se en unes raons bastant dubtoses.

Tot i això, en els gairebé 14 anys de mandat, l'Evo Morales va aconseguir reduir la pobresa del 60% al 34%, va modernitzar el país, va propiciar que l'economia creixés a una mitjana anual del 4,9% i que gairebé no hi hagués inflació.

Com hi diu a l'escrit anomenat anteriorment, “abans del 2006, en què va guanyar les eleccions l'Evo Morales, hi va haver molta inestabilitat política i econòmica a Bolívia, amb diversos dictadors militars durant els anys 60, 70 i 80”. El que no hi diu és que fins aleshores els indígenes, majoritaris al país, sempre havien estat discriminats políticament, econòmicament i socialment.

Amb l'arribada de l'Evo a la presidència del govern això va canviar rotundament (ell mateix és indígena aimara), avocant-se en millorar l'educació, la sanitat, les condicions de vida (*) i, sobretot, la representativitat dels indígenes en la vida política, social i cultural de Bolívia. (**)

Però, pel que s'ha vist aquests darrers dies en els mitjans de comunicació, en algunes esglésies i als carrers, el que no va aconseguir és erradicar el racisme existent contra els indígenes en les capes mitjanes i altes de la societat (predominantment “blanques”) així com els prejudicis contra els més pobres del país (cosa no exclusiva de Bolívia sinó estesa en molts llocs del món).

Una de les coses que se li podria retreure a l'Evo és que, en el seu afany de restituir els drets que els hi corresponien als indígenes, va “descuidar” i, en algunes ocasions potser “atacar” fins i tot, a les classes mitjanes i altes no indígenes del país, la qual cosa li ha esclatat ara “en plena cara”. Al meu entendre, un polític ha de tenir molta mà esquerra i procurar “atendre a tothom”, encara que treballi preferentment pels més necessitats, com era el cas de l'Evo.

Aprofitant l'ocasió, això “d'atendre a tothom” ho faig extensiu als polítics catalans i espanyols amb responsabilitats públiques, ja que sembla que només pensen en els seus respectius “parroquians fidels” i no en tots els que haurien de gaudir de la seva “atenció” per pertànyer a la seva demarcació i, per tant, ser també responsabilitat seva.

() La ciutat de La Paz (d'uns 800.000 habitants) té un suburbi, ara amb municipi propi, que es diu El Alto (d'uns 900.000 habitants) i és majoritàriament indígena i molt pobre. Tot i això, a El Alto, tothom té gas natural a casa seva per a cuinar, encara que visqui en una barraca, i amb un cost molt baix, gràcies a l'Evo Morales i la nacionalització del gas del país.*

En cas de no disposar de gas, seria molt difícil a aquest gairebé milió de persones poder cuinar (així com a moltes altres persones pobres d'altres zones urbanes), ja que l'electricitat és més cara i de llenya fa anys que no en queda a les rodalies de El Alto.

(**) Segons l'ONU, al món hi ha 370 milions d'indígenes que constitueixen el 15% de les persones més pobres del món. La degradació i l'acaparament dels territoris dels quals depèn la supervivència de les comunitats indígenes són dues vulnerabilitats compartides a escala global per aquestes poblacions, en molts casos a conseqüència de grans projectes econòmics com l'agroindústria, mineria, explotacions petrolieres, grans infraestructures, etc., així com el deteriorament mediambiental accentuat pels efectes del canvi climàtic. L'Assemblea General de les Nacions Unides, el 13 de setembre de 2007 va aprovar la Declaració Sobre els Drets dels Pobles Indígenes. Aquest text recull els drets individuals i col·lectius dels pobles indígenes en relació amb la cultura, la identitat, l'educació, la salut, el territori, el treball i la llengua, entre altres.

HEM DE PARLAR DE LA TEVA ADDICCIÓ

Informació extreta de muysaludable.sanitas.es i triora.es

Les conductes addictives (a causa de l'alcohol, drogues, joc, sexe, Internet, etc.) són un greu problema que no només afecta qui les pateix sinó també al seu entorn més pròxim. De fet, amb freqüència són els familiars i amics els primers a adonar-se que alguna cosa no va bé, mentre que l'addicte sol ser incapaç de reconèixer que té un problema. El suport i comprensió de la família i l'entorn més pròxim són fonamentals per a animar-lo a demanar ajuda i a seguir un tractament.

No obstant això, molts addictes se senten aïllats, marginats i fins i tot abandonats per part dels seus familiars i amics, la qual cosa dificulta molt que puguin prendre la decisió de buscar ajuda. I és que conviure amb una persona amb problemes d'addicció no és fàcil i a vegades no se sap com ajudar-lo i persuadir-lo perquè prengui la decisió d'abordar la seva malaltia.

La família juga un paper fonamental en el procés d'addicció i/o recuperació de la persona addicta. Igual que en altres malalties, els familiars de persones amb addiccions es troben davant un problema que no saben com abordar i fins i tot pot ser que no aconseguixin comprendre, sobretot perquè volen ajudar una persona a curar-se d'una malaltia que ni tan sols reconeix tenir.

L'estigma de les addiccions ha posicionat aquest tema en la societat com una qüestió "tabú", fent que milers de persones i les seves famílies pateixin aquesta malaltia en silenci. Qui necessita informació l'haurà de buscar, perquè no serà normal trobar-la en una conversa rutinària. Tot aquest panorama apunta al fet que les famílies no només necessiten assessorament i informació, sinó que tenen un paper fonamental en la recuperació dels seus familiars addictes, ja que formen part directa del tractament, i així ho demostren diversos estudis científics.

Els pacients d'addiccions normalment sofreixen canvis de comportaments i una desestabilitat emocional que només el seu propi autocontrol, la família i els professionals poden ajudar a solucionar. Per a les famílies tenir una persona amb problemes d'addicció a prop també pot suposar un canvi transcendental a causa de la pressió a la qual estan sotmeses per voler una recuperació immediata dels seus éssers estimats. Senten la necessitat d'ajudar, de participar i en moltes ocasions senten que fracassen. Per aquest motiu, és necessari que la família sigui plenament conscient del problema que pateix l'addicte, s'informi i demani ajuda. El seu suport incondicional i paciència seran decisius per a la recuperació del pacient i de l'harmonia familiar.

Segons els experts, un dels principals mecanismes de defensa d'un addicte és la negació, que apareix per voler minimitzar la situació i voler comparar-se amb uns altres que estan pitjor, fins i tot a vegades arriben a dubtar que de debò existeix el problema. Llavors, molts dels familiars que viuen amb l'addicte, desenvolupen aquests mateixos símptomes per la ignorància que tenen d'aquesta problemàtica i reaccionen al comportament de l'addicte com si es tractés d'una persona normal i sana. Aquí és on radica el problema i per això serà molt important que els coneguts del pacient puguin encarar i enfrontar-se al tema, parlant, sense negar el problema, informant-se i demanant ajuda. Mai s'ha de jutjar el pacient, sinó intentar ajudar-lo.

Algunes primeres recomanacions per a quan se sospiti d'un familiar o amic amb una addicció:

- Parla-li obertament del problema i escolta'l sense jutjar-lo, encara que no compreguis o comparteixis les raons amb les quals pretén explicar la seva addicció. (Tria un moment en el qual el teu familiar o amic no estigui sota la influència de la seva addicció)
- Mostra-li la teva preocupació sobre com s'està comportant i l'impacte que l'addicció està tenint o pot tenir en ell i en el seu entorn. Explica-li que té una malaltia i que necessita ajuda professional. Ofereix-te a acompanyar-lo perquè se senti protegit.
- No et frustris si rebutja els teus suggeriments i recomanacions per a buscar ajuda professional. Insisteix sobre aquesta idea cada vegada que puguis i recorda-li que estaràs al seu costat sempre que et necessiti.
- Mai s'ha d'afavorir l'addicte donant-li diners, mentint per ell, encobrint-lo, etc. Afavorir a una persona addicta és perjudicial per a tu, per a ell i per a les seves altres relacions.
- Cal evitar els desencadenants de l'addicció. Per exemple, no beure alcohol en la seva presència ni visitar llocs on hi hagi l'alcohol.

- Brindar suport a un addicte pot ser difícil i frustrant. Hi ha moments en què pots estar enutjat amb ell. Intenta expressar els teus sentiments d'una manera calmada i directa. Evita aixecar la veu, amenaçar-lo o jutjar-lo. Parla amb ell sobre les seves preocupacions i la seva salut. Enfoca't en el futur, no en el passat.
- Si coneixes altres persones que han passat per aquesta situació, parlar amb elles pot servir-te de suport gràcies a l'empatia que produeix el fet d'haver viscut situacions similars.
- I, sobretot, amb el consentiment de la persona addicta, demana ajuda per a ell i per a tu al vostre metge de capçalera, el qual us indicarà el millor camí a seguir (normalment dirigint-vos a un professional especialitzat en addiccions, el qual tindrà en compte les circumstàncies específiques que travessa el teu familiar o amic, et suggerirà el millor enfocament i t'orientarà sobre el tipus de tractament i pla de seguiment que probablement funcionarà millor).

Autotest per a detectar símptomes d'addicció a Internet i als videojocs.

(Si tens alguna sospita d'addicció sobre tu mateix, fes-te aquest test gratuïtament a la web www.triora.es)

1. Amagues a vegades el teu comportament respecte a Internet o els videojocs?
2. Et sembla que jugues a videojocs o estàs connectat a Internet més temps del que voldries?
3. Has fingit estar malalt, has arribat tard a la feina o t'has saltat les classes per a continuar jugant, o per haver estat connectat o jugant fins molt tard la nit anterior?
4. Et dediques a jugar o navegar per Internet quan et trobes malament emocionalment?
5. Et prives d'hores de dormir per jugar o navegar per Internet a les nits?
6. Interfereix la teva addicció pels videojocs o per Internet amb la teva vida social, familiar o laboral?
7. Et trobes malament psicològicament si redueixes o evites les activitats en línia o els videojocs?
8. Has tractat sense èxit de reduir la quantitat de temps que dediques a jugar o navegar per Internet?

Autotest per a detectar símptomes d'addicció a l'alcohol.

(Si tens alguna sospita d'addicció sobre tu mateix, fes-te aquest test gratuïtament a la web www.triora.es)

01. Vols deixar/reduir el consum d'alcohol però no pots?
02. Beus més quantitat d'alcohol o més sovint del que voldries?
03. Passes molt de temps bevent o recuperant-te dels efectes de l'alcohol?
04. Sents a vegades una ànsia extrema per beure alcohol?
05. La beguda (o la ressaca com a conseqüència) està interferint en la teva feina, la teva vida familiar o els teus estudis?
06. Continues bevent encara que això et causi problemes en el teu entorn social?
07. No deixes de beure ni tan sols si d'aquesta manera et poses a tu mateix o a tercers en perill?
08. Continues bevent encara que saps que tens un problema físic o psicològic que pot haver-te causat l'alcohol o haver empitjorat pel teu consum?
09. Necessites beure cada vegada més alcohol per a aconseguir l'efecte que cerques?
10. Estàs desenvolupant símptomes d'abstinència, com per exemple problemes de son, tremolors, inquietud, nàusees, sudoració, taquicàrdia o convulsions?

DE LA MALDAT A LA BONDAT. FERMESA, CORATGE I COMPASSIÓ

fentlideratge.cat Núria Aymerich Rocavert

Tots nosaltres en un moment o altre hem reflexionat sobre el perquè de la maldat en el món. Hi ha assassinats, violacions, abusos, estafes, enganys, atacs, mentides, falsificacions, menyspreu... i tot plegat esdevé al nostre voltant. Sovint, volem tancar els ulls i pensar que tots aquests actes passen a una certa distància, quan sabem que part d'aquests fets passen molt a prop.

Darwin ja va treballar en el concepte de maldat a l'hora d'elaborar la seva teoria de l'origen i de l'evolució de les espècies. Està demostrat que el gens determinen una bona part del nostre comportament i de fet hi ha estudis que demostren que determinades estructures dels cromosomes són més freqüents entre les persones més criminals. Per altra banda, una part del nostre comportament depèn de l'educació, la cultura, l'entorn i en part de la bona o mala construcció del nostre sistema emocional.

En la vida quotidiana de la nostra societat, la maldat no sol prendre la forma d'assassinat, entès com la mort violenta i física d'una persona. En canvi veiem molts exemples d'actes fets amb consciència que provoquen especial dolor a les altres persones.

D'alguna manera la maldat mata a l'innocent. Però...

- Què provoca que una persona menteixi per fer mal a uns altres?
- Què provoca que una persona necessiti sentir-se poderós per sobre dels altres? Per què per sentir-se'n, pot arribar al punt del "tot és vàlid"?
- Per què la necessitat de sentir-se per sobre dels altres?
- Per què la necessitat d'aniquilar la veracitat?
- Per què la necessitat de destruir als innocents?

Reflexionant sobre aquestes preguntes, i, llegides un cop escrites, tinc la sensació que és el guió d'una pel·lícula que no es correspon amb la realitat. Desgraciadament és la realitat.

Per mi és important dir que no es tracta de dividir el món entre bons i dolents, perquè seria d'una simplicitat que ofendria, doncs totes les persones en un moment o altre de la vida podem fer mal, encara que sigui de manera involuntària. Sé que en la nostra societat hi ha persones que consideren aquestes pràctiques (mentir, menystenir, aniquilar la veritat, destruir innocents) és la *normalitat* per sobreviure en la nostra societat.

La resposta a aquestes preguntes no és simple ni única. Segur que són molts els motius que impulsen a les persones a actuar així. En definitiva el que es busca amb aquestes pràctiques és "*sentir-se*", que un/a "*ÉS*".

Voler "*poder*" és legítim, si aquest poder és per millorar la societat o organització a la qual es pertany. Voler i exercir el "*poder*" amb "el tot és vàlid" és sinònim de la feblesa del qui ho practica.

Voler ser "*el més important*", "*l'únic*", "*el millor*", "*el més poderós*" o "*el més ric*" és sense dubte la prova més clara de la feblesa i de la recerca del seu propi "*SER*".

Sovint les persones busquem fora el que no sentim dintre nostre.

Ningú aplica aquestes pràctiques per hobby, ja que qui les practica sap perfectament que actua malament, però necessita vitalment enganyar-se a si mateix per sobreviure amb ell mateix.

L'autoengany és duríssim. I ho és perquè la persona que ho fa té pocs recursos personals. Són persones que se senten soles i poc o gens estimades i gairebé en un estat de desesperació silenciats actuen a través de les males pràctiques per aconseguir trobar fora el que dintre seu no troben.

Al final la veritat només es revela en contacte amb nosaltres mateixos i tot i que podem lluitar cada nit omplint-nos de falses raons que ens justifiquin les *males* accions, sabem realment si actuem bé o malament. Només davant de la mort, sabrem si hem actuat netament o jugant brut. Aquest serà el nostre veritable moment.

Aquesta no és una reflexió moral. Em sembla important reflexionar-hi perquè la nostra societat ha arribat al moment d'afrontar de cara la realitat. De poc serveix saber anar a la lluna o descobrir l'univers, si cada dia destruïm als nostres companys.

L'altre aspecte de la maldat és com respondre-la.

Qui és receptor i víctima de la maldat, pot respondre amb ràbia, impotència i maldat. O per contra pot respondre amb una profunda reflexió, observant amb objectivitat a qui l'emet. Comprentent les seves mancances i preguntant-se a l'hora per les pròpies.

El judici i la maldat d'alguns, no pot tombar ni destruir **la innocència** d'uns altres.

Sempre la maldat serà maldat. Sempre la innocència serà innocència.

Reflexió i aprenentatge, comprensió i compassió són els elements que més ens poden ajudar per respondre a la maldat.

Comprendre i compadir no significa ser submís i acceptar amb normalitat els actes de maldat que es reben. Es tracta de fer un pas profund, per comprendre a l'altre, sabent diferenciar el què està bé del que està malament, però a l'hora comprenent el perquè la persona origina les seves accions. Comprendre ens ajuda a nosaltres a avançar. Quedar-nos en l'odi, la ràbia i en el pou de dolor ens enfonsa i dona la victòria a la maldat.

És evident que en alguns casos, la maldat portada al límit posa també al límit la vida del qui la rep. Sigui com sigui, només la bondat pot guanyar la partida, perquè davant de la mort serà l'únic judici que ens serà vàlid.

Els professionals (psicòlegs i terapeutes regits per un codi ètic de confidencialitat) estan per ajudar a qui no sap actuar netament i amb bondat. Dintre de cadascun de nosaltres està la resposta i les eines per actuar des de la bondat. Només es tracta de sincerar-nos amb nosaltres mateixos, posar-hi coratge i intentar-ho.

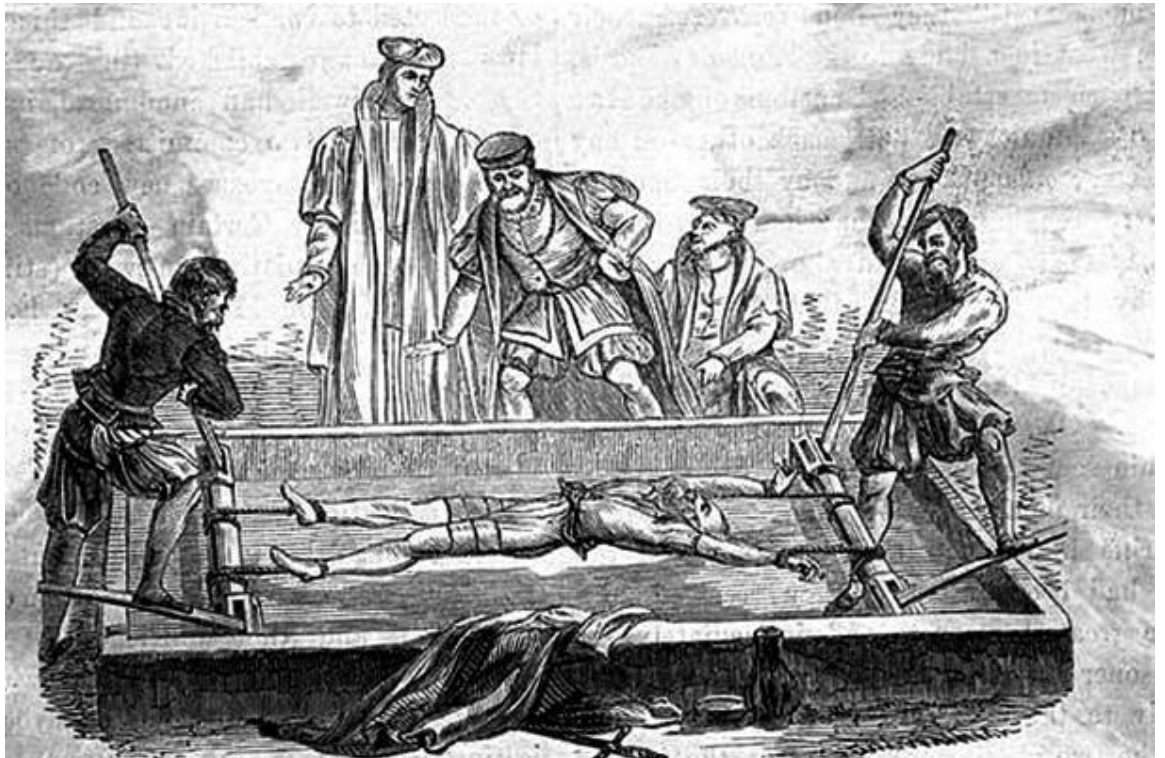
La nostra societat necessita aprendre a funcionar amb bondat i necessita deixar enrere la maldat.

Prou a l'ego desmesurat. Prou a l'abús de poder. Prou al menysteniment a les persones. Prou a les mentides. Prou a la falsedat. Prou a la corrupció. Prou a l'engany. Prou a l'egoisme...

Ha arribat el moment de la societat dels valors: **Bondat, Respecte, Sinceritat, Lleialtat...**

Per alguns aquesta reflexió del meu blog serà un missatge de *bonisme*. Per molts d'altres és una necessitat.

Les persones som capaces de fer-ho. Ens cal **coratge, humilitat i molta força de voluntat**. Tots i cadascun hem de millorar i assumir les nostres pròpies responsabilitats per fer-ho. No tenim alternativa si no volem destruir les nostres vides i les vides dels nostres fills. Nosaltres i els nostres fills mereixem un món que funcioni per **valors**.

EL FACTOR D I ELS 9 TRETS QUE DEFINEIXEN LA MALDAT HUMANA

lamenteesmaravillosa.com Valeria Sabater

La maldat humana existeix i es caracteritza per buscar en tot moment el propi benefici. Ara, aquesta personalitat pot identificar-se i mesurar-se gràcies als nou trets del conegut com a factor D.

Aparentment, l'ésser humà està orientat biològicament cap a la sociabilitat, l'empatia i la cura dels seus. Només així ens permetem sobreviure com a grup i avançar com a espècie. No obstant això, si hi ha alguna cosa que sabem és que la maldat humana existeix i de fet, ara fins i tot coneixem aquest origen comú que l'explica i que els científics han categoritzat com a factor D.

El mal té molts rostres. Philip Zimbardo, psicòleg social i antic president de l'Associació Americana de Psicologia (APA) assenyala que en aquest comportament hi ha una mica més que el simple desig de degradar, humiliar, controlar i causar mal als nostres propis semblants.

En la història, per exemple, tenim sens dubte a personatges tan foscos com Ted Bundy o Andréi Chikatilo, a assassins en massa com ho van ser Hitler o Stalin i també a aquells que, com Charles Manson, van ser perpetradors del mal, personatges que van impulsar uns altres a cometre violents crims.

Ara bé, la maldat és sibil·lina, silenciosa i sovint no tan cridanera com les dramàtiques històries que ens van deixar aquests noms ja mítics en la literatura dels fets criminals. Perquè si hi ha alguna cosa que tots sabem és que el mal s'aprecia també en certes figures més pròximes: en directius d'empresa, en les esferes polítiques, en aquests pares o aquestes mares que maltracten els seus fills i fins i tot en aquests nens que assetgen, humilien i agredeixen els seus companys de classe.

Tenim clar, malgrat això, que poden existir diversos condicionants capaços d'intervenir en aquestes dinàmiques agressives. No obstant això, els neuròlegs, psiquiatres i psicòlegs s'han preguntat sempre si no pot existir un eix comú que expliqui bona part d'aquests comportaments.

Sembla que sí. De fet, fa només unes setmanes científics de la Universitat d'Ulm i la Universitat de Koblenz-Landau, a Copenhagen, van publicar un interessant estudi on introduir en la literatura especialitzada un terme del qual sens dubte sentirem parlar (si no ho hem fet ja): el factor D. Aquest concepte recolliria i descriuria tots aquests comportaments del nucli més fosc de la personalitat humana.

"Qui amb monstres lluita cuidi de convertir-se al mateix temps en monstre. Quan mires molt temps a un abisme, l'abisme també mira dins teu". *Friedrich Wilhelm Nietzsche*.

De Charles Spearman a la teoria de la maldat humana.

Fa més de 100 anys que el psicòleg Charles Spearman va fer un avanç essencial en la comprensió de la intel·ligència humana. Així, i segons aquest enfocament conegut com la teoria bifactorial, cadascun de nosaltres disposem del que es coneix com a factor G, entès com aquesta intel·ligència general que recull el conjunt de les nostres habilitats cognitives.

No importa quina prova se'ns apliqui o quin exercici duguem a terme, aquest constructe és l'essència bàsica del comportament intel·ligent en qualsevol situació per particular que sigui. Ara bé, partint d'aquesta mateixa idea, el psicòleg cognitiu Morten Moshagen de la Universitat d'Ulm, va decidir juntament amb els seus col·legues, anar una mica més enllà.

Van decidir esbrinar si en el camp de la maldat humana, igual que ocorre amb la intel·ligència, hi ha també un factor general present en cadascun de nosaltres. Un factor on hi hagi persones que puntuïn més alt i altres més baix. Així, després de realitzar un detallat i consciencios estudi amb una àmplia mostra de 2500 persones, els resultats van ser significatius. Sembla existir, efectivament, un component general al qual van anomenar factor D, conformat pel que van denominar com 9 trets foscos. Aquests són els que només puntuen més alt en persones amb comportament malvat i agressiu.

El factor D i la maldat humana.

El factor D defineix la tendència psicològica a situar els propis interessos, desitjos o motivacions personals per

sobre de qualsevol altre aspecte, siguin persones o qualsevol altre tipus de circumstància. Així mateix, engloba tot aquest ampli espectre de comportaments que integren la maldat humana.

Cal assenyalar que, a més de l'estudi dut a terme per l'equip de psicòlegs abans assenyalat de les universitats de Copenhaguen, es van dur a terme quatre anàlisis més per a recolzar o no la fiabilitat i validesa del factor D. En tots ells va quedar demostrada la seva utilitat a l'hora de mesurar el grau de foscor en cadascun de nosaltres.

Al nostre abast tenim per tant un altre recurs per a mesurar la maldat humana que es pot complementar també amb l'escala de Michael Stone, aquesta coneguda eina on mesurar els 22 graus del mal en el comportament de les persones. Vegem, no obstant això, aquests 9 factors que determinen el factor D.

Els 9 trets foscos del factor D.

Egoisme. Entès com la preocupació excessiva pels propis interessos.

El maquiavel·lisme. Defineix a la persona amb comportaments de manipulació, fredor emocional i mentalitat estratègica a la recerca d'interessos propis.

Absència d'ètica i sentit moral.

Narcisisme. Fa referència a l'admiració excessiva per la mateixa persona i cerca continuada del propi benefici.

Dret psicològic. Fa referència a la convicció per la qual una persona se sent mereixedora de més drets i concessions que els altres.

Psicopatia. Dèficit afectiu, baixa empatia, insensibilitat, tendència a la mentida, impulsivitat.

Sadisme. Comportaments on no es dubta a infligir dolor als altres mitjançant qualsevol mena d'agressió, sigui física o psicològica. Aquests actes, a més, els genera plaer i sensació de domini.

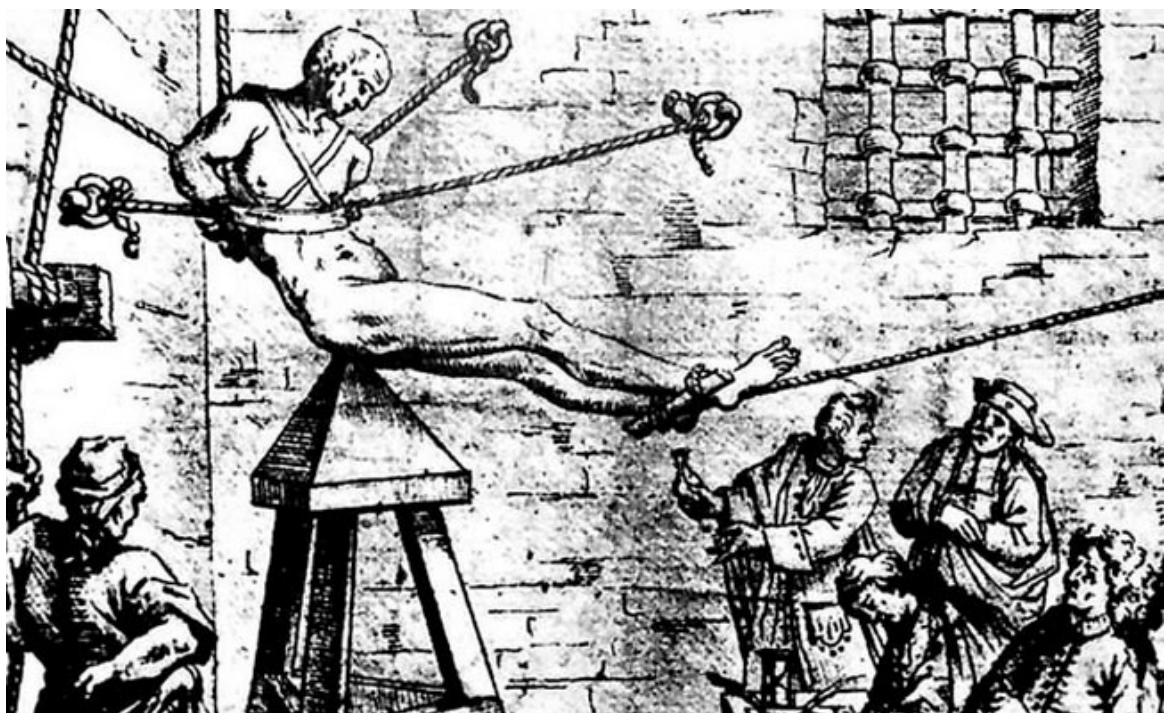
Interès social i material. Cerca constant de guanys, ja siguin reforços socials, objectes materials, reconeixement, èxit...

Malvolença. Preferència per fer el mal, ja sigui mitjançant l'agressió, l'abús, el robatori, la humiliació...

Ingo Zettler, coautor d'aquesta recerca, assenyala que el factor D pot entendre's com aquesta personalitat fosca on queden integrats gran part d'aquests trets. Així, el fet que més caracteritza a la maldat humana és que només cerca en tot moment el propi benefici sense tenir en compte els drets dels altres.

Les persones caracteritzades per aquest factor, troben a més justificació en els seus propis actes. Com veiem, totes aquestes idees deixen de banda les possibles explicacions neurobiològiques i socials que poden determinar aquests actes. Per tant, es tractaria d'una valuosa eina psicològica per a identificar i mesurar la maldat.

No obstant això i per acabar, val la pena recordar aquí una cita de Fyodor Dostoevsky: res és més fàcil que identificar la figura del malvat, però res és més difícil que arribar a entendre'l..

LA VIDA, SI LA COMPARTEIXES, ÉS MOLT MILLOR

elpais.com Jesús A. Cañas 7-9-2019

Mig centenar de famílies gaditanes s'organitzen per a acollir els extutelats migrants que es queden al carrer al complir els 18 anys.

Perquè podrien ser els seus fills. Per equilibri social. Perquè ho diuen els Evangelis. Per portar la contrària al sistema capitalista. Perquè ja no suportaven la injustícia que llegien a les notícies. Perquè sí, sense més. Cadascú exhibeix els seus motius per a desmuntar el xenòfob "doncs, fica-te'ls a casa teva". Però és just el que ha fet mig centenar de famílies de Cadis en acollir a les seves llars una xifra similar d'extutelats immigrants que s'han quedat al carrer al complir els 18 anys.

Pili Viaña va sentir una punxada a l'estómac la primera vegada que va veure a Adei Abdabaki i a Omar Ben Omar, dos joves de 18 anys d'Algèria i el Marroc, respectivament, que havien estat expulsats d'un centre de menors en arribar a la majoria d'edat. Només havia de portar-los en el seu cotxe, però des de fa set mesos els dos viuen amb ella a la seva casa de Vejer de la Frontera. Isabel Calvo i Juan Fernández de la Gala tampoc poden oblidar "la mirada de bon noi" de Driss Bouziani, el marroquí de 20 anys que, des de febrer, viu a la seva llar a El Puerto de Santa María.

Com Adei, Omar i Driss, uns altres 47 joves recentment expulsats de centres de menors de la Junta d'Andalusia resideixen en famílies que, de forma altruista, han obert les seves cases a Cadis -on es concentra la majoria dels casos-, Sevilla i Granada. "És una responsabilitat compartida i sensibilitat davant el que està passant. Són persones que s'han mobilitzat", explica Michel Bustillo, responsable de l'entitat Voluntarios por Otro Mundo que acull -sense cap concert amb l'Administració- a joves migrants a Jerez de la Frontera.

La situació als pisos de Bustillo s'ha fet especialment urgent des de principis de 2019, quan han començat a complir la majoria d'edat molts dels menors que van arribar a les costes de Cadis durant la crisi migratòria l'estiu de 2018.

Abdabaki va estar a punt d'acabar dormint al carrer, abans de recalar a l'adossat de Viaña a Vejer. També el seu amic i company de casa, Ben Omar. Bouziani directament va arribar a trepitjar un alberg per a persones sense recursos de El Puerto quan el matrimoni de Juan i Isabel, tots dos professors d'institut, va decidir dur-lo a casa seva a compartir dormitori amb el seu fill Ignacio, de 17 anys. "Ell és qui veritablement acull a Driss. Quan va arribar, va buidar la meitat del seu armari i li va dir aquí ho tens", confessa orgullosa Calvo. "La vida, si la comparteixes, és molt millor", postil·la el jove gadità amb normalitat.

Acabava així un dur viatge que, per a Bouziani, va començar fa just un any en una platja de Tànger, en embarcar-se en una pastera amb 40 persones. El noi, natural de Kenitra, es va passar tot el viatge "tapat amb una manta i dormint amb por", com explica en un limitat espanyol. No dista massa del que Ben Omar va viure un dia d'octubre a l'Estret. "Va ser a l'octubre. Érem 55 persones i vam estar un dia navegant. Només estaven Al·là i el mar", explica el noi. La pastera va ser el mitjà de transport que Abdabaki va intentar emprar en dues ocasions per a fugir d'Algèria, però va fracassar i va acabar viatjant a Almeria amagat al celler d'un vaixell pesquer.

Els tres van estar a la xarxa de tutela de menors de la Junta no més de cinc mesos, i tots relaten un periple de canvis constants de centres. "Així és molt difícil que puguin integrar-se", intervé Calvo amb preocupació. Fa ja set mesos que els nois viuen a casa de Viaña, integrats en una vida tranquil·la que inclou classes d'espanyol, exercici al gimnàs i passejos amb amics de Vejer. "Se m'ha fet curt aquest temps. Cada vegada és millor perquè tenim més confiança", afirma aquesta sociòloga de 50 anys.

Una vida al davant, un futur a l'altre costat del mar

Tres llars més acullen a nois a les seves cases. Tots pertanyen a l'associació Vejer Sin Fronteras, reforçada arran de la crisi migratòria dels joves. Una cosa similar passa a El Puerto, on 10 famílies ja s'han integrat sota el paraigua de Red de Acogida de El Puerto.

"L'efecte crida no és que nosaltres acollim, és l'estil de vida consumista i capitalista que projectem", reflexiona Pilar Viaña que assegura que ella ho fa "per equilibri social".

A pocs quilòmetres, Juan Fernández de la Gala no pot oblidar com a ell i a la seva dona els copejaven fins al dolor les informacions sobre immigració: "És que són nois com els nostres fills". Potser per això, perquè Driss ja és un més a casa, fa poc van començar unes obres per a fer-li un dormitori propi. "Aquí tindrà la seva casa el temps que ell necessiti", diu somrient Calvo. Els tres nois acollits per dues famílies de la província de Cadis estan a punt d'iniciar els seus estudis en centres formatius d'adults de El Puerto i de Vejer. Hauran de superar proves d'accés. L'idioma serà clau. Mentrestant, cadascú imagina al que vol dedicar-se. L'algerià Adei Abdabaki portava des dels 13 anys treballant com a pintor. Encara que ara li agradaria dedicar-se professionalment al kick boxing, no descarta treballar "en el que faci falta". Driss Bouziani té paciència amb els nens, com reconeix Fernández de la Gala.

Els familiars dels tres nois saben que, actualment, estan acollits per aquestes famílies de Cadis. En el cas d'Abdabaki: "La seva mare està molt agraïda", reconeix Pilar Viaña. El pare no ha arribat a veure'l: "Va morir quan vaig arribar aquí. El pitjor és que no vaig poder anar-hi quan me'n vaig assabentar".

UNA QÜESTIÓ DE CAIRE VITAL

Revista Valors (valors.org)

Les dades de l'informe d'Intermón Oxfam, Una economia al servei de l'1% (1-2016), són contundents: només 62 multimilionaris acumulen tanta riquesa com la meitat més pobre de la població mundial, 3.600 milions de persones. A més, segons aquest informe, Espanya és el país de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) on més s'ha incrementat la desigualtat després de la crisi, catorze vegades més que Grècia i deu vegades més que la mitjana europea. Més concretament, l'1 per cent de la població espanyola concentra més riquesa que el vuitanta per cent més pobre. I Catalunya no s'escapa d'aquesta realitat. Per exemple, el patrimoni d'Isak Andic, propietari de Mango i el català més ric segons Forbes, equival a la renda anual de 150.000 famílies mitjanes al 2014. A més, el patrimoni de les vint fortunes més grans de Catalunya va augmentar un 34 per cent el 2015.

Les desigualtats, però, no són un munt de dades. Les desigualtats marquen des del naixement la nostra vida. El biòleg i filòsof André Giordan escriu: “Sóc completament improbable, no obstant, existeixo”. La nostra existència ha estat una qüestió d'atzar. Si els meus avis no s'haguessin trobat, els meus pares no haurien nascut. Si els meus pares no s'haguessin conegut, jo no hauria nascut. I, per totes aquestes circumstàncies fortuïtes, he nascut en un barri benestant, d'una ciutat europea. Però he fet alguna cosa per merèixer néixer en un país, en una ciutat, en un barri en què puc gaudir de serveis bàsics i de més oportunitats? De fet, només per aquest cúmul de casualitats, els afortunats ja arribem al món amb cert marge de temps de vida com a garantia. Avui, la diferència en l'esperança de vida entre un veí del Raval i un de Pedralbes és d'uns sis anys, amb més mal pronòstic per a l'habitant del cèntric barri barceloní.

Els efectes de les desigualtats són devastadors i una herència que es transmet de pares a fills: pobresa, mala salut, desnutrició, immigració, baix nivell educatiu, falta d'inserció laboral... Conseqüències personals, però també comunitàries: pitjors condicions mediambientals, problemes de convivència, etc. Així, doncs, néixer a l'Àfrica o al Raval és tenir mala sort i ja està? No. Avui existeixen mesures per garantir justícia social i la igualtat d'oportunitats per a tothom. La teoria la tenim, però estem disposats a renunciar als nostres privilegis? Per exemple, acollint a casa aquells que també volen gaudir de benestar? Lluitem perquè s'apliquin polítiques més redistributives? Però aquesta no és solament una batalla política. Ens hem de preguntar: realment volem una societat més igualitària?

CANTAR EN FAMÍLIA

Jordi Alcàsser - Revista Valors (valors.org)

Ara que tenim tanta tecnologia que ens imposa la novetat per totes bandes, reivindico quelcom que ha estat a l'abast de les persones de manera ancestral, que ha distret i ensenyat a moltes generacions la cadència de la vida i que ha permès entrar al món dels somnis a molts nadons de la manera més dolça: cantar. Un tresor de la humanitat que s'ha de mantenir ben viu a les famílies.

Cantar transmet un dels fonaments de la vida, com és la capacitat de parlar que tenim les persones. Encara que si us heu parat a analitzar el sentit de les cançons infantils, us haureu adonat que en general a les lletres els manca el sentit: “Dalt del cotxe hi ha una nina que repica els cascavells, trenta, quaranta l'ametlla amarganta, pinyol madur, ves-te'n tu, si tu te'n vas neru, neru, neru, si tu te'n vas neru, neru, nas!”. En realitat importa ben poc què diu la cançó, el que sí importa és la sonoritat i la tendresa que podem transmetre en cantar-la, com fem dansar els sons i les pauses. Ells, els petits, segurament es quedaran embadalits mirant-nos i segurament ens miraran fixament la boca i els llavis. “Què són aquests sons que m'agraden tant?”, potser pensaran.

És feina i desig de cada família quan té un fill, recordar les cançons de la pròpia infantesa i transmetre-les, cadascú a la seva manera. No importa si és el pare o la mare la que canta o si ho fan tots dos, doncs sol ser un desig espontani que apareix a tots aquells a qui els han cantat de petits. Qualsevol moment és adequat per fer-ho i sentir el que transmetem amb las paraules i la musicalitat és una experiència vital única. Semblaria que els embolcallem les cançons, semblaria que els estem ensenyant a parlar de manera amorosa.

Penso, sense haver fet cap estadística sobre la qüestió, que aquesta costum no s'està perdent –seria una tragèdia irrecuperable que integrats i despistats com estem entre tanta tecnologia ens oblidéssim de cantar als fills– i si aquesta és la tendència, si realment s'està perdent la costum, la reivindico fermament.

Cantem! Comprem àlbums recopilatoris per recordar les cançons que haguem pogut oblidar, aprenem-ne de noves i entonem de la millor manera que sapiguem! Quan siguin més grans ens ho agrairan!

Arriba un moment, cap als cinc anys, que ja no ens escoltaran tant atentament, que ja els començarem a cansar amb tanta cantarella. És normal, ells també volen ser els protagonistes. Ja és l'hora que comencin a cantar ells. Si ho fan vol dir que els hem sabut transmetre aquest gran sentit de les cançons.

Família Segarra-Olivé (3 generacions)

RESPECT
EXISTENCE
OR
EXPECT
RESISTANCE

WE DON'T
HAVE
TIME

CLIMATE CHANGE
is HERE!

Wollt
ihr uns
beime

Change the
System!
Not the
Climate!

